

Uvodnik

Jurij Paljk

Svetilnik vere v današnjem času

Mislím, da ste v teh dneh že veliko slišali in brali o novem papežu Benediktu XVI., kot ste gotovo tudi opazili, da je bila naša zadnja številka še brez novega imena svetega očeta, ker smo zaključili redakcijo nekaj ur, preden smo izvedeli za njegovo imenovanje. Bavarski kardinal, znani teolog in filozof Joseph Ratzinger, je postal nov Petrov naslednik dokaj hitro, kar kaže, da je imel med kardinali veliko podporo že od samega začetka konklava. To je razumljivo, saj je veljal za enega najbolj tesnih sodelavcev preminulega svetega očeta Janeza Pavla II., ki ga bomo vsi zelo težko pozabili, ker je bil papež veliko let in ker je preko televizije postal naš vsakodnevni življenjski sopotnik, tak, kakršnega pogrešamo, ko ga ni več, saj te je znal nagovarjati z vrednotami, na katere naša družba, v kateri živimo, že dolgo ne prisega več. Pokojnega papeža Janeza Pavla II. pa ne bomo pozabili tudi zaradi njegove toplote in jasne drže v svetu, v katerem je vedno iskal vsakega posameznika, zagovarjal mir in solidarnost, se zavzemal za pravičnost in seveda oznanjal evangelij. Prav zato se ne čudimo, da je sveti oče Benedikt XVI. v svojih prvih nastopih večkrat javno spregovoril o svojem predniku in velikem prijatelju, sodelavcu, čigar naslednik je sam postal. Ni namreč skrivnost, da je prav papež Janez Pavel II. hotel imeti kardinala Ratzingerja vedno ob sebi, v Vatikanu. Gotovo ste tudi slišali, da sedanji papež velja za konservativca, liberalci so mu in mu bodo še marsikaj drugega očitali, a ne nasedajte tem govoricam, ker gre za prvovrstnega moža, poštenjaka, ki je v evangeliju našel smisel življenja. Liberalni svet, ki se v naši krščanski veri ne prepozna, bo imel v njem izjemno jasnega sogovornika, ki ne bo ovinkaril, ko bo šlo za vrednote, in ne samo krščanske vrednote!, kot ni nikdar doslej slepomišil! Kristjani bomo v njem imeli Petrovega naslednika, ki nam bo svetilnik vere v današnjem času; to mirno pišemo tudi v luči njegovih prvih javnih nagovorov, v katerih se je hudo obregnil ob relativizem, ki postaja diktatura našega časa. Pa ne gre le za prazno leporečje, ki smo ga prevečkrat vajeni pri sodobnih mislecih, ampak za besede, ki slonijo na Knjigi vseh knjig, na evangeliju. Prepričan sem, da bomo imeli kristjani v nemškem papežu tistega učitelja in vodjo Petrove barke, ki ga v današnjem svetu potrebujemo, saj smo današnji ljudje in kristjani potrebni jasne, pomirjujoče in iskrene besede, jasnih človeških in krščanskih vodil, saj smo ljudje in kristjani potrebni magisterija, potrebujemo dobrega učitelja, ki je zvest večnemu Učitelju in zato tistim trajnim vrednotam, katerim se kristjani nikdar ne moremo odreči, če hočemo ostati kristjani. Gre za znano plavanje proti toku, ki je lahko le fraza, a je takrat, ko postane življenjsko vodilo in slog življenja, živo pričevanje o Kristusu. Nemškega papeža smo veseli tudi zato, ker ga je svet in še posebej Cerkev na Nemškem krvavo potrebna; veseli smo, ker vemo, da bo dober, jasen Petrov naslednik. Pustimo se presenetiti njegovemu otožnemu nasmehu, bistrim, prodornim očem in jasni krščanski misli!

"Ponižni delavec v Božjem vinogradu"

Kard. Joseph Ratzinger - papež Benedikt XVI.

Prvi teden novega papeža Benedikta XVI.

"Cerkev je živa!"

V torek, 19. aprila, je proti večeru nad Vatikanom sijalo sonce in hkrati malce deževalo. Potem ko se je iz malega dimnika dvignil bel dim in se je po oznanilu "Habemus Papam" na loži Madernove fasade na Trgu sv. Petra prikazal belolasi 78-letni nemški teolog, se ni skoraj nihče vprašal, kot se je zgodilo oktobra 1978: "Kdo pa je ta?" Štirindvajset let je namreč nemški kard. Joseph Ratzinger kot desna roka poljskega papeža Wojtyła delal v njegovi senci. In vendar je katoliška Cerkev z izvolitvijo novega papeža še enkrat pokazala svojo zgodovinsko življenjskost in preverjeno modrost. **Kard. Ratzinger preseneča...** Marsikdo je bil prejšnji torek malce razočaran, zlasti če so mu v spominu rojile stereotipne in izkrivljene podobe kard. Ratzingerja kot naslednika zloglasnih inkvizitorjev, "nečloveškega" fanatika katoliške pravovernosti in starokopitnega moralista. Od njegove izvolitve dalje pa ne mine dan, ko bi časnikarji ne poudarjali, kako Benedikt XVI. vse bolj preseneča. Kdor ga pozna bolj od blizu, govori o preprostem in krotkem, rahločutnem in pozornem sogovorniku, ki ga označuje velika človečnost. To je teolog s srcem v roki, pravijo, velik ljubitelj Kristusa in človeka. Ko je ob izvolitvi s plahim nasmehom in dobrohotnim pogledom stopil na ložo, se je predstavil kot "ponižen delavec", "nezadostno

sredstvo" v Božjih rokah. Prefinjeni izobraženec in veliki nemški (!) teolog se je torej izrazil z besedami, ki jih je lahko doumel vsak otrok; še več: svoje novo poslanstvo je zaupal

molitvi ljudi. S svojim neposrednim in simpatijo vzbujajočim pristopom je kmalu osvojil velike množice. Pravijo, da se človek ob ključnih življenjskih dogodkih, npr. ob rojstvu otroka, nekoliko spremeni; spremenil naj bi se tudi kard. Ratzinger, ko je postal "oče" vseh katoličanov. Dovolj je, da pomislimo na način, kako pozdravlja množice: v njegovem mahanju ni nič hieratičnega in vzvišenega, česar smo bili vajeni še s Pavlom VI. In vendar, ko nasmejan in s sklenjenimi rokami nad glavo maha kot nekaj športnik, je spontan, čeprav smo prepričani, da mu ta gesta doslej ni bila domača.

Zakaj Benedikt?

Zakaj ni izbral imena Janez Pavel III., kar bi mu narekovala zvestoba in bratstvo s prejšnjim papežem? Kard. Schönborn z Dunaja je v nekem intervjuju povedal, kar je Ratzinger zaupal kardinalom. Rad je imel Benedikta XV. (1914-22), t.i. "papeža miru" v težkih vojnih časih; zraven se je celo pošalil, da je ime izbral zato, ker je bilo tudi papeževanje Benedikta XV. kratko. Od mladih nog pa časti sv. Benedikta, sozavetnika naše celine (katere ustava ne priznava krščanskih korenin...), človeka "molitve in dela", čigar moto je bil "Postaviti Kristusa na prvo mesto". Veliki patriarh 6. stoletja in ustanovitelj zahodnega menišstva je ob razpadu cesarstva veliko naredil za

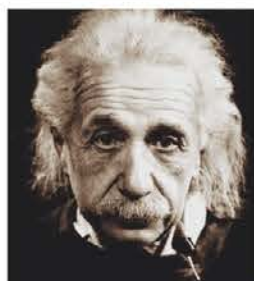
evangelizacijo Evrope. Nekaj podobnega verjetno želi tudi Benedikt XVI.: tudi on stoji pred Evropo, ki je nekaka "moralna puščava" v oblasti slepega relativizma.

Ratzinger-teolog, sin 20. stoletja

Že kot mlad teolog je Ratzinger imel raje sv. Avguština in Origena kot pa Tomaža Akvinskega; v 60. letih prenovne in preosnovne Cerkev je trdil, da se mora Petrova barka spet postaviti na noge na podlagi izvirnega in živega nauka cerkvenih očetov ter velike teološke svobode, ne pa kot filozofska ali filološka šola. Tudi Ratzinger, rojen 1. 1927, je priča dramatičnega "kratkega stoletja", v katerem so slepe ideologije privedle svet do moralnega propada in antropološkega razsula. Zato je trdno prepričan tudi o tem, kar mu je zaupal "naš dragi papež" Wojtyła: tretje tisočletje bo pomlad človeškega duha. Z veliko miselno širino in jasnimi stališči je med svojo prvo mašo kot papež v Sikstinski kapeli v sredo, 20. aprila zjutraj, orisal svoj "programatični manifest". Poudaril je, da čuti ob sebi močno roko Janeza Pavla II., njegove smehljajoče se oči ter besede: "Ne boj se!" In vendar nikakor ne moremo govoriti o "fotokopiji" prejšnjega sv. očeta. Benedikt XVI. nadaljuje delo Janeza Pavla II., toda v svojem, drugačnem, osebnem slogu. Že v prvih glavnih nagovorih, preko katerih je posredno veliko povedal o sebi, je postavil na prvo mesto vprašanje vere v Vstalega Kristusa, ki je živo prisoten med nami tudi danes, v skrivnost smrti in vstajenja, ki pomeni sam srž naše vere.

/ stran 3
Danijel Devetak

Einstein in Ratzinger

Naš sodelavec Zvone Štrubelj vzporeja 50-letnico smrti Alberta Einsteina in izvolitev Benedikta XVI.

16

Poklon Milku Bambiču v Gorici

V torek, 26. aprila, je bila stoletnica rojstva tržaškega vsestranskega umetnika Milka Bambiča. Ob tej priložnosti je Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju s Kulturnim domom, Avditorijem furlanske kulture in Galerijo Ars pripravil niz večjih razstav Bambičevih del, a tudi odmeven posvet z naslovom "Kaj bo z nami čez 100 let?". Razstav ne smete zamuditi!

26.,
27.
in
28.
t.m.

Ameriška državna sekretarka posreduje na Vzhodu

Železna Rice v Moskvi

Dne 20. aprila je državna sekretarka ZDA gospa Condoleeza Rice (na sliki) obiskala Moskvo z uradnim namenom, da pripravi srečanje obeh predsednikov, ki bo predvidoma potekalo v Moskvi 9. maja, v sklopu slovesnih proslav ob 60. obletnici zmage nad naci-fašizmom. Riceova se je tako srečala z ruskim zunanjim ministrom Lavrovom, večerjala z obrambnim ministrom Ivanovom in nato zaključila svoj obisk s pogovorom s predsednikom Putinom. Navidezno pozitivno srečanje med kolegi oz. "prijatelji" (kot podčrtujejo Američani) je vsekakor dobro postaviti v okvir srečanj, ki se jih je Riceova udeležila v naslednjih dneh. Med 21. in 22. aprilom je namreč v Vilni potekalo neformalno srečanje ministrov za zunanje zadeve članic zveze NATO, katerim so se pridružili tudi kolegi iz Rusije in Ukrajine. Že samo dejstvo, da se je srečanje odvijalo v Litvi, ki je bila še pred

petnajstimi leti pod neposrednim vplivom Moskve in je danes ne samo članica EU, ampak celo Atlantske zveze, je jasen dokaz ruske nemoči vpricho ekspanzije

nim načrtom za okrepitev sodelovanja z Ukrajino oz. "da se novemu vodstvu pomaga pri ojačenju demokratičnih institucij" in "da se čim bolj učinkovito ukrepa v smer spreminjanja negativne percepcije tamkajšnjega prebivalstva do Severno atlantske organizacije", si ni težko predstavljati, da je bilo v Moskvi zadovoljstvo Riceove nedvomno večje od Putinovega. Baltske države so se svoj čas prve odcepile od SZ in se odločno obrnile na Zahod. Ostale članice SZ so po neodvisnosti kljub iskanju zunanje podpore, da bi čim prej ušle iz vplivne sfere Ruske federacije, ostale vezane na Moskvo predvsem zaradi dolgoletnih osebnih vezi, ki so bile razvidne prav v kontinuiteti političnih osebnosti (Kučma v Ukrajini, Shevarnadze v Gruziji, Lukashenko v Belorusiji...).

/stran 14
Erika Hrovatin

Zaradi nerazčiščenih medvojnih dogodkov

Zaostritev odnosov med Kitajsko in Japonsko

Niso se še polegole polemike okrog "zakona proti odcepitvi Tajvana", ki ga je pred nedavnim sprejel kitajski parlament, ko se je Kitajska ponovno znašla v ospredju mednarodne pozornosti. Vzrok za zaostritev so tokrat učbeniki zgodovine na japonskih srednjih šolah, ki naj bi po mnenju kitajskih oblasti prikrivali dogodke pred drugo svetovno vojno in po njej v zvezi z japonskim napadom na severno kitajsko pokrajino Mandžurijo leta 1931 ter vojaško okupacijo nekaterih osrednjih predelov Kitajske leta 1937, ko je prišlo do množičnega pokola vojakov in civilnega prebivalstva pri mestu Nanking, kjer naj bi bilo postreljenih ali drugače pobitih kakih tristo tisoč ljudi. Omenja se tudi zgodba o japonskih enotah, ki so se ukvarjale z izdelovanjem in preizkušanjem bakteriološkega orožja na ljudeh. Zgodovinarji ocenjujejo, da je zaradi teh eksperimentov

umrlo do 250 tisoč ljudi. Japonska se je ob obnovitvi diplomatskih odnosov s Kitajsko leta 1972 sicer opravičila za vojno trpljenje, ki ga je bila povzročila z napadom na Kitajsko, in obžalovanje ponovila leta 1993 in 1995, toda noben njen državnik ni posnemal nemškega kanclerja Willyja Brandta in opravil sprave s kitajskim narodom. Tako se sedaj povrača zgodovinski spomin na odprte račune med državama. Razlogi za sedanjo zaostritev pa niso samo učbeniki oziroma medvojni dogodki, temveč tudi širši politični in gospodarski interesi. Kitajska je, recimo, pred kratkim ostro protestirala proti japonskim načrtom za nove poskusne vrtnice za nafto in zemeljski plin na spornem območju v Vzhodnem kitajskem morju, ki ga obe strani vključujeta v svojo ekonomsko cono. Posledica vsega navedenega je ta, da so se kljub večdesetletnemu gospodarskemu sodelovanju ne-

varno zaostri njuni odnosi. Napetega ozračja ni pomirilo niti srečanje obeh zunanjih ministrov. Kitajska stran je zavrnila japonsko zahtevo po opravičilu za številne protijaponske demonstracije in povračilo škode na japonskih trgovinah, bankah in restavracijah. Značilno je, da je do protijaponskih javnih protestov prišlo tudi v pred leti priključenem Hongkongu, nekdanji britanski koloniji. Japonska vlada se sicer trudi za umiritev napetosti, vendar doslej brezuspešno. Japonski premier Koizumi je v govoru ob začetku vrha Azija-Afrika v Džakarti (minulega 22. aprila) izrazil globoko obžalovanje in iskreno opravičilo za japonsko vojaško preteklost, predvsem v Aziji, ki "je povzročila ogromno škodo in trpljenje." Poznavalci političnih razmer menijo, da se Japonska ni dovolj trudila za trajno zgodovinsko pomiritev in spravo z veliko sosedo, ki je v polnem gospodarskem zagonu in se vedno bolj zaveda svoje vloge kot svetovne velesile. Sedanja zaostritev odnosov ji nikakor ne gre v račun, saj sovпада z njenim prizadevanjem, da bi jo sprejeli kot stalno članico razširjenega Varnostnega sveta OZN. Zato nujno potrebuje tudi podporo Kitajske, ki je že stalna članica Varnostnega sveta. Njen očitek, da japonske oblasti prikrivajo svojim mladim generacijam omenjena zgodovinska dejstva, je za Japonsko zelo neprijetno dejstvo. Po drugi strani pa vemo, da kitajske oblasti same prikazujejo svojim državljanom zgolj negativne vidike sedanje japonske družbe.

Kot vidimo, se podobni problemi v zvezi s prikazovanjem zgodovinskega dogajanja ne pojavljajo samo pri nas. Zlasti večji narodi težko priznajo svoje krivde in odgovornosti. Povedati moramo, da tudi Kitajska ni brez madežev, saj se je grobo spravila nad miroljubni Tibet in tam izvedla pravi kulturni genocid. Prav tako je vojaško posegla v Vietnamu in dopustila, da so rdeči Kmeri izvršili množične pokole svojih političnih nasprotnikov.

Alojz Tul

Italijanska notranja politika: nova vlada

Le utrditev naveze Berlusconi-Bossi?

Medtem ko to pišemo, še ne poznamo vsebine govora, ki ga je Silvio Berlusconi imel v parlamentu in s katerim je široki javnosti predstavil svojo novo vlado. Nobenega dvoma pa ni, da bo slednja tudi prejel zaupnico, saj ima Dom svoboščin absolutno večino v obeh vejah parlamenta. Dosedanji razvoj dogodkov pa je jasno pokazal tole: vladajoča desnosredinska koalicija je sicer odpravila huda nesoglasja, kar je bil pogoj, da je Silvio Berlusconi lahko sestavil novo vlado, a zdaj prav nič ne kaže, da je s tem bila odstranjena možnost razpisa predčasnih državnoborskih volitev. To pomeni, da nad novo Berlusconijevo vlado še vedno visi Damoklejev meč, da je in bo njen obstoj ogrožen. Poznavalci italijanskih notranjepolitičnih razmer namreč močno dvomijo, da bi Berlusconi in njegovi ožji sodelavci v slabem letu, kolikor Italijane

loči od rednih volitev, mogli korenito spremeniti težnje, ki so zelo jasno prišle do izraza na deželnih in upravnih volitvah

na začetku aprila. To pa je bil tudi glavni vzrok, zaradi katerega se je Dom svoboščin hudo zamajal v samih svojih temeljih in sta dve njegovi komponenti (UDC in AN) zahtevali Berlusconijev odstop in sestavo nove vlade, katero bi spet vodil dosedanji ministrski predsednik. Tej

zahtevi se je Berlusconi po daljšem upiranju naposled vdal, tako da zdaj imamo vlado, v sestavi katere je nekaj zanimivih in tudi politično pomembnih novosti.

Med slednjimi izstopata predvsem imeni nekdanjih ministrov Tremontija (na sliki) in Scajole. Prvi je bil minister za gospodarske zadeve in je lani poleti odstopil, ker je tako zahtevalo Nacionalno zaveznitvo in s čimer so se strinjali tudi krščanski demokrati Marca Follinija. Drugi pa je bil svojčas notranji minister in je moral odstopiti tik po umoru prof. Biagija, ki je postal žrtev rdečih brigad pred svojim stanovanjem v Bologni, ker ga država ni zaščitila, čeprav je kot izvedenec za delovno pravo sodeloval s pristojnim ministrom Maronijem, Slovenci v Italiji pa Scajolo poznamo predvsem zaradi njegovega odloka, ki občinskim upravam v Nabrežini, Zgoniku in Dolini dovoljuje, da izdajajo osebne izkaznice le na italijanskih obrazcih. S tem je ta minister kršil tako statute vseh treh prizadetih občin kot tudi od Italije sprejete mednarodne obveze (Londonski sporazum o soglasju iz leta 1954, Osimska pogodba iz leta 1975).

/stran 14
Drago Legiša

Obletnica osvoboditve

25. april po šestdesetih letih

Proti koncu aprila in v začetku maja se med drugo svetovno vojno zasedene in od nacifašističnih diktatur prizadete evropske države spominjajo dne, ko je vsaka od njih dočkala osvoboditev. V Italiji je to 25. april, v Sloveniji 27. april itn. Slovenci v Italiji smo prevzeli datum italijanskega državnega praznika, v kolikor je tega dne odporniško gibanje s pomočjo angloameriških sil dokončno zrušilo sistem, ki nam je povz-

ročil toliko gorja. Kaj vse smo kot manjšina doživeli v teh dolgih desetletjih od tistega 25. aprila 1945 do danes! Najprej smo bili z novo razmejitevjo na Goriškem odtrgani od naravnega zaledja, to je od Soške in Vipavske doline, od Brd in goriškega Krasa, kar se je hudo poznalo v gospodarskem, narodnostnem in kulturnem pogledu. Trst z najbližjo okolico je postal Svobodno tržaško ozemlje, a je bil že leta 1954 z Londonskim

memorandumom dokončno priključen Italiji. V nelahkih razmerah smo začeli obnavljati kulturno življenje: gradili smo nove domove namesto tistih, ki jih je fašizem dal požgati ali opustošiti in zapleniti, ustanovili smo nove kulturne organizacije, društva in zveze. Na novo je zaživelo politično življenje, pravo novost je predstavljala samostojna slovenska stranka.

/stran 6
Andrej Bratuž

Povejmo na glas

Novi papež in pričakovanja sveta

Pravzaprav bi morali novemu papežu Benediktu XVI., se pravi Josephu Ratzingerju, najprej zaželeli vse najboljše: da bi bil v kar največji meri deležen tistega navdiha, ki se vselej odloča za najboljšo rešitev, in da bi zmožgel tisto težo odgovornosti, ki jo nanj nalogajo številna odprta in pereča vprašanja. Torej vse najboljše, saj ne smemo nikdar pozabiti, da tudi papeško poslanstvo slej ko prej izvršuje človek kot človek, ki zato pri preizkušnjah nenehnih razpotij potrebuje najširšo podporo. In tu ne more biti dvoma, da svet, kakršen dandanes je, od Petrovega naslednika pričakuje ogromno, nemara celo preveč in nemalokrat s premalo lastne udeležnosti. Res je namreč, da je papeška oseba - toliko bolj po izjemnem prispevku Janeza Pavla II. - med vsemi tista, ki v največji meri vliva upanje, da lahko kot nesporna avtoriteta s svojo besedo in opredelitvami odločilno spodmakne tla vsemu, kar je slabega, ter okrepi moč vsega, kar je dobro in smiselno. Dejstvo je, da so izzivi sveta v tem trenutku veliki in nekateri nevarni, dejstvo pa je tudi, da je papež še kot kardinal Ratzinger osvetlil stanje človeštva in vere z neverjetno prodornimi in jasnimi pojmi. V besedilu Križevega pota je opozoril, da vse preveč podcenjujemo zlo in se z njim ne spopadamo z vsjo potrebno resnostjo, da smo torej naivni. Ponovno moramo zato najti gotovost, ki je v današnjem človeku nasploh prešibka, za kar pa je potrebna močna vera. Svet je v bistvu ogrožen in na negotovost vse prevečkrat odgovarja z individua-

lizmom, egoizmom in nihilizmom, posebej pa še z "diktaturo relativizma", po katerem je vse možno in je prav tisto, kar je komu po godu. In kadar so stvari takšne, se je nujno dokopati do temeljne resnice, ki je nesprenmenljiva, neprilagodljiva, zato pa edina odrešujoča. Papež Ratzinger zato ni prepričan v Cerkev površnih množic in je celo napovedal možnost, da se utegne občestvo pomanjšati, se pravi strniti v izročilo izčiščene verovanja, ki ne bo več v tolikšni meri odvisno od trenutne miselnosti sveta kot sveta. Seveda ni mogoče napovedati, kako se bodo navedena in druga papeževa izhodišča udeležila v sprotnih dogodkih, dogajanjih in presoajah. Več kot res pa je, da svet še kako potrebuje odgovore na vprašanja, ki ga težijo, med katerimi je na prvem mestu tisto, kako se bomo kot človeštvo iznebili urejanja medsebojnih odnosov s silo, do kdaj bodo torej vojne še vedno legitimno oziroma "normalno" ukrepanje. Na drugem mestu je vsekakor vse večji prepad med razvitimi in revnimi, prepad, ki je že sam po sebi krivica in prizadeva milijonske množice, iz česar izvirajo tudi zaostravanja med civilizacijami in verami. Kako potemtakem udeležiti človekove pravice na vseh štirih straneh sveta in neba? Papeževa oseba v vseh teh in drugih stiskah lahko pripomore ogromno, o tem smo prepričani vsi. Kot rečeno, pa je enako bistven in nujen delež človeštva v celoti, sicer bodo vsi naporji zaman.

Janez Povše

Na dnu...

VELIKE SPREMEMBE!
TOKRAT BO VODIL VLADO
SLAVNI PREDSTAVNIK
MANJŠINE!

PREDSTAVNIK
MANJŠINE BOGATINOV
OB VEČINI REVEŽEV!

GRUPINA

V Kulturnem domu v Trstu Celodnevni posvet

Kakšno gledališče si želimo?

Tak je bil naslov posveta, ki ga je v soboto, 23. t.m., v tržaškem Kulturnem domu priredilo Društvo slovensko gledališče v sodelovanju s Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo in Svetom slovenskih organizacij, da bi ob že predolgo trajajočem kriznem obdobju naše zamejske gledališke hiše, SSG, in njeni ustvarjalni zameglelosti ter hudem osipu gledalcev spodbudilo v posameznih kulturno-prosvetnih in političnih delavcih, pa tudi prijateljih, obiskovalcih gledališča in seveda predstavnikov mlade generacije trezen razmislek o tej ustvarjalni zatemnitvi in konkretno izpostavitev želja, nasvetov in predlogov za premostitev in rešitev obstoječih težav. Omizje so sestavljali predsednik društva SG Igor Tuta, ki je predstavil program posveta in njegove cilje, predsednik SSG Boris Kuret, ki se tokrat ni zaustavil ob finančnem stanju, ampak ob samem delovanju SSG in pomanjkanju publike, ter pokrajinski predsednik SKGZ Igor Gabrovec, ki se je po kratkem zgodovinskem preletu našega gledališča zaustavil pri njegovem današnjem obdobju, v katerem se mora SSG spet pregnetiti v zanimivo in enkratno gledališče. Poleg njih sta uvodoma spregovorila državna

sekretarka Ministrstva za kulturo RS Milena Domjan, ki je dejala, da SSG mora ostati vključeno v mrežo italijanskih gledališč in da ga bo Slovenija še naprej podpirala, in Igor Canciani, ki je v imenu deželnega odbornika za kulturo podčrtal skrb dežele za rešitev finančnih problemov, a tudi to, da mora SSG pripraviti neki razvojni načrt, ki bi pripomogel iz krize. Tem prvim mislim so sledili dopoldanski in popoldanski daljši in krajši zelo zanimivi in izčrpani posegi. Pred mikrofonom so se zvrstili Maja Lapornik, članica upravnega sveta SSG, ki je poročala o Gledališki tradiciji slovenske manjšine, bivša članica upravnega sveta Bogomila Kravos, ki se je osredotočila na pomen in perspektive SSG, Janko Petrovec, član ansambla SSG, ki se je razpisal o gledališču kot ustvarjalnem središču, učiteljica Olga Tavčar, ki je govorila o gledališču in šoli, Lara Komar, ki je pred kratkim diplomirala z diplomsko nalogo o odnosu mladim do SSG in je podala svoje izsledke, sodelavki Primorskega psa, Poljanka Dolhar in Ivana Godnik, ki

in Marina Cernetig, gledališki ljubiteljski navdušenki, ki sta podali nekaj misli o gledališki ustvarjalnosti v Gorici in Benečiji ter o razmerju teh pokrajin do SSG. Pri tem je bilo poudarjeno, da je v Gorici zelo razvita ljubiteljska dramska dejavnost, da pa je abonentov SSG zmeraj manj zaradi nezadovoljstva gledalcev pri izbirah repertoarja in zaradi bogate ponudbe, ki ga nudijo naše

ustanove in društva, bližnje SNG Nova Gorica in raznolike italijanske sezone. V Benečiji pa gledalci so, a dvoran ni. Tu čutijo potrebo, da bi jim bilo SSG v pomoč, kot je bilo včasih. Vsak izmed navedenih posegov, pa tudi različna mnenja ob bogatih diskusijah, pri katerih je

obubožanje SSG. Med drugim je bilo rečeno, da mora SSG ostati ansambel s stalnim, okrepljenim igralskim jedrom, ki ga mora nujno voditi zbrano, kompetentno vodstvo. Pri tem morata biti ločeni figuri ravnatelja z nalogami pridobivanja finančnih sredstev in umetniškega vodje z določeno

konceptualno vizijo, ki naj spet uresniči z markantnimi režiserji razpoznavne predstave, značilne za naše gledališče. Le-to je na stičišču kultur in zato se mora nujno z njimi soočiti, tako da je odprto slovanskemu in italijanskemu svetu, z repertoarjem, segajočim v antiko in klasiko, pa tudi v sodobne dramske tokove, obravnavajoče žgoče družbene probleme. Moralo bi tudi spodbujati domače dramatike k ustvarjanju in se s projekti opirati na finančna sredstva iz EU. Nadaljevati mora uspešno delo v šolah s

predstavami za učence in dijake in krepiti stik s šolsko publiko z raznimi gledališkimi delavnicami, ki so v nekaterih šolah na Tržaškem že dobro utečene. Glede na to, da je domači igralcev zmeraj manj in da je našim mladim vstop na AGRFT zelo otežen, če že ne onemogočen, bi bilo treba nujno ustanoviti igralsko šolo oz. dramski studio. Podčrtano je bilo tudi, da bi končno rešili problem

upravljanja Kulturnega doma, ki bi moral postati privlačno središče, predvsem za mlade (tudi visokošolce!), v katerem bi se dogajalo zmeraj kaj zanimivega in učinkovitega. Ob koncu tega maratonskega pretresanja misli je Igor Tuta za naš tednik izjavil: "Z današnjim posvetom sem zelo zadovoljen, posebno zato, ker smo bili v dvomu, kako bo potekal, če se ga bodo sploh udeležili tisti, ki se posebno zanimajo za gledališče, ali pa sploh ne bo nikogar. Udeležba je bila zadovoljiva, tudi posegi so bili bogati in raznoliki. Nekaj stvari, o katerih se neprestano govori, tudi plemično, je prišlo do izraza v pozitivnem smislu, tako da člani vodstva gledališča in tudi društva imamo bolj jasno sliko o tem, na kaj moramo posebno paziti, zato da se na novo razvije in obnovi življenje in delo gledališča. Krivda, da je zastalo, je bila predvsem finančnega značaja; ko ni bilo denarja, ni bilo mogoče vsajati. Sedaj so se stvari vsaj za nazaj sanirale, tako da bomo novemu vodstvu priporočili, naj pazi za naprej, kar se stroškov tiče, da se ne bodo kopčili novi dolgovi, in tudi naj se predvsem začne spet bolj paziti na publiko - gledališče brez publike nima smisla -, da se bodo naše dvorane spet napolnile ob predstavah SSG. Predstave morajo postati kvalitetne in zanimive, tudi v manjši zasedbi. Z le-temi bi lahko potovali v manjše kraje po Krasu, Goriškem in Benečiji.

Iva Koršič

Foto Kroma

sodelovalo mnogo prisotnih, bi si gotovo zaslužili daljši postanek, razmislek in komentar, ker so bili vsi konstruktivni in premišljeno zasnovani, a v nujni prostorski omejenosti članka je to žal nemogoče. Lahko le omenimo skupne točke, ugotovitve, priporočila, želje, ki so bili odkrito in iskreno izrečeni na tem vsekakor pomembnem soočanju različnih mnenj in pogledov na sedanje vsestransko

Kdo se boji razmišljujočih žensk?

Moški je v današnji družbi nedvomno zbezan. V prejšnjih generacijah je bilo vse zelo jasno zastavljeno: vloga enega in drugega, časovno zaporedje opravil in življenjskih etap. Ženska je bila doma ali pa dejavna na področjih, ki so na tak ali drugačen način zadevala neko skrb, neko nego: medicinska sestra, učiteljica. Že več desetletij ni več tako, z vsemi plusi in minusi, ki so jih nove razmere prinesle s sabo. Da se je moški pred nekaj desetletji znašel pred neko partnersko figuro, ki mu je bila dan za dnem vedno težje razumljiva, je zelo jasno. Kaj pa danes? Kako doživlja današnji moški ženski svet okoli sebe? In...ali je sploh možno govoriti o neki splošni kategoriji "današnjega moškega" in "današnje ženske"? Pred časom sem bila soudeležena pri pogovoru, ki si ga nisem pričakovala. Ženske današnje dobe naj bi bile v veliki meri izgubile določene "ženske" lastnosti umirjenosti in sprejemanja sočloveka, v zameno naj bi izostriale določena - v veliki meri "moška" - odzivanja na svet: vztrajnost, jasno zavzemanje za določene ideje, iskanje zadoščenja v poklicni angažiranosti. Priznam, da sem pogosto zelo zaščitniška do moških nasploh, od svojega očeta dalje. Včasih jih doživljam kot duše, ki celo življenje iščejo nekoga, ki bi jih sprejemal take, kakršni so, ne da bi jih stalno skušal spreminjati. Verjetno tudi zato, ker sinove še vedno premalo učimo soočanja z drugim, začeni od soočanja s svojim notranjim svetom. Odrasli sinovi z veliko težavo kažejo svoje čustveno doživljanje, svoje potrebe in tegobe, želje in doživete trenutke. Tistim, katerim uspe prisluhniti svoji notranji struni in o njej tudi spregovoriti, so izjema. In ponavadi mlajši. Zato pa številni odrasli sinovi nezavedno iščejo stika z žensko, ki bi jim pomagala pogledati vase. In čim starejši so, tem bolj je

ta potreba občutena.

Mogoče je v določeni meri res, da današnji čas kaže neko žensko figuro, ki se je odtujila od arhetipa ženske-posode, "ženske, ki sprejema", ki varuje. Od ženske se danes zahteva več, veliko več, kot v prejšnjih desetletjih. Družba zahteva nekakšno bojovnico, ki bi z enako vnemo skrbela za učinkovito tržno podobo nekega podjetja kot za nogometni turnir svojega najmlajšega (z goro prepotenih nogavic vred...). In košček za koščkom se ženska stre. Seveda, če od same sebe zahteva tisto perfekcijo, ki ne obstaja, ki ni realna, tako kot ni bila realna podoba perfekcije Hillary Clinton med pekači še vročih sadnih pit v domači kuhinji. Ženske so se spraševale: "Če ona zmora politično areno in peko za družino, zakaj se potem mi hudujemo nad težkim dnem?" in zahtevale od sebe perfekcijo. In pozabljale, da je večkrat veliko pomembnejše brati žogo s sinom in možem, kot pa ne imeti lis na oknih. Veliko ženskih različic obstaja, veliko izbir, veliko različnih pogledov na svet. Mogoče pa se je res današnja ženska preveč odtujila od tistega antičnega arhetipa "ženska-posoda". Mogoče preveč slišimo in premalo zares poslušamo, premalo znamo stimulirati možke, da prisluhnejo temu, kar jim pravi njihov notranji svet, premalo se skušamo naučiti sprejemati jih kot sebi-različna, zato pa komplementarna bitja.

Ob vsem tem pa vprašanje izbrano za naslov teme zapisu: kdo se boji razmišljujočih žensk? Večkrat "ženska, ki razmišlja" avtomatično doživlja določene zunanje odzive v družbi, ki jo posredno nagovarjajo, naj bo drugačna. Mogoče manj samostojna v svojem razmišljanju, bolj linearna, lažje razumljiva. In, če je res, da bi ženska morala v večji meri prisluhniti svoji (pirojeni?) struni, ki jo uči varovanja in sprejemanja, je ravno tako pomembno, da se moški zaveda bogastva, ki ga lahko predstavlja "ženska, ki razmišlja".

S 1. strani

"Cerkev..."

Cerkev: "pogumnejša, svobodnejša in mlajša"

Benedikt XVI. je torej brez strahu - in brez vsakršne retorike - stopil na pot, ki jo je začel njegov predhodnik. Poudaril je, da želi hoditi po isti stezi v Cerkvu, ki je leta 2005 "pogumnejša, svobodnejša in mlajša". V zadnjem tednu je veliko misli namenil mladim prijateljem in potrdil svojo prisotnost meseca avgusta letos na Svetovnem dnevu mladim v Kölnu. Zdi se, da tudi njega mladi "pomlajujejo"; da bi jim bil bolj dostopen, ima celo osebni naslov elektronske pošte (benedettoxvi@vatican.va).

Ratzinger in dialog z verstvi

Kot sodelavcu resnice (na njegovem grbu stoji napis *Cooperator veritatis*) so mu smernice drugega vatikanskega cerkvenega zbora pravi kompas tudi v prizadevanjih za ekumenizem in dialog med verstvi. Že v prvih dneh po izvolitvi je stopil v stik z judovsko skupnostjo, dan po umestitveni maši pa z muslimansko delegacijo ter obkrajrat podčrtal pomembnost gradnje mostov prijateljstva v iskanju resničnega dobrega za vse.

Umestitvena sveta maša

Velik in pričakovani dogodek je bila slovesna umestitvena maša ob začetku papeževanja v nedeljo, 24. aprila. Na Trgu sv. Petra in okrog njega se je zbralo nad 350 tisoč ljudi, ki so vihteli zastave številnih držav, tudi slovensko. Prisotnih je bilo več kot 140 delegacij vladarjev vsega sveta. Zanimivo je bilo, da so nekatere molitve potekale v osmih jezikih, med drugimi v arabščini in celo v kitajščini. Ratzinger je med posebnim obredom prejel palij in ribiški

prstan, znamenji papeževega poslanstva. Ob tem pa je imel tako homilijo (s ploskanjem so jo prekinili kar 38-krat!), ki je resnično vredna, da bi jo kristjani držali na nočni omarici in večkrat razmišljali o njenih mislih. "Kdor veruje, ni nikdar sam," je povedal papež Ratzinger. Njega, "šibkega Božjega služabnika", čaka "naloga brez primere, ki presega človeške zmogljivosti." Tolaži pa ga misel, da pri tem ni sam, saj ga podpirajo trume svetnikov, "spremljajo me vaša molitev, dragi prijatelji, vaša naklonjenost, vaša ljubezen, vaša vera in vaše upanje". Veseli se tudi dejstva, da "Cerkev je živa: to je čudovita izkušnja teh dni," ki se je na poseben način razodela v žalostnih dneh boleznih in smrti Janeza Pavla II. In "Cerkev je mlada. V sebi nosi prihodnost sveta in zato kaže tudi vsakomur izmed nas pot v prihodnost." Cerkev je živa, ker "Kristus je živ, ker On je resnično vstal." Benedikt XVI. je "z velikim veseljem" pozdravil z izrazom "dragi prijatelji" prisotne kardinale, škofo, duhovnike, redovnike, "zveste laike", vse krščane, ki "še niso v popolnem občestvu z nami", "brate hebrejskega ljudstva" in sploh "vse ljudi našega časa, verne in neverne". Njegov "vladni program" je, da ne uresničuje svoje volje in svojih misli, ampak da poslušajo - skupaj z vso Cerkvijo - besede in voljo Gospoda ter da dopuščajo, naj On vodi njega in delj, 24. aprila. Na Trgu sv. Petra in okrog njega se je zbralo nad 350 tisoč ljudi, ki so vihteli zastave številnih držav, tudi slovensko. Prisotnih je bilo več kot 140 delegacij vladarjev vsega sveta. Zanimivo je bilo, da so nekatere molitve potekale v osmih jezikih, med drugimi v arabščini in celo v kitajščini. Ratzinger je med posebnim obredom prejel palij in ribiški

zapušenosti, samote, uničene ljubezni. Obstaja puščava teme Boga, izpraznjenih duš brez vsakršne zavesti o dostojanstvu ali poti človeka. Zunanje puščave se v svetu množijo, ker so notranje puščave postale tako obširne." Naloga Cerkev je zato stopiti na pot in izpeljati človeka iz puščave v življenje. Večkrat je novi papež prosil navzoče, naj molijo zanj, "da bi se vedno bolj naučil ljubiti Gospoda" in "vsakogar od vas"; pa tudi zato, "da bi iz strahu ne bežal pred volkovi". Razlog našega življenja je v tem, da ljudi približamo Bogu, je še povedal. "Samo ko srečamo živečega Boga v Kristusu, spoznamo, kaj je življenje. Nismo slučajen in nepomenljiv produkt evolucije. Vsakdo izmed nas je sad misli Boga. Vsakogar izmed nas je hotel in ljubil, vsakdo je potreben." Ob koncu homilije se je Benedikt XVI. spomnil 22. oktobra 1978, ko je Janez Pavel II. ob svoji umestitvi rekel: "Ne bojte se, na stečaj odprite vrata Kristusu!" Tedaj je nagovoril mogočnejše tega sveta, ki so se bali, da bi jim Kristus odvzel "nadvlado korupcije, spreobračanje pravnega reda in samovoljo. Ne bi pa odvzel nič tega, kar ima opraviti s človekovo svobodo, z njegovim dostojanstvom, z gradnjo pravične družbe." Saj "kdor sprejme Kristusa, ne izgubi nič, nič - absolutno nič od tega, kar dela življenje svobodno, lepo in veliko. Ne! Samo v tem prijateljstvu se na stečaj odpirajo vrata življenja... Samo v tem prijateljstvu lahko izkusimo to, kar je lepo in kar nas osvobaja." Zato, se je Benedikt XVI. na koncu še enkrat obrnil na mlade, "ne bojte se Kristusa! On ničesar ne jemlje in daruje vse. Kdor se daruje Njemu, prejme stotero. Da, odprite, na stečaj odprite vrata Kristusu - in našli boste pravo življenje!"

Kratke

Društvo MOST: 1. maja na Prevalu srečanje pri Mariji, kraljici narodov

Prvega maja se bomo Slovenci, Furlani in Italijani srečali na že tradicionalnem, desetem shodu pri cerkvi Svete Marije, kraljice narodov v kraju Preval ob vznožju Goriških Brd v Furlaniji. Dne 1. marca 1995 je sveti oče Janez Pavel II. s posebnim odlokom to svetišče poimenoval z nazivom Sveta Marija, kraljica narodov. Le-to krščanski verniki raznih narodnosti že več kot 500 let častijo in od Boga prejema bogate darove, je še zapisal sveti oče. Na tem koščku sveta, ki si ga že več stoletij delijo trije narodi, smo lahko priče posebnih milosti, ki nam jih podarja Kraljica narodov. Tudi letos se bomo srečali, da se zahvalimo za prejete darove in se priporočimo za prihodnje varstvo. Shod se bo začel 1. maja ob 17. uri s sveto mašo. Po maši se bomo zadržali še v prijetnem druženju ob tem zgodovinskem svetišču.

Društvo MOST vabi 21. in 22. maja na romanje treh svetišč

Čezmejno društvo MOST (Slovenija-Italija) vabi 21. in 22. maja na drugo peš romanje po povezovalni poti treh svetišč, ki so v preteklosti povezovala Slovence, Italijane in Furlane. S Stare Gore (Castelmonte) v Italiji bomo prvi dan peš poromali do Marijinega Celja (Lig nad Kanalom). Po opravljenih večerih bomo srečanje nadaljevali s skupnim druženjem in pesmijo z domačini z Liga. Naslednje jutro bomo nadaljevali pot proti Sveti Gori, kjer se bomo udeležili slovesne svete maše. Za duhovno vodstvo je poskrbljeno. Cena prevoza 5 evrov. Prijavnina znaša 7 evrov (preprosta topla večerja in zjutraj čaj; prenočili bomo v župnišču, zato s sabo prinesite spalne vreče). Prijavite se lahko do 15. maja 2005 na tel. št. (00386) 041 386978 (Ljubo Bekš, po 18. uri) ali na tel. št. 340 3711996 (Kazimir Černic) ali 349 4332975 (Matjaž Pintar).

Izšla knjižica Odrini na globoko

"Odrini na globoko, kajti v plitvini je malo rib in še te so majhne". To je povabilo letošnje poslanice svetega očeta Janeza Pavla II. in naslov knjižice, posvečene 42. svetovnemu molitvenemu dnevu za duhovne poklice, ki jo je pripravila Škofijska komisija za duhovne poklice. Uvodno besedo je zapisal sam g. ljubljanski nadškof Alojž Uran, v njej poziva vernike k molitvi, ki jo je Jezus izrecno priporočil. Nedelja Dobrega Pastirja pade letos na 17. april. "Naj bo teden pred to nedeljo - piše nadškof Uran - zares čas molitve, zbiranja k vsakodnevni maši in priporočilo veroučencem. Povabimo tudi različne poklice, da bodo pridnevali, kako Bog vsakega kliče na svoj način." Uran si v uvodniku še prizadeva, naj nam knjižica pomaga, da bomo pospešili molitev za duhovne poklice, ki naj bo vedno navzoča v naših skupnostih. Še posebno v letu evharistije je treba naglašati, da ni duhovništva brez evharistije in evharistije brez duhovništva. Poglejmo, kako je ta knjižica sestavljena. Po uvodniku beremo poslanico papeža Janeza Pavla II. ob svetovnem molitvenem dnevu za duhovne poklice, ki jo je prebral v Castelgandolfu 11. aprila 2004. Teden molitve je nato razdeljen na vsak dan posebej, začeni s ponedeljkom, 11. aprila, vse do nedelje, 17. aprila. Za vsak dan dobimo uvod, berilo, odlomek iz evangelija, nagovor in prošnje Gospodu. Ob vsem tem je na zadnjih straneh knjižice še molitvena ura za duhovne poklice Pridi k nam tvoje kraljestvo, patra Jožeta Robleka DJ, pesem Odrini na globoko in še Molitev za nove duhovne poklice.

Obvestilo za "stare" skavte in skavtinja

Ob 60-letnici obnove skavtstva v Trstu in ob bližanju stoletnice skavtskega gibanja (1907-2007) so nekateri "stari" skavti in skavtinja, ki izhajajo iz različnih organizacij, ki delujejo na Tržaškem, tudi iz Slovenske zamejske skavtske organizacije, dali pobudo za Old Scouts' Day oziroma za srečanje "starih" skavtov in skavtinja vseh tržaških skavtskih organizacij ter njihovih svojcev. Ne gre za kako formalno pobudo, temveč za prijateljsko in družabno srečanje, na katero so seveda vabljeni tudi sedanji skavti, zlasti voditelji. Dan starih skavtov in skavtinja bo v skavtskem mladinskem hotelu Alpe-Adria na Božjem Polju pri Proseku v soboto, 7. maja. Za tiste, ki se bodo prijavili do 4. maja na tel. številko 040 225562, bo za 10 evrov na razpolago tudi kosilo (pijačo naj bi prinesli sami), ki bo za otroke brezplačno. Srečanje se bo začelo ob 12. in se bo končalo ob 18. uri.

Pričevanje

Tisti dotik...

Sv. Ludvik Grinjon Montforski je v svoji knjigi o pravi pobožnosti do Matere Božje med drugim zapisal: "Oni (Marijini apostoli) bodo plameneči ogenj. Gospodovi služabniki, ki bodo povsod prižigali ogenj Božje ljubezni... Prečiščeni v ognju velikih stisk in tesno zedinjeni z Bogom, bodo nosili v srcu zlato ljubezni, v duhu kadilo molitve in na telesu miro zatajevanja... na rami bodo nosili okrvavljen prapor križa, v desnici razpelo in v levici rožni venec..."

Besede, ki se v celoti nanašajo na pokojnega sv. očeta Janeza Pavla II. Vse je zaobjeto v njegovem grbu - znamenje križa in črka M (Marija) - in v njegovem geslu TOTUS TUUS (ves tvoj). Papež Slovan, ves Marijin torej in ves Jezusov! Velik dar nebes za naše razkristjanjene in razlovečene čase. Izraz nebeškega Očeta, ki ljubeče išče in vabi vsakega člana človeškega rodu...

In kot so se ob Jezusovem mimohodu v Sveti deželi dogajali notranji in zunanji čudeži, tako je bilo tudi ob obiskih sv. očeta Janeza Pavla II. Božja ljubezen vleče, se daruje, zmaguje. Še danes mi živo odmeva v srcu prodorni glas sv. očeta, njegov prvi pozdrav slovenskim tržaškim romarjem (bilo nas je okoli 600) v Castelgandolfu septembra 1979: "Zelo me veseli, da spregovorim tudi slovenskim vernikom, ki prav tako prihajajo iz tržaške škofije..." Božji balzam, ki je iz duše izvalil solze sreče. Tolažba, da nas papež ljubi, je ublažila grenkobo ne-ljubezni, ki smo jo nekateri zaužili tik pred avdienco. Osebnost trenutke nepozabnega srečanja s sv. očetom doživljala kot izven prostora in časa, kot nekaj, kar te napolni z nebeško srečo, da ne čutiš več tal pod nogami, ne ljudi okoli

sebe. Sv. oče se me je dotaknil najprej z desno roko, nato še z levo in dvignil desnico v blagoslov. Nekateri pričujejo, da so se ob njegovem dotiku dogajali čudeži. Morda se je tudi meni ob tem dotiku dogodil čudež, na katerega takrat nisem pomislila, a sedaj zadobiva vedno večje prepričanje. Zgodilo se je na predvečer napovedane avdienco v Castelgandolfu. Po sv. maši, ki smo jo slovenski romarji imeli v baziliki Marije Velike, sva se z Avguštinom podali v trgovino s fotografiskim materialom. Prijateljico je namreč skrbelo, da ji ne bi kaj zmanjkalo ob snemanju zgodovinskega srečanja. Pri pultu je bilo precej kupcev, zato sem jim hotela prepustiti svoj prostor. Stopila sem nekaj korakov nazaj, ne da bi prej pogledala, in zadela v kartonaste škatle, ki so bile nanizane po tleh. Padla sem vznak in le za las nisem udarila z glavo v stekleno omaro. Najbolj je občutil komolec, ki je z vso težo telesa tresčil na tlak. Bolečina, modrica, oteklini. V lekarni so mi postregli z mazilom in obvezo, s priporočilom, naj se zatečem v bolnišnico. Kaj zdaj? V Rim sem prišla na srečanje s sv. očetom, gospa Gracija mi je dobrodušno posodila mandrjersko nošo, s papežem se moram nujno nekaj pogovoriti - pa čeprav samo s pogledom... V bolnišnico ne! In tako sem z bolečim komolcem prišla pred sv. očeta. Po srečanju z Janezom Pavlom II. pa je bilo z mojim komolcem vse v redu... Tisti dotik pred 26 leti mi sedaj da zelo misliti.

Hvala ti, sv. oče Janez Pavel II., za tvojo ljubezen, za vse, kar si storil za človeštvo in posameznika! Kot Marija si stal pod križem, kot Kristus si šel na križ. In sedaj, ko si povzdignjen z zemlje, boš vse pritegnil k sebi...

Ida Klarič

Cerkev je svetovna, vesoljna!

"Zakaj ni papež Južnoameričan ali pa iz Azije?" me je pred dnevi nekdo vprašal. "Ker Sveti Duh že ve, kdo je najbolj primeren za ta čas!" je bil moj kratki odgovor.

Papež Wojtyła je prepričano zatrjeval, da, dokler Evropa ne zaduha z obema pljučnima kriloma, ne bo sposobna spregovoriti svetu. Pa še takrat, med Wojtylovim papeževanjem, je znotraj Cerkve marsikdo govoril: "Saj Cerkev ni samo evropska!"

Tako je, še danes ima prav tisti, ki to zatrjuje. Cerkev se je nekako "rodila" v Antiohiji v Aziji, tam slišimo prvič govoriti o kristjanih, in to v prvem stoletju, takoj po Kristuovi smrti.

Cerkev ni evropska!

Danes je pa sploh vesoljna, svetovna!

Pa vendar se pred 2000 leti zgodi prva večja "inkulturacija" evangeljskega sporočila prav na evropskem ozemlju in se prav tu razveja in razvije v dve glavni tradiciji, v grško (bizantinska) in v rimsko (latinska).

Po tisoč letih je namreč v Cerkev prišlo do razkola. Mreža, polna rib, ki so jo bili apostoli vrgli v morje, se je raztrgala.

Danes hudo potrebujemo ozdravitev v korenini sami (sanatio in radice) tega bolečega stanja, ki je ločenost kri-

stjanov. Tudi zahodna Cerkev sama pozna razkol s protestanti (16. stoletje); to je druga večja rana v telesu Cerkve. Domačin (Evropejec) lahko bolj razume in nekako tudi obvlada ta vprašanja, ki so eminentno teološke in ekleziološke narave, in jih pozna genetsko, na svojem terenu, na ozemlju Evrope.

"Saj bi lahko izbrali papeža, ki se 'znajde' pred mediji, kako bi rekel, bolj medijsko privlačnega!" mi je nekdo drug izrazil svojo misel.

Res je, da nas je pokojni papež Wojtyła razvedil v vsem, saj je bil povsem karizmatična osebnost, vendar vidim sam v tej izbiri neko znamenje. Tudi sredstva obveščanja, skorajda bi lahko rekli, da medijski režim nima absolutnega prvenstva nad oznanjevanjem evangelija.

Oznanjevanje evangelija namreč ne gleda na formo, ampak na bistvo, ki ga ne moreš zaokviriti v ekran. Če bi papež moral odgovarjati vsem tem pogojem današnjih sredstev obveščanja in "medijskosti", potem Duh ne bi vel, kamor bi hotel, in bi bila zato njegova logika od sveta. "Ni imel podobe ne lepote!" piše Izaija.

Nekdo mi je že rekel, da sedanji papež Joseph Ratzinger nima karizme.

"Kako, da je nima, samo bolj pozoren bodi, pa jo boš zaznal! Ima karizmo besede, jasnosti, bistva, globine. Računa pa lahko na karizmo, ki mu jo bo Sveti Duh gotovo zajamčil pri izvrševanju Petrove službe, lahko tudi računa na milost stanja, službe, ki jo opravlja!" sem odvrnil. Nekdo mi je še rekel, da je sedanji papež strog človek. Nisem mu odgovoril, mislil pa sem si: "Mar papež Wojtyła slučajno ni bil?"

In še kako strog je bil!

Pod nobenim papežem ne bomo doživeli razcveta kondomov, homoseksualnih porok, ker se papež nima za Boga, ampak za izvrševalca volje Nekoga drugega, v katerem se je razodel Oče.

On je služabnik Božjih služabnikov.

Odgovarjal bo Bogu, ne pa ljudem!

p. Mirko Pelicon

6. VELIKONOČNA NEDELJA

Apd 8,5-8.14-17; Ps 66; 1 Pt 3,15-18; Jn 14,15-21

Najuglednejši med sedmimi diakoni, Štefan, je zaradi Kristusa pretrpel nasilno smrt, kamenjanje. Savel, poznejši sv. ap. Pavel, je odobraval ta umor. Od takrat naprej je rasel v sovraštvo do kristjanov, do Kristusa (Apd 8,1 nss).

Po Štefanovi smrti je nastalo divje preganjanje diakonov in judovskih kristjanov. Toda tudi najhujšega vala nasilja proti Helenistom se Gospod posluži za širjenje blagovesti izven Jeruzalema, po Samariji in polagoma proti severu in čez meje Palestine.

Gospod pripravlja podivjanega Savla na spreobrnjenje. Postal bo goreč apostol evangelija krotkega in milega Jezusa.

Diakon Filip pride v glavno mesto Samarije in tam oznanja Kristusa. Množice željno poslušajo oznanilo o rešenju po Kristusu. Sv. Luka poroča o izjemnih dejanjih: "Ve-

liko obsedencev so nečisti duhovi zapustili z glasnim krikom, veliko hromih in šepavih je bilo ozdravljenih. V mestu je zavladalo veliko veselje" (Apd 8,7-8).

Zakaj ne bi smeli slaviti zmage nad nečistimi, ubijalskimi duhovi tudi danes, ne samo v Iraku, marveč po celem svetu? Saj je na delu Sveti Duh. Le tembolj goreče moramo prositi Očetovega in Sinovega Duha, naj nas rešuje morilca ljudi od začetka in očeta laži (Jn 8,44). Ni dovolj, da smo prejeli sv. krst. Ker nič ne pomaga, če ne obenem po krstu poučujemo o Kristusu, in če otrok ne spremljamo na poti vere in poštenja; če ne sodelujemo pri nedeljski sv. maši skupaj z otroki in mladino, če ne jemo in pijemo Gospoda pri sv. obhajilu, če ne ustvarjamo močnih vezi z vsemi verujočimi. Diakonija, o kateri govorijo Apostolska dela, t.j. služjenje, posebno v družini otrokom še najprej, je čudovit dar, ki si ga moramo vsak dan znova izmoliti, tudi za ceno trpljenja. Tedaj smo lahko gotovi, da bo tudi v našem življenju vladalo veliko veselje (Apd 8,8).

Potrudimo se za redno molitev, četudi kratko, po naših družinah. Tudi vsakod-

nevno prepevanje prelepih slovenskih narodnih in cerkvenih pesmi bi moralo odmevati povsod. Za to pa so močna opora otroški in mladinski pevski zbori. Kajti vse to petje dviga ljudi nad hudiče vseh mogočih in nemogočih hudobij. Psalmist današnje nedelje poje: "Vzklikajte Bogu vsi na zemlji, pojte slavo njegovemu imenu, slavite ga s hvalnico. Recite Bogu: 'Kako veličastna so tvoja dela!'" (Ps 66,1-3). Bogu pa dajemo slavo najbolj z lepim, zglednim življenjem.

Posebno zanimanje življenja po Božji volji je trpljenje zaradi dobrih del, zato ker nas približa trpečemu Jezusu, ki je trpel zaradi naših grehov, pravični za krivične, da bi nas pripeljal k Bogu (1 Pt 3,18).

Današnji evangelij je priprava na prihod Svetega Duha, kot je prišel za Binkošti na viden način nad apostole in Marijo ter na vse verne.

Že v Stari zavezi je Bog spodbujal ljudi, naj se lotijo npr. obnove templja, ki so ga bili porušili Babilonci. Naj pogumno delajo z Božjo pomočjo.

Prerok Agej takole piše: "Zdaj pa pogum ... vse ljudstvo v deželi ... ostaja moj duh med

vami" (Ag 2,4-9).

Tempelj pa ponazarja slavo, ki jo Bog pripravlja vsem narodom z izlitem Svetega Duha.

Jezus objublja drugega Tolažnika, t.j. zagovornika, advokata pri Bogu. A ta bo prišel le, če bomo izpolnjevali Božje, Jezusove zapovedi. Kajti Duh je Duh resnice, ki ga svet ne more prejeti, ker ga ne vidi in ne pozna. Saj ga niti ne more poznati in ne imeti zato, ker je vkljenjen v svet lakomnosti, razuzdanosti in nevere ter smrti. V Razodetju govori angelu, t.j. škofu, nadzorniku Cerkve v Sardah: "Ime imaš, da živiš, pa si mrtev!" (Raz 3,1; Jn 14-15-21; 1 Tim 5,6). To so strašne besede, a naj kristjana prizadevajo, da bo delal s strahom in s trepetom za svoje odrešenje, da se bo spreobrnil (Flp 2,12).

Sveti Duh je pri vernem človeku kakor v templju telesa (Jn 2,22), da ga varuje in ščiti pred večno smrtjo, da namreč živi. Kajti Jezus živi, je v Očetu in mi v njem in on v nas (Jn 14,19-21). Pot do njega je ljubezen. Tudi šmarnice naj nas prenavljajo ob pomoči Božje Matere in sv. Jožefa. Prosimo za ljubezen.

Ukmarjev pogled nad zvezde (10)

Duhovnik Ukmar in usoda slovenstva

V tržaškem Našem vestniku za mesec marec 2005 je v rubriki Pismo slovenskemu duhovniku nekaj zanimivih ugotovitev napisal velik občudovalec Jakoba Ukmarja, pisatelj Alojz Rebula. V treh sklepnih prispevkih jih bom komentiral z Ukmarjem. Ne izključujem, da je Rebula ob pisanju teh vrstic imel hote ali nehote - pred seboj prav svetniški lik Jakoba Ukmarja. Povzel bom nekaj njegovih misli. "Začel bom pri oltarju", piše. "Tam, kjer si ti najbolj duhovnik. Posvetilne besede, s katerimi vsak dan priključiš Gospoda na oltar (...), niso več latinske. So slovenske.

Iz jezika, v katerem je Prešern napisal svoj Sonetni venec in Župančič Našo besedo. V slovenščini kličeš Gospoda med Slovence." Jakob Ukmar je do slovenščine, materinega jezika, gojil posebno skrb, kar mu priznava tudi njegov lektor, profesor Rebula. Edina knjiga na njegovi pisalni mizi je bila slovenski pravopis. Njegovo veselje nad bogoslužjem v slovenskem jeziku se izraža v številnih spisih in pridigah. Za slovenski jezik se je boril z vsemi močmi, čeprav je pisal, spet po Rebuli, v odlični, Vergilovi latinščini. 15. avgusta 1945 z zanosom ponovno uvede v tržaško versko skupnost

bogoslužje v latinskem jeziku. Za glagolico in glagoljaški obred se je zanimal v času teološkega študija, hitro pa je presodil, da ta jezik za Slovence ne prinaša ničesar, razen seveda ponosa na naš slovanski izvor in samostojni slovanski obred. "Kako naj živiš v polnosti svoje duhovništvo, ne da bi intimno sodoživljal usodo slovenstva, ki je komaj stopilo na sonce zgodovine, v njegovi trojni razvejanosti - matičnega, zamejskega in zdomskega?" V nadaljevanju Rebula poudari, naj se v pridiganju slovenskega duhovnika čuti "slovensko obnebe" in naj bo med

duhovnikovimi vrednotami "zvestoba svojemu narodu." Usoda slovenstva v tako težkih časih totalitarizmov, ki so prav na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji do skrajnosti izživljali svoje strasti, je bila Ukmarju zelo pri srcu. Razločeval je med nacionalizmom, katerega se je izogibal od študentskih let naprej, in med zdravim ljubeznijo do domovine, ki jo je izkazoval dosledno in jo živel do svojih skritih globin. V Eshatologiji starček Ukmar, pri svojih 93. letih, piše: "Kako grozovite reči so se dogajale pred nekaj desetletji, reči, ki jih naši potomci morda ne bodo mogli verjeti. (...) Razdivjani ljudje so na ukaz voditeljev svoje stranke nedolžne ljudi najprej grozno mučili in potem brez usmiljenja pomorili. Na tisoče in tisoče nedolžnih žrtev je slo tako na oni svet. (...) Predvsem moramo reči, da so tisti, ki so te grozote

ukazali, bolj krivi kot tisti, ki so jih ubogali. Pa tudi med temi slednjimi so bili mnogi od politične strasti tako prevzeti, da skoro niso vedeli, kaj počenjajo. Ko se je strast polegla, bi tega ne storili za nobeno ceno. Pa še nekaj. Upoštevajte dejstvo, da je tako mučenje nedolžnih ljudi skoro čisto nemogoče, če nima mučilec pri tem nekaj užitka, sodijo nekateri moralisti, da je moralo biti med tistimi krvniki vsaj nekaj sadistov, ki v glavnem niso merili na mučenje človeka, marveč iskali svoj spolni užitek, ki so ga imeli pri tem grozovitem poslu" (Eshatologija 43). Pri obravnavanju narodnega vprašanja Ukmar dosledno zagovarja primat vere. "Od človeka, ki je zavrnil katoliško vero, ki nam je tudi v narodnem vprašanju prava zvezda vodnica, ne moremo pričakovati resnega, lepo urejenega, požrtvovalnega dela za narod", tako piše v

Zarji proti nasprotnemu taboru liberalcev leta 1910. Dve leti prej, 1908, je izbruhnila polemika med časopisom italijanskih tržaških katoličanov L'amico in Ukmarjem, z njegovo Zarjo, potem ko je L'amico Slovence imenoval "s'ciavi". "Amico smatra nas Slovence v Trstu le kot goste. Že večkrat je ponovil L'amico to zgodovinsko laž. Naj si Amico zapiše že enkrat za vselej za uho, da mi Slovenci tu v Trstu nismo gostje, ampak že stoletja naseljen narod, ki imamo iste pravice kot Italijani. Mi bijemo hud boj z našimi slovenskimi tržaškimi liberalci. Toda to naj ve Amico: v boju proti našim narodnim svetinjam združeni iredentisti, laški socialisti in laški katoličani bodo našli tudi združene vse Slovence" (T. Simčič, Jakob Ukmar 44). Mladostno videnje, polno ognja in narodne zavesti. Se je kdaj zares uresničilo?

/ dalje
Zvone Štrubelj

Polemično razmišljanje

Kocbek kot kristjan in revolucionar

O Kocbeku so mnenja različna. Globoko verni ljudje mu ne morejo marsičesa odpustiti, malo proticerkveni pa so nad njim bili in bodo vedno navdušeni. Sam se je takole predstavil: "Če je kristjan res revolucionar, potem ustvarja skladje med cilji, ki jih človeštvu postavlja zgodovinski razvoj, in med cilji, ki jih človeštvu postavlja krščansko razodetje. Ubranost časnih in večnih ciljev mora kristjani dati moč, da lahko brez notranjega nemira izvrši silovite spremembe v družbi in da obenem odpre v sebi nove studence vere, ljubezni in ustvarjalno razumnosti, da stori drzni korak dalje v odkrivanju božjega in človeškega duha.

Kristjan kot človek ne sme omahovati na današnji poti razodevanja in oblikovanja človeka, bodisi da gre za družbeno ali osebno izpopolnitev. Človekova narava postaja temelj vsega napredovanja in uresničevanja. Revolucionarni kristjan krepi življenje in bogati njegov smisel..." (Slovenska revolucija št. 5, X. 1943.) Če bi hoteli okarakterizirati zgodovinsko usodo Edvarda Kocbeka, bi jo lahko primerjali med razpetostjo nuje zgodovinskega angažiranja in svobodo njegove osebne eksistence. Zanimiva je Kocbekova misel v pismu dr. A. Trstenjaku 20. 2. 1943. Tam med drugim piše: "... ali revolucija socializma ali

revolucija demokracije." Prav tako je zanimiv zapis F.S. Finžgarju, ko mu 5.6.1943, piše: "Čeprav gre naša skupna volja, torej volja kristjanov v OF za tem, da doseže slovenski narod svojo narodno svobodo in novi življenjski red in čeprav bo ta novi življenjski red več ali manj sovjetsko demokratičen, čeprav torej prispevamo s svojo močjo k sovjetski politični zavesti v Evropi, vendar obenem že danes sredi najbujnejšega političnega razvoja izvajamo koristen in v mnogih zaznavah vpliv na vseh področjih, med

katerimi duhovno ni zadnje. Ti procesi niso le politično taktičnega

značaja, ampak mejijo na novo socialistično sintezo..." Ko danes gledamo zlom realsocialističnih sistemov in obenem sesutja ljudskih demokracij, zvenijo te Kocbekove misli kot zgodovinska zabloda in osebna stranpot. Če pa jih gledamo s stališča njegovih predvidevanj, pa spoznamo, da je tu mišljen rezultat boljševiskega totalitarizma, ki je za lastne interese zlorabil idejo socializma in revolucije, da je tako pridobil ljudske množice. Spomnimo se samo na izrabljanje delavstva in mladine pri raznih socialističnih političnih manifestacijah! Normalno je, da bo po polomu realsocialističnih sistemov in tako opevani ljudski demokraciji prišlo do globoke krize parlamentarne demokracije, kot tudi kapitalističnega sistema, kar se danes že nakazuje. Kapitalisti so v porastu tudi tam, kjer jih doslej ni bilo, saj bogatenje bogatih in rastoča revščina revnih ne more iti v nedogled. To vidimo v celotni bivši vzhodni Evropi. S tem pa prehajamo na spoznanje, da bo človeštvo moralo najti bistveno uspešnejše, humanejše, človeku, okolju in družbi primernejše oblike javne organiziranosti, kot jo imamo danes, ne glede na katero državo mislimo...

Pri branju Kocbekovih del nas marsikaj lahko zavede, pa naj bo navidezni odraz njegove maščevalnosti ali pa takšno in drugačno paktiranje. Priznati pa mu je le treba, da vere v pravilnost revolucionarnega boja ni črpal iz strukture komunizma, kar se mu velikokrat očita, ampak iz osebne krščanske zavesti, ko je poudarjal potrebo po prenovi krščanskih vrednot. Da pa se to doseže, je treba preoblikovati celotno evropsko družbo. Dozdeva se mi, da ga je odlično okarakteriziral Josip Osti, ko pravi: "Nisi se, dragi Kocbek, dovoljno naigrao rječima ... / Ljubio si zemlju in kliktao ... / Izdalo te ono u šta si vjeroval i u šta si se uzdao ... / Oni koju su te kaznili pomogli su ti da napišeš svoje najpoptrebnije, najljepše i najiskrenije stihove ... / Kao što svjedočiš i danas, nakon što se život tobom naigrao. (Josip Osti - L'albero che cammina - Multimedia Edizione - Salerno - 2004.) Tu se jasno vidi, kako je Kocbek v svoji osebni vnemi, kot vernik čutil zavest o posebnem poslanstvu, ki ga je videl med krščanskim etosom in prakso, ki jo je imela komunistična revolucija, ki je po njegovem prepričanju zagotavljala ureditev nove podobe socialistične družbe. Čas pa je pozneje pokazal svoje ...

Ambrož Kodolja

"Razbiranja"

Klic rešitve za Beneško Slovenijo

Besiede tele zemlje. Proze in poezije v beneškem narečju. Uredil Michele Obič. Trst: ZITEST, 2004.

Tudi iz slovenskega centra najbolj oddaljena postojanka, Beneška Slovenija, je barvito literarno področje, s katerega izhajajo mnogi avtorji, ki s svojo besedo pomagajo pri bogatjenju domače zemlje in predvsem njene govornice.

Antologija, ki jo obravnavamo v tej rubriki, nam prinaša splet besed o domačem narečju "narečju" (o narečjih kasneje), je nastala pod uredniškim delom pesnika Micheleja Običa in nam prinaša pod zgovornim naslovom Besiede tele zemlje prozna in pesniška dela sedmih avtorjev, vezanih na Benečijo.

Naj jih navedemo po zaporedju njihove postavitve v knjigi.

Luisa Battistig (rojena 1959) objavlja tri prozna dela, ki odkrito spregovorijo o domačih navadah na beneški zemlji in krutem pozabljanju, kateremu so podvržene. Glavna tema njene proze je nasprotje med "starim" in "novim", kjer je "novo" znanilec sprememb, ki počasi, a gotovo sipajo prah nad beneškimi navadami in ne nazadnje nad jezikom. Spomin je le edini tolažnik pred tako pozabo.

Marina Cernetig (1960) je v svojih poezijah najbolj hermetična. Ni jasnih namigovanj na situacijo Beneške Slovenije, njene klene in premissijene besede pa ustvarjajo presenetljivo čisto izrisane podobe, ki mejijo na simbolistično in mestoma na dekadentno liriko. V njenih poezijah je (beneška) narava simbol (beneškega) duha, ki se ne uklanja in modro vzdržuje pritisk časa.

Pesmi Alda Clodiga (1945) so s tega vidika tudi formalno zakoreninjene v ljudskem duhu, saj poleg vsebine, ki posega v stare dobre čase, je tudi oblika pov-

sod strogo kitična. Njegova lirika je narodno buditeljska, kliče beneški narod k preporodu in ponovni združitvi.

Znani kulturni delavec Viljem Čemo (1937, na sliki) se v svojih delih dotika iste teme kakor ostali soavtorji, vendar je najbolj lirično izčiščen in v svojih metaforah zelo življenjski in obenem jezikovno bogatejši. Njegove pesmi spominjajo na Kocbekova dela, saj v dolgih

in pisanih podobah riše pretresljivo stanje Benečije. Pri njem začutimo klic po rešitvi, obračanje na Boga, ki pa bo lahko imelo svoj smisel le v aktivnem posegu beneškega človeka, ki naj "zaviha rokave in gre v sonce".

Bruna Dorbolé (1947) se predstavlja s poezijo in prozo. V obeh je razvidna težnja po prikazovanju krivice, ki so ji bili beneški ljudje podvrženi. Odvzem domačega jezika in zemlje je pustil globoko rano, ki skeli še v naslednjih generacijah, v vseh "snuovih tele zemlje".

Loredana Drecogna (1965) se v svojih pesmih prek običajev in podob iz beneškega ljudskega izročila (krivapete, besedilo uspavank ...) spet navezuje na čas, ko je bila Benečija živa in močna dežela. Vse se ji zdi zaradi tega skoraj čud(e)zno. Tudi strašilo, ki dan na dan stoji na njivi, ima svoj globlji smisel. To je podo-

ba Benečije, ki stoji in se joče, a je pripravljena vsakega objeti in sprejeti.

Andreina Trusgnach (1961) s svojimi poezijami in pesmijo v prozi zaključuje zbirko. Svoje misli zasaja v mrežo odnosov med zdajšnjim in bodočim. Prerokuje Benečiji hudo usodo ("te čejo Stuart umret"), ki jo bo odrešil Benečan sam, s pomočjo izročila ("zapijemo na moc tiste pjesmi, ki so nas učil te star"). Spet se pri njej pojavlja misel o neizpoljenih hrepenenjih, o osamljenosti beneškega človeka in o trdem boju, ki ga mora izbojevati, za svoj jezik, svojo vero in ohranitev lastne dediščine.

Poteza urednika Micheleja Običa, da približa in sklaplja različne avtorje "tele zemlje", žal kaže tudi na visoko srednjo starost sodobnih beneških piscev. Je to nov klic po rešitvi?

Besiede tele zemlje so zato ena dodatnih, vedno aktualnih možnosti, da se ljudstvo reši pozabe.

Beneško "narečje", ki krasi podnaslov knjige, je zato premalo zgovorno. Namesto "narečja" bi moral stati "beneški jezik" (zato narekovaj ...), izraz severnega dela slovensčine, zraven druge eminentne starke našega izročila, Rezije. Knjiga, ki jo krasijo številne fotografije Graziana Podreccce, je zato močna trobenta, ki izraža klic Beneške Slovenije, da še obstaja in deluje, kljub težavam, s katerimi se je prisiljena soočati. Žal v močni izolaciji od osrednjega slovenskega življa, kar ji gotovo ni v pomoč, ampak prej v zgodovinsko in psihološko breme.

Bo kdo ta klic slišal?

David Bandelli

Za naš jezik

Sinoči, nocoj, lani, letos

Sinoči pomeni: včeraj zvečer (ital. ieri sera). Beseda je sestavljena iz: s + noč = to noč. Obstaja seveda tudi pridevnik **sinočnji**;

nocoj pomeni: danes ponoči ali zvečer (ital. stanotte ali stasera), lahko pa tudi prejšnjo noč (ital. la notte scorsa). Dobro poznamo prelepo narodno: *Nocoj pa, oh, nocoj, ko mesec svetil bo...*, lahko pa imamo tudi stavek v sedanjem času: *Nocoj se počuti boljše*, ali v pretekliku: *Prav nocoj so se posveti končali*. Obstaja tudi pridevnik **nocojsnji**;

lani pomeni: lansko leto (ital. l'anno scorso). Včasih uporabljamo pridevnik **lanskoleten**, vendar je veliko pripravnejši in krajši **lanski**, dobro poznan po reklu: *Zanimati se za kaj kakor za lanski sneg*;

letos pomeni: to leto (ital. quest'anno). Nastal je tako, kot danes: *letos*, t.j. *leto to*. Njegova raba ne upada, prav tako kot drugi pa ima tudi pridevnik **letošnji**.

Upam, da bomo vse naše zanimive časovne prislove uporabljali, zato da ne padejo v pozabo!

Kratke

Občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

Predstavniki članic Zveze slovenske katoliške prosvete so se zbrali v torek, 19. aprila, na rednem letnem občnem zboru, ki je potekal v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. O delovanju Zveze v prejšnji sezoni je poročala Irena Ferlat, predsednica Franka Padovan pa je uokvirila vlogo Zveze v sedanjem

narodnostnem in političnem trenutku. O finančnem stanju je poročal blagajnik Valter Bandelli. Poročila predsednice, tajnice in včlanjenih društev v Zvezo bomo v celoti objavili v posebni prilogi našega lista v prihodnji številki. Občni zbor so pozdravili razni predstavniki. Za Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je spregovoril Vojko Stopar, za Svet slovenskih organizacij Janez Povše, za Kulturni center Lojze Bratuž in za Združenje cerkvenih pevskih zborov Franka Žgavec. Občni zbor sta pozdravila tudi predstavnik Zveze slovenskih kulturnih društev in deželni svetovalec Mirko Špacapan, ki je poudaril izredno vlogo Zveze v ohranjanju in utrjevanju slovenske kulturne tradicije na Goriškem in v zamejstvu.

Občni zbor je soglasno potrdil predsednico Franko Padovan in izvolil nadzorni odbor.

GMD: nova knjiga Tatjane Rojc

Pri Goriški Mohorjevi družbi je te dni izšla nova knjiga slovenistke Tatjane Rojc z naslovom Pogledi na nove razsežnosti slovenskega pesništva od Prešerna do Kosovela. Avtorica tokrat razmišlja o nekaterih aspektih slovenske poezije, ki sta ji Prešeren in Kosovel do danes verjetno najbolj razpoznavna mejnika. V svojem izvajanju je avtorica "želela opozoriti na nekatere aspekte Prešernove arhetipske valence, ki nosijo v sebi vse elemente modernega, čeprav jih pesnik vgrajuje v harmonično zelo kompleksno formalno popolnost" in so prerasi v bistveno komponento slovenskega pesništva vse do Kosovela ter dejansko slovensko poezijo postavili v samo središče evropskega dogajanja. Besedilo Tatjane Rojc pa izhaja tudi iz Kosovelovih estetskih analiz, "v katerih je pesnik kljub svoji mladosti pokazal presenetljivo dovršenost" in kažejo pesnikovo intelektualno in duhovno širino, ki jo avtorica zavestno postavlja v najbolj žlahtno evropsko miselno in umetnostno dogajanje. Knjigo je grafično uredila in opremila dr. Mirjam Simčič, tiskala pa Tiskarna Budin iz Gorice. Avtorica je s citatom iz Kettejevega soneta Na otčevem grobu knjigo posvetila Očetovemu spominu.

Peta Otroška urica: pustolovsko potovanje polža Vladimirja

Prijetni sončni žarki so božali zelenečo prirodo, ko se je nad štirideset malčkov, zvečne predšolskih otrok, v ponedeljek, 4. t.m., v Mladinski sobi Feiglove knjižnice poslavljalo od letošnjih Otroških uric, ki so z mavričnimi barvami obarvale jesenske in mrzle, sive zimske dni. Poslednjo urico v tem šolskem letu je z naravno neposrednostjo napolnila čudovita pravljíčarka, učiteljica Majda Zavadlav, ki je spretno uporabila že preverjene pripovedovalne "metode", ki se vselej prevešajo v odrsko tolmačenje besedila. Za srečanje z malčki je izbrala pravljico Polž Vladimir gre na štop slovenske avtorice Mojce Osojnik. Oblečena v moder predpasnik, z rožnatimi pentljicami v laseh je iskriivo, z energičnim besednim in mimičnim poudarkom razvijala zgodbo o polžu Vladimirju, ki ga je lakota gnala do zelenjavnega vrta, kjer je rasla vabljiva, sočna solata. Pot se mu je zdela dolga in naporna, zato je povprašal razne živalice, ali mu pomorejo priti do mesnate solate. Prvi mu je pomagal jež Egon. Toda njegove ostre bodice so bile prehude in polž je zlezal z nje in poprosil želvo Agato za prevoz. Kaj kmalu je spoznal, da je zelo počasna, zato je skočil tudi z nje. Tudi žaba Greta ga je prijazno povabila na hrbet, a zaradi njenega nenehnega skakanja mu je postalo slabo. Zato je zapustil tudi njo. Nazadnje je prosil ptiča Borisa, naj ga odnese na vrt. A smola, z njegovega hrbita je polž Vladimir padel naravnost na avto, od koder ga je sunek vetra vrgel spet na dom ob sivem kamnu. Vladimir se je takrat zelo modro odločil, da bo do solate prilezel s svojimi močmi, saj si je dejal "Tudi počasi, se daleč pride!" In res je došel do solate in se je do siteda najedel. Zavadlavova je zgodbo z jasno poučno poanto vseskozi bogatila s svojo sproščenostjo in domiselnostjo. V rokah je držala velike rekvizite-podobne protagonistov, ki jih je iz lepenke duhovito izdelala učiteljica Aleksandra Maraž; njen izdelek je bil tudi velik polž iz penaste gume s hišico iz blaga. Otroci so z zavzetostjo in s pazljivostjo spremljali zgodbo, jo nadgrajevali s petjem pripeva in z odzivanjem nasploh. Že na začetku jim je Zavadlavova izročila znak STOP, ki so ga marljivo uporabljali in ga nato nesli domov za spomin. Zavadlavova je ob sklepu drobne, a privlačne pravljice pripravila otrokom sladko presenečenje: zvrhano košarico čokoladnih jajčec, ki jih je razdelila prav vsem, tudi mamamicam. Slednje so hvaležno zaploskale iznajdljivi pripovedovalki, ki se zna vselej nevsiljivo prikupiti otrokom. Otroške urice so se za letošnje šolsko leto končale, a lepe, zanimive ilustrirane knjige še zmeraj čakajo, da jih otroci izberejo in nesejo domov. Sami ali ob pomoči staršev jih bodo lahko pridno prebrali tudi v poletnem času. / IK

Nadškofove misli pri maši ob izvolitvi papeža

Papež, "služabnik vseh služabnikov"

V četrtek, 21. aprila, so se goriški verniki zbrali zvečer v stolni cerkvi pri slovesni maši ob izvolitvi novega svetega očeta Benedikta XVI. Pri evharističnem slavlju, ki ga je vodil nadškof msgr. Dino De Antoni, je somaševalo veliko duhovnikov iz vse nadškofije. Msgr. De Antoni je v homiliji povedal, da je oznanilo "Habe-mus Papam" odmevalo po vsem svetu. Papež je kamen, ki ga je postavil sam Kristus; je človek, ki se ni postavil sam na Petrovo mesto, ni bil izbran zaradi svoje svetosti ali svojih zaslug, ampak izrecno zato, ker ga je posvetil Sveti Duh, ker ga je Gospodov Duh poslal, naj ponese veselo oznanilo revnim. To je sedaj nov kamen za Cerkev. Gospodu se zahvaljujemo, je povedal nadškof, ker smo prejeli novo vidno znamenje iz krvi in mesa, ki govori o Gospodovi prisotnosti in Njegovi ljubezni do Cerkev. "Papež, prav tako kot Cerkev, ne živi zase, ampak zato, da služi evangeliju. Petrov na-

mestnik je namreč služabnik vseh služabnikov." Zato se zahvaljujemo, je poudaril, obenem pa molimo, da bi bil človek vere, sposoben prositi odpuščanje, da bi bil pogumen, da bi bil v svetu kot pre- rok, "usta Boga in hkrati usta revnih", da bi bil "krmar prek valov". Papež Ratzinger dobro ve, koliko "vetrov različnih nauk" smo spoznali v zadnjih desetletjih, koliko ideoloških tokov je pretreslo "malo ladjo" miselnosti mnogih kristjanov. Spomnil nas je na to, da v Kristusu imamo mero pravega humanizma, da nam Njegovo prijateljstvo "nudi sposobnost razlikovati med resnico in lažjo". Benedikt XVI. je že pozval vse, naj se približajo Kristusu, da bi se resnica in ljubezen združila, kajti "ljubezen brez resnice bi bila slepa, resnica brez ljubezni pa bi bila kot zveneče cimbele". Zato ga zaupamo Gospodu, da bi se vedno imel za "ponižnega delavca v Gospodovem vinogradu", sposoben nasmeha, ki vzbuja upanje, trden v oznanjevanju resnice. Gospod, je prosil nadškof, naj naredi iz njega delavca za mir; njegovo srce naj bo sposobno sprejemati težave vskega sveta. Naj goji upanje revnih, naj vzbuja svete pockice, naj zna govoriti mladim našega časa, naj bo reven kot Kristus, da bo znal pridigati svobodo jetnikom, radost trpečim. Naj bo oče in učitelj vsem nam. Spremlja naj ga Gospodova Mati, "Ženska vztrajnost"! Na koncu je nadškof De Antoni podelil navzočim papeški blagoslov. Pod oboki stolne cerkve pa je mogočno zadonela Zah-valna pesem.

Poklon Milku Bambiču

Ob 100-letnici rojstva tržaškega likovnika, ilustratorja, izumitelja, grafičnega oblikovalca, karikaturlista in slikarja, likovnega kritika, izrazitega samohodca in poliedričnega, vsestranskega umetnika Milka Bambiča, ki je bila v torek, 26. t.m., je Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju z Bambičevim dedinjno, gospo Valentino Verani, Kulturnim domom, likovno galerijo Ars in Avditorijem furlanske kulture priredil Poklon Milku Bambiču ob 100-letnici rojstva. O mednarodnem posvetu Kaj bo z nami čez sto let? in štirih obsežnejših razstavah bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega tednika, vsekakor pa naše bralke in bralce opozarjamo, da jih nikakor ne gre zamuditi!

Z 2. strani

25. april...

Utrdila sta se tisk in založništvo: od nekdanjih do današnjih tednikov na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji, od slovenskega dnevnika do otroških in drugih revij. Nadaljevala se je tradicija založb (GMD), nastale so nove (ZTT, Mladika in še katera). Razmahnilo se je slovensko šolstvo v vseh treh pokrajinah naše dežele, če upoštevamo najnovjšo državno priznano dvojezično šolo v Špetru. Občudovanja vredno je delovanje mnogih glasbenih šol. Veliko naporov vlagamo v pevске revije in v druge širokopo-tezne načrte. Tudi verske organizacije so bile vseskozi aktivne. Pomembno vlogo odigravajo vzgojni zavodi. Zelo razvejane so športne organizacije. Uspešne so domače gospodarske in bančne ustanove. In še veliko drugega bi lahko omenili. Ob vseh teh pozitivnih pridobitvah pa moramo zabeležiti tudi negativne aspekte v manjšinski stvarnosti. Naj se tu

omejimo samo na zaščitni zakon, za katerega smo si toliko prizadevali in tako dolgo čakali nanj, a se še danes, več let po njegovi odobritvi, v glavnem ne izvaja.

Leto za letom se ob 25. aprilu spominjamo osvoboditve izpod fašističnega jarma in se navdušujemo za vrednote od-pornitva in demokracije, čeprav sproti ugotavljamo, da se mora še marsikaj spremeniti in urediti tako v državnem kot v manjšinskem merilu. Dovolj bi bilo, da bi se vsi sklicevali na vrednote in ideale, ki so bili odločilni v odporu proti totalitarnim ideologijam.

O tem, da so ideali svobode in miru še vedno živi in aktualni v današnji družbi, pričajo ve-like uradne proslave ob tem prazniku v tržaški Rižarni in v goriškem Avditoriju, kjer so se v velikem številu zbrali in pri-njih sodelovali pripadniki različnih tu živečih narodov. O tem pričajo tudi posamezne proslave po naših krajih, ob spominskih obeležjih in na pokopališčih, kjer prislunhne-govorom in pesmim v zbranosti in v prepričanju, da se je treba vseh žrtev nasilja in krivic hvaležno spominjati.

VINOTEKA Števerjanski griči

Nastalo je novo združenje

Po večmesečnem dogovarjanju se je v Števerjanu zgodilo nekaj zelo pomembnega in - lahko bi rekli - tudi nekaj zgodovinskega. Vinogradniki, ki so pred leti ustanovili združbo, ki so jo morali zaradi več vzrokov zapreti, so se odločili, da ustanovijo novo združbo vinogradnikov, ki bo nosilo že znano ime VINOTEKA Colli di San Floriano - Števerjanski griči.

V torek, 12. aprila, so se zbrali v občinski sejni dvorani na ustanovnem občnem zboru. Prisotne je bil tudi župan Hadrijan Corsi. V uvodnih besedah je član pripravljalnega odbora Simon Komjanc povedal, zakaj sploh nastaja novo društvo. Glavni cilj naj bi bil ovrednotenje Števerjana in bližnjih krajev ter vsega, kar se tu pridelava, in vse, kar se tu dogaja na kmetijskem, gospodarskem, turističnem in tudi kulturnem področju. Najvažnejši cilj pa ostaja

zmeraj spodbujati naš glavni pridelek, to je briško vino. Vse prisotne je pozdravil župan. V krajšem posegu je dejal, da je združenje dobrodošlo, in upa, da si bo res prizadevalo in delalo za cilje, ki si jih je postavilo. Saj so tržišča vedno bolj zahtevna in cene padajo. Brda pa imajo prednost belih vin, s katerimi se lahko ponašajo povsod. Dodal je še, da je dolžnost občinske uprave pomagati in slediti vsemu, kar se v vasi dogaja. Robert Prinčič je prebral statut, ta je bil odobren soglasno z nekaj popravili. Sledile so volitve ožjega odbora. V prvih treh letih bodo združenje vodili: predsednik Simon Komjanc, podpredsednik Evangelos Paraschos, tajnik Ro-

bert Prinčič, odbornika Ivan Mužič in Franko Terpin.

Ostali člani združenja so še Bogdan Ciglič, Giorgio Marega, Milan Miklus, Edi Skok in Ivan Vogrič.

Med drugim so še razpravljali o prazniku, ki ga bodo skušali organizirati z ostalimi ustanovami, kot so kulturna društva, agriturizmi, gostinstvo, obrtniki in vsi drugi, ki bi enkrat letno pripravili in pokazali vse, kar pridelajo, organizirajo ali nudijo in bi dali v vednost širši javnosti. Bil bi lahko to praznik "Odpрта vas". Za pripravo pa bi morala sodelovati res cela vas. Skoraj vsaka družina bi lahko pomagala k uspehu, ki bi bil vsekakor zagotovljen.

Doberdob

Ob 80. obletnici posvetitve župnijske cerkve

Na Veliko noč pred osem-desetimi leti je doberdobsko cerkev sv. Martina blagoslovil tedanji goriški nadškof Francišek Borgia Sedej. Kot posebnost naj omenim, da je v tistem času obred posvetitve cerkve trajal kar nekaj ur. Verjetno je tu tudi razlog, da večino cerkva, ki so bile zidane v naši bližini po prvi svetovni vojni, niso posvečene, ampak so samo blagoslovljene.

Naša župnija se je na ta dogodek pripravila z župnijsko duhovno obnovno, ki je trajala od 17. do 20. marca letos. Vodil

jo je lazarist g. Janez Puhan z Mirenskega Grada. Vse večere nam je ob razlagi Božje besede odkrival lepoto vere in tudi pomen župnije. Hvaležni smo mu za čas, ki nam ga je podaril, kot tudi za spoved, ki smo jo lahko opravili v miru, saj se je bližala Velika noč. Lična podobica s svetopisemskim citatom iz knjige Razodetja nam bo ostala v prelepem spominu. "Glejte prebivališče Boga med ljudmi, prebival bo z njimi ..." Na oljčno nedeljo smo to naše kratko praznovanje zaključili z blagoslovom zelenja. "Naj bodo tvoje

oči noč in dan uprte v to hišo ... (1. Kor 8,29)" nas ob tej priložnosti vspodbuja psalmist.

Veliko noč smo začeli z vsakoletno procesijo po vasi. Vreme je "vzdržalo" in srečno smo se vrnili v cerkev... Z razliko od prejšnjih let je bila glavna maša zelo lepo obiskana. Zapeli smo zahvalno pesem, ob 80. obletnici posvetitve naše cerkve in pri običajnem ofru, ko naš duhovnik vsem zaželi blagoslov in veselo Alelujo, pa smo dobili lično darilo, ki nas bo spominjalo na to lepo obletnico.

Ob tem praznovanjem je naša župnija izdala štiri razglednice. Prva predstavlja naš zvonik in ima dvojezični napis: "žive kličem, mrtve objokujem, stole

lomim".

Na drugi je panorama Doberdoba. Z razliko od prejšnjih ima ta enkratno ozadje z našimi Julijci, ki se ob lepem vremenu zelo lepo vidijo.

Na tretji je upodobljen sv. Peter, ko posvečuje sv. Mohorja. Bližina Ogleja nas povezuje na poseben način, zato nam je sv. Mohor drag.

Na četrti je upodobljena glava Kristusa na križu, ki jo je izdelal v les Georg Petel leta 1620. Zveličarjevo mrtvo obličje nas vabi v svojo bližino še zlasti letos, ko obhajamo leto evharistije.

Nam vsem pa ostaja obveza, da bomo znali ceniti župnijsko cerkev, kot so jo naši predniki, in tako to neprecenljivo dediščino zapuščamo tudi zanamcem.

Dario Bertinazzi

Skladbe primorskih avtorjev

Duo Šiškovič-Ferrini

Bogata in lepo uspela Srečanja z glasbo 2004-2005 se počasi iztekajo. V Kulturnem centru L. Bratuž je bil 20. aprila zanimiv večer, posvečen skladbam za violino in klavir, nastalim v primorskem prostoru v 20. stoletju. Predstavljene so bile v izvedbi dua Šiškovič-Ferrini in z izidom zgoščenke.

Imeni izvajalcev sta znani tudi v širšem glasbenem svetu. Tržačan Črtomir Šiškovič, koncertni mojster v različnih komornih sestavih, doma in v svetu, se je kmalu uveljavil kot solist. Ob klasičnem repertoarju se posveča tudi slovenski glasbi. Posebno pozornost je posvetil Mariju Kogojju, na svojih koncertih večkrat izvaja sodobne slovenske skladatelje. Znan je tudi po izvedbah Tartinijevih sonat. Luca Ferrini, rojen v Trzinu, nastopa kot pianist solistično in z orkestrom. Uveljavlja se tudi kot čembalist, organist in kot skladatelj. Na njegovih koncertnih programih se redno pojavljajo slovenski skladatelji. Program goriškega koncerta je bil podoben onemu, s katerim sta Šiškovič in Ferrini nastopila v okviru lanskimi Kogojevih dnevov v Kanalu ob Soči. Pri nas se je začel s skladbama goriških skladateljev Jožka

Jakončiča in Saša Šantla. Oba sta glasbene študije izpopolnjevala na Dunaju, Jakončič pa jih je zaključil v Bologni. Po poklicu je bil odvetnik in je po drugi svetovni

Merkuja Two Mood Songs, komponiranih v značilnem ameriškem melosu. V prvem delu smo poslušali še skladbo Giampaola Corala Ikarus Variationen, ki spada v tridelni

Foto Bumbaca

voini tudi poučeval na slovenskih Solah v Gorici. Najprej smo poslušali njegovo skladbo Tri glasbene misli. V vseh treh stavkih je glasbeno impresijo z veliko občutljivostjo do najčistejših visokih tonov - poudaril zlasti violinski mojster. Igra obeh koncertantov je Jakončičevo skladbo prikazala v vsej njegovi mehki čustvenosti. Saša Šantel, bolj znan kot slikar, je v lahkotno živah-

cikel na isto temo. V drugem delu koncerta je bila na vrsti Ferrinijeva skladba za violino solo Malenkosti, posvečena spominu Marija Kogojja. Tu se je Luca Ferrini v Šiškovičevi virtuozni igri pokazal tudi kot skladatelj, ki zna glasbene utrinke spretno povezati v zaokroženo celoto. Sledil je Cantabile Stanka Jeričija, avtorja široko zasnovanih simfoničnih in vokalno in-

strumentalnih del kot tudi zborovskih in orgelskih skladb, uglasbenih v sodobnem kompozicijskem slogu. Njegov melodični Cantabile je izzvenel skoraj novoromantično. Zadnji je bil na sporedu tržaški skladatelj Danilo Švara, nekdanji dirigent ljubljanske Opere. Duo Šiškovič-Ferrini je izvajal njegovo Suito za violino in klavir v štirih stavkih iz obdobja, ko je skladatelj črpal motive iz ljudske zakladnice, v našem primeru, istrske. Skladba je primerno zaključila izbrani spored. Izvajalca sta po navdušenem ploskanju dodala še skladbo Mihaela Rožanca.

Dovršena in briljantna izvedba manj znanih skladb primorskih avtorjev je pripomogla k temu, da je bil predzadnji koncert iz niza Srečanj z glasbo prijetno glasbeno doživetje. Med prvim in drugim delom je bila predstavitev nove zgoščenke, in sicer v obliki pogovora med muzikologom Francem Križnarjem in obeima izvajalcema. Zgoščenka sta izdala Slovenski center za glasbeno vzgojo E. Komel in Zadruga Goriška Mohorjeva. Poleg nekaterih skladb, ki so bile izvedene na koncertu, vsebuje še skladbe Vladimira Lovca in Emila Adamiča. Pod naslovom Duo Šiškovič-Ferrini je na zgoščenki Šantlova ilustracija Gorice za mesec januar v Kalendarjih GMD za leta 1925, 1926 in 1927.

Andrej Bratuž

Obvestila

Udeležence potovanja z Novim glasom na Češko in Slovaško po poteh svetih bratov Cirila in Metoda od 17. do 24. maja naprošamo, da morajo v najkrajšem času poravnati celotne stroške potovanja. Kdor bi se še želel pridružiti, naj pohiti z vpisom.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane in prijatelje na dvodnevni izlet 21. in 22. maja v Ljubljano (ogled mesta), okolico Novega mesta (Kmetijska šola GRM), v Belo krajino (Metlika-Vinska vigrad) in v druge značilne kraje. Prijave do zasedbe mest na avtobusu na sedežu DSU v ul. Croce 3 ali na tel. 0481 882024 ali pri poverjenikih. Ob vpisu akontacija 40,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 29.4. do 5.5.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7,

99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 29. aprila (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 2. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 3. maja (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 4. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 90. leti tragedija Arrencev. - Izbor melodij.

Četrtek, 5. maja: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

Darovi

Ob prvi obletnici smrti Alfreda Iermana darujeta žena Lojzka in hči Marina 30,00 evrov za Sveto Goro in 30,00 za Novi glas.

Štane Malič na Srečanjih z glasbo

Lani je potekala stoletnica rojstva Staneta Maliča, tržaškega glasbenika, ki je živo posegel v naš prostor kot pedagog, zborovodja in skladatelj. Njegova zapuščina je kar obsežna. Znan je predvsem njegove zborovske skladbe, ki

so izšle v različnih publikacijah in bile tudi nekajkrat nagrajene. Manj poznani so njegovi samospevi, skoraj nepoznane pa instrumentalne skladbe, ki jih je Malič namenil svojim učencem. Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je uvrstil v zadnje letošnje Srečanje z glasbo prav tega manj poznane Maliča in povabil k sodelovanju Rossano Paliago ter Ivana Florjanca.

Na prireditvi, ki bo v **petek, 29. aprila**, bodo v Kulturnem cen-

tru Lojze Bratuž ob 20. uri predstavili publikacijo Instrumentalne skladbe za mladino. Sledil bo koncert Maličevih skladb, ki jih bodo izvajali mladi glasbeniki iz vrst goriškega Centra Komel in tržaške Glasbene matice ter zbor Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja. Maličevo življenjsko zgodbo bosta pripovedovala Rossana Paliaga in Jan Leopoli. Prireditvev je v sodelovanju z deželnim sedežem RAI, ki bo spored posnel s svojo televizijsko ekipo.

Primorska poje v Laškem

Doživeta zborovska revija v Štarancanu

Niz letošnjih nastopov zborovske revije Primorska poje se je prvič ustavil v dvorani ARCI v Štarancanu. Poleg običajnih organizacij je bilo ob tej priložnosti soorganizator večera SKRD Jadro iz Ronk. Zaradi tega je uvodne misli in pozdrave podal njegov predsednik Karlo Mucci, ki je poudaril pomembnost takih kulturnih srečanj in stikov z različnimi kraji Primorske; povedal je tudi, da je pevska revija doslej že potekala v Laškem: kar dvakrat v Trzinu, po enkrat pa v Zagraju in Ronkah. Samantha Peric in Lucrezia Bogaro, ki sta povezovali brezhilni glasbeni spored, sta nato predstavili vsako izmed šestih sodelujočih pevskih skupin. Po vrsti so se na odru zvrstili Vokalni kvartet Vemur iz Postojne, Vokalna skupina Mandrač iz Kopa, Vokalna skupina

Bistrške škuorke iz Ilirske Bistrice, Vokalna skupina Kantadore iz Gradine v središču Slovenske Istre, Ženska pevska skupina "Stu ledi" iz Trsta in MoPZ Hruški fantje iz Hrušice v Brkinih. Vsaka skupina je imela svoje značilnosti, toda rojakom iz Laškega bodo verjetno ostali najbolj v spominu energična vitalnost deklishega zboru iz Ilirske Bistrice, ki nastopa brez dirigenta, in skupina Kantadore, ki skuša obnoviti stara in skoraj izumrla ljudska izročila notranje Istre. Vsekakor so vsi zbori, ki so bili oblečeni v noše, poudarili stare ljudske pesmi iz svojih logov, kar je zelo obogatilo domače poslušalce in vse člane pevskih sestavov. Želja, da bi se bolj spoznali, in pa seveda veselje do petja sta pevce in pevke ter marsiktere rojake še dolgo zadržala v dvorani, da so skupaj peli še pozno v noč.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja v Rupi

PRAZNIK FRITALJE

PROGRAM:

1. maja, ob 16.30

- Nastop MoPZ Šimaver
- Slavnostni govornik: Janez Povše, predsednik SSO za Goriško
- Veseloigra dramske skupine iz Štandreža
- Ples z ansamblom HAPPY DAY

Deloval bo dobro založen bife z raznimi specialitetami na žaru, tipično frtaljo in domačim vinom.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK

vabi na
orgelski koncert dua

MARKO BUTKOVIČ in MATEJ LAZAR

z Akademije za glasbo v Ljubljani

v soboto, 30. aprila 2005, ob 20. uri
v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Cvetko Golar

UDUVA ROŠLINKA

Komedija v treh dejanjih

REŽIJA: Zvone Šedlbauer

Ponedeljek, 2. maja 2005, ob 20.30 red A

Torek, 3. maja 2005, ob 20.30 red B in T

Kulturni dom Gorica (Ul. I. Brass 20)

Za ponedeljkovo predstavo vozi avtobus
po običajnem voznom redu

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige

Tatjana Rojč

POGLEDI NA NOVE RAZSEŽNOSTI SLOVENSKEGA PESNIŠTVA OD PREŠERNA DO KOSOVELA

Ob prisotnosti avtorice bo o delu govoril Miroslav Košuta

Galerija Ars nad Katoliško knjigarno na Travniku v Gorici
četrtek, 5. maja 2005, ob 18. uri.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA in
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
vabita na

KONCERT VODOPIVČEVH SKLADB ZA SOLISTE IN ZBOR

oblikovali ga bodo: Eleonora Matjašič - sopran, Lara Komar - mezzosopran, Aleš Petaros - tenor in Damijan Locatelli - bas-bariton ter Komorni zbor pod vodstvom Adija Daneva

V soboto, 7. maja 2005, ob 20.30 v župnijski cerkvi v Pevmi

“Annuntio vobis gaudium magnum; habemus Papam: Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum, Dominum Josephum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem Ratzinger qui sibi nomen imposuit Benedictum XVI”

PRVE BESEDE BENEDIKTA XVI.

“Dragi bratje in sestre, po velikem papežu Janezu Pavlu II. so gospodje kardinali izvolili preprostega in ponižnega delavca v Gospodovem vinogradu. Tolaži me dejstvo, da Gospod zna delati in delovati tudi z nezadostnimi sredstvi; predvsem pa se zaupam vašim molitvam. V veselju vstalega Gospoda in z zaupanjem v njegovo trajno pomoč pojdimo najprej. Gospod nam bo pomagal in Marija, njegova presveta Mati, stoji na naši strani. Hvala.”

IZ HOMILIJE MED UMESTITVENO MAŠO

“Kdor veruje, ni nikdar sam... Cerkev je živa: to je čudovita izkušnja... Cerkev je mlada. V sebi nosi prihodnost sveta... Kristus je živ... Naloga Cerkve je izpeljati človeka iz puščave v življenje... Samo ko srečamo živečega Boga v Kristusu, spoznamo, kaj je življenje... Kdor sprejme Kristusa, ne izgubi nič od tega, kar dela življenje svobodno, lepo in veliko... Ne bojte se Kristusa!... Na stečaj odprite vrata Kristusu - in našli boste pravo življenje!”

Osebo pričevanje En žarometek na novega papeža

Pisati o novem papežu ni lahko. A ker so me napolnili, naj povem nekaj osebnega o njem, npr. kako in kje sem ga spoznal, bom rade volje ustregel. Že pred leti sem zvedel, da je iz manjšega kraja na Bavarskem, pri mestu Passau. Najprej sem ga spoznal po njegovih spisih. Ne morem trditi s tem, da sem dobil v roke vse njegove spise, ker osebno so me zanimala bolj njegova teološka izvajanja. Z zadovoljstvom sem ugotavljal, da se je zavestno posvečal iskanju in reševanju problemov, ki žuljijo sedanega človeka. Toda ni delal sam. Ob njem najdemo npr. dvojico, s katero je dal marsikaj novega in tehtnega za svojo Cerkev. To sta bila in sta verjetno še kardinal dr. Walter Kasper, bivši profesor na univerzi v Tübingenu in poznejši škof v Rottenburgu na Švabskem, zdaj pa v Rimu na kongregaciji za edinost kristjanov ter papeških komisij (za latinsko Ameriko, “Ecclesia Dei”). “Ljubezen in resnica sta kot dva polna poslanstva, ki je zaupano Petrovim naslednikom,” je dejal dosedanji kardinal Ratzinger v nagovoru pri maši za pokojne papeže 28. septembra 2004. Ljubezen in resnica, vera in veselje so najpomembnejše značilnosti oznanila novoimenovalnega papeža. Ko je razlagal besede glavne prošnje za rajnega papeža, “ki je v ljubezni predsedoval Cerkev,” je poudaril, da predsedovanje Cerkev v Kristusovi ljubezni najprej pomeni “hoditi sprejdati” v Kristusovi ljubezni. Pomeni pa tudi, da smo deležni Kristusove ljubezni, da nosimo bremena drug drugemu in da smo odgovorni in ljubezni. Kristusova ljubezen nas priganja, da ne bi ljubezen v srcu do bližnjega ugasnila in bi poznanje ter prijateljstvo do Gospoda ne opešali. Končno pa pomeni ustvarjanje edinstvi ob evharistiji in v veri, ki je temelj Petrove vloge, skala, nad katero je Gospod sezidal svojo Cerkev. Zbor kardinalov je v duhu molitve izbral pastirja po Božjem srcu. Naše zaupanje v vodenje Svetega Duha nam narekuje, da bo novoizvoljeni papež “ostal trden in stanovit in bo svojo dušo v viharju tako vodil, kakor bi bilo vse mirno.” To je naša vera, četudi so se morda v srcu novega svetega očeta ob izvolitvi prepletale podobne misli, kot jih je opisal sv. Janez Zlatousti, ko je poskušal “opisati vihar”, ki mu “je divjal v srcu”: “Od dneva, ko si mi zbudil ono sumnjo (da bi bil posvečen), sem bil mnogokrat v nevarnosti, da se moje telo popolnoma razkroji; tako preplašenost in obupanost se je lotila moje duše. Premišljeval sem veličastvo Kristusove neveste, njeno svetost, njeno duhovno lepoto, njeno modrost, njeno lepo urejenost, in mislil na svoje grehe ter nisem nehal obžalovati njo in sebe. Vedno zdihujec sem v zadregi sam pri sebi vpraševal: “Kdo je pač to nasvetoval? S čim se je Božja Cerkev tako zelo pregrešila, s čim je tako razsrdila svojega Gospoda, da bi jo izročil meni, najprejrednejšemu med vsemi, in bi jo zadelo taka sramota?” Zaupamo in prosimo Gospoda, naj novega pastirja, ki ga je poklical in dal svojim ovcom za predstojnika, obdaruje z neizmerno ljubeznijo, pogumom, čistostjo, dušnim mirom, svetostjo ter drugimi krepostmi, lastnimi Petrovemu nasledniku, ki po izročilu zlasti vzhodnih cerkvenih očetov rodni brat p. Hugo Rahner. Zdi se mi važno, da sem tole navedel, odkod so namreč ti možje črpali nauk Cerkev: ne samo iz Sv. pisma in sv. Tomaža Akvinskega, pač pa tudi pri treznih teologih. Toda leta pred II. vatikanskim koncilom in še po njem so bila za koga izmed njih leta stiske zaradi sumničenj o pravovernosti. Toda isto leto se je dogajalo z nekaterimi teologi iz francoskega območja. Sredi vseh teh je znal dr. Joseph Ratzinger zavoditi stvari na jasen in trezen način. Všeč mi je bil zaradi premočrnosti. Njegove spise, zlasti “Uvod v krščanstvo”, sem celo priporočal dijakom in dijakom na liceju, ki so se zanimali za poglobljeno izkustvo vere. Pred leti sem sedanega papeža pozdravil kot škofa pri kosilu bivših zavodskih sbratov v Münchnu. Z znanim švicarskim teologom dr. Hansom Küngom, ki je prihajal še na druga naša srečanja, se je prijateljsko gotovo bila v nekaterih teoloških in cerkvenih vprašanjih zelo narazen. Spoštovala pa sta se. Verjetno bo njegovo vladanje Cerkev zelo razgibano, zlasti ob vprašanju ekumenizma, družine, s posebnim ozrom na pomoč zakonem s stiski, a tudi ločenim in razbitim zakonom. Gotovo se bo znal posvetiti službi človeka. S svojo ljubeznijo do majhnega, nemočnega človeka bo pokazal pravo rešitev. Za to vsi molimo. Viljem Žerjal

Ob izbiri imena Benedikt XVI.

Predhodnik Benedikt XV. je obsodil nasilje nad Slovenci

zbiro tega imena hoteli tudi poudariti, da je njegov predhodnik imel velike zasluge za okrepitev javne prisotnosti Cerkev na Nemškem, saj je ustanovil nunciature na vseh kontinentih, kamor je leta 1917 poslal za nuncijskega papeža Pija XII., ki je užival velik ugled med nemškimi verniki. Širše gledano, ga zgodovinarji torej navajajo kot tistega, ki je postavil temelje sodobni vatikanski diplomaciji. Ta vnaša v mednarodno diplomacijo in odnose nacelo pravnega reda in ne razlogov vojaške sile. Gre za znani “Mirovni not”, ki jo je izdal 1. avgusta 1917 in se končuje z znanim pozivom, naj se prekine “strašna borba, ki se vedno bolj kaže kot nepotreben pokol”. Njegovi pozivi pa so ostali brez kakšnega učinka, čeprav je izrecno pozival katičane, naj na eni in drugi strani delajo za mir. Drugi so v zvezi z Benediktom XV. izpostavljali dejstvo, da je ta papež skušal vzpostaviti

znotraj Cerkev boljše odnose s t.i. modernisti, ki so po njem lahko vnesli v delovanje Cerkev pomembne novosti in nove poglede na poslanstvo katolikov v družbi. Drugi so poudarili zasluge, ki jih je imel Benedikt XV., da je leta 1917 izšel dolgo pričakovani Codex iuris canonici, se pravi novi pravni red Cerkev, ki je med drugim ovrednotil vlogo škofijskih konferenc. Joseph Ratzinger je mogoče z

se iz nezdravih političnih nagibov tako hudo in tako neizmerno kršila pravica in človečnost. S tem se dela očitna škoda tudi onim ciljem, v imenu katerih se izvršuje nasilje.”... “Vsekakor pa ne bomo opustili ničesar, da se napravi konec toliki sramoti. Čim bolj primanjkuje človeške pomoči, tem iskreneje bomo rotili podporo dobrotnega Gospoda, proseč ga onega miru, ki toliko časa hrepeni po njem svet.” (Celotno pismo je objavljeno v knjigi Lava Čermelja, Slovenija in Hrvaški pod Italijo, Ljubljana 1965, str. 198-199.) To sta dva ključna odlomka iz pisma, ki ga je papež Benedikt XV. torej poslal tržaškemu škofu in ki so ga tudi prebrali po cerkvah tržaške škofoje. Vendar ne škofov protest ne papeževo pismo nista, kot vemo, dosegla nobenega učinka, prej obratno. Fašistični nasilježi so le nekaj dni po branju papeževega pisma vdrl v cerkev pri Sv. Jakobu in s silo odgnali duhovnika, ki je govoril v slovenščini, pri Novem Svetem Antonu pa so celo streljali na duhovnika, ko je pridigal v slovenščini. Italijanski skrajni nacionalizem je torej vse bolj nasilno kazal svoj pravi obraz in se je gladko poživljal na vse pozive k miru in spravi. Papež Benedikt XV. je torej manj znan, a gotovo pomemben Petrov naslednik. Umrli je 22. januarja 1922. Mi se ga bomo spominjali tudi kot papeža, ki se je postavil v bran slovenskih duhovnikov in vernikov, ko so postali žrtve italijanskega nacionalističnega nasilja. Marko Tavčar

Izjavi slovenskih škofov

Slovenska škofovska konferenca:

Kardinalski zbor je v torek, 19. aprila 2005, v četrtem krogu glasovanja po Božji volji za 265. papeža na sedežu rimskega škofa izbral nemškega kardinala Josepha Ratzingerja. Novoizvoljeni papež si je izbral ime Benedikt XVI. Slovenski škofje, zbrani v Slovenski škofovski konferenci, se Bogu zanj zahvaljujemo in novoizvoljenemu papežu skupaj s celotno Cerkvijo na Slovenskem izrekamo svojo vdanost in najlepše želje v priprošnji k Svetemu Duhu. Sveti Duh naj vodi njegovo življenje in delovanje vesoljne Cerkev po poteh nove evangelizacije sodobnega sveta, da bo svet veroval, da je Bog poslal Jezusa Kristusa (prim. Jn 17, 21), našega Odrašenika, ki je pot, resnica in življenje (prim. Jn 14, 6).

Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran:

V torek, 19. aprila 2005, je vesoljna Cerkev dobila novega pastirja, svetega očeta Benedikta XVI. Kardinal Joseph Ratzinger je eden izmed najboljših uglednih škofov katoliške Cerkev, pastir izredne modrosti in stanovitnosti v veri. Nekdanji prefekt Kongregacije za nauk vere, predsednik Papeške biblične komisije in Papeške mednarodne teološke komisije, dekan kardinalskega zbora, se je 16. aprila 1927 rodil v kraju Marktl ob reki Inn, v škofiji Passau v Nemčiji. Na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija 1951, je bil posvečen v duhovnika. Papež Pavel VI. (1963-1978) ga je 24. marca 1977 imenoval za

nadškofa v Münchnu in Freisingu, 28. maja istega leta pa je prejel škofovsko posvečenje. Papež Pavel VI. ga je 27. junija 1977 imenoval za kardinala. Zelo bogato je njegovo akademsko delovanje. Po končanem doktoratu iz teologije leta 1953 na temo o ljudstvu in Božji hiši v nauku Cerkev pri sv. Avguštinu, se je štiri leta kasneje habilitiral kot docent in je predaval dogmatično teologijo in osnovno bogoslovje v Freisingu, potem pa v Bonn, v Münstru in v Tübingenu. Leta 1969 je postal redni profesor dogmatike in zgodovine dogem na univerzi v Regensburgu in podpredsednik omenjene univerze. Na II. vatikanskem cerkvenem zboru je sodeloval kot teološki svetovalec kölnske nadškofa kardinala Josepha Fringsa. Predsedoval je Komisiji za pripravo Katekizma katoliške Cerkev, ki je po šestih letih delovanja (1986-1992) predstavila svetemu očetu novi katekizem. Bil je član Sveta II. sekcije Državnega tajništva, raznih rimskih kongregacij (za vzhodne Cerkev, za bogoslužje in nauk zakramentov, za škofo, za evangelizacijo narodov, za katoliško vzgojo), papeškega sveta za edinost kristjanov ter papeških komisij (za latinsko Ameriko, “Ecclesia Dei”).

“Ljubezen in resnica sta kot dva polna poslanstva, ki je zaupano Petrovim naslednikom,” je dejal dosedanji kardinal Ratzinger v nagovoru pri maši za pokojne papeže 28. septembra 2004. Ljubezen in resnica, vera in veselje so najpomembnejše značilnosti oznanila novoimenovalnega papeža. Ko je razlagal besede glavne prošnje za rajnega papeža, “ki je v ljubezni predsedoval Cerkev,” je poudaril, da predsedovanje Cerkev v Kristusovi ljubezni najprej pomeni “hoditi sprejdati” v Kristusovi ljubezni. Pomeni pa tudi, da smo deležni Kristusove ljubezni, da nosimo bremena drug drugemu in da smo odgovorni in ljubezni. Kristusova ljubezen nas priganja, da ne bi ljubezen v srcu do bližnjega ugasnila in bi poznanje ter prijateljstvo do Gospoda ne opešali. Končno pa pomeni ustvarjanje edinstvi ob evharistiji in v veri, ki je temelj Petrove vloge, skala, nad katero je Gospod sezidal svojo Cerkev. Zbor kardinalov je v duhu molitve izbral pastirja po Božjem srcu. Naše zaupanje v vodenje Svetega Duha nam narekuje, da bo novoizvoljeni papež “ostal trden in stanovit in bo svojo dušo v viharju tako vodil, kakor bi bilo vse mirno.” To je naša vera, četudi so se morda v srcu novega svetega očeta ob izvolitvi prepletale podobne misli, kot jih je opisal sv. Janez Zlatousti, ko je poskušal “opisati vihar”, ki mu “je divjal v srcu”: “Od dneva, ko si mi zbudil ono sumnjo (da bi bil posvečen), sem bil mnogokrat v nevarnosti, da se moje telo popolnoma razkroji; tako preplašenost in obupanost se je lotila moje duše. Premišljeval sem veličastvo Kristusove neveste, njeno svetost, njeno duhovno lepoto, njeno modrost, njeno lepo urejenost, in mislil na svoje grehe ter nisem nehal obžalovati njo in sebe. Vedno zdihujec sem v zadregi sam pri sebi vpraševal: “Kdo je pač to nasvetoval? S čim se je Božja Cerkev tako zelo pregrešila, s čim je tako razsrdila svojega Gospoda, da bi jo izročil meni, najprejrednejšemu med vsemi, in bi jo zadelo taka sramota?” Zaupamo in prosimo Gospoda, naj novega pastirja, ki ga je poklical in dal svojim ovcom za predstojnika, obdaruje z neizmerno ljubeznijo, pogumom, čistostjo, dušnim mirom, svetostjo ter drugimi krepostmi, lastnimi Petrovemu nasledniku, ki po izročilu zlasti vzhodnih cerkvenih očetov rodni brat p. Hugo Rahner. Zdi se mi važno, da sem tole navedel, odkod so namreč ti možje črpali nauk Cerkev: ne samo iz Sv. pisma in sv.

Kratke

Doživeto romanje na Koroško

Duhovska zveza iz Trsta je minuli ponedeljek priredila tradicionalno romanje na Koroško. Poromali so v starodavno božjepotno cerkev, Marijino svetišče na Otoku, ob Vrbskem jezeru, v neposredni bližini Celovca. Somaševanje z dvanajstimi tržaškimi duhovniki je vodil znani koroški duhovnik, predsednik Celovške Mohorjeve založbe in voditelj doma Prosvete v Tinjah, g. Jože Kopeinig. Pred mašo pa je udeležence nagovoril znani vrtnar s Kolonkovca in predsednik Kmečke zveze Lojze Debelis, ki je spregovoril o zgodovinskem pomenu dneva osvoboditve in se spomnil žrtev iz vojnih časov. Romanja se je udeležilo nad 500 slovenskih vernikov iz Tržaške škofije.

V ponedeljek v DSI / Srečanje s pianistko Marino Horak

Prihodnji večer v DSI bo posvečen srečanju s pianistko Marino Horak. Srečanje v Trstu bo obsegalo krajši koncert in razgovor z Marino Horak, ki je pianistka poljsko-makedonskega porekla. Po diplomu na srednji glasbeni šoli v Ljubljani je študirala na Akademiji za glasbo v razredu svoje matere, prof. Hilde Horak, in z 19 leti diplomirala z odliko. Nato je odšla na podiplomski študij v München in Pariz. Pozneje je živela na Nizozemskem in v Londonu, od leta 1988 dalje pa v Münchnu, dokler se ni pred nekaj leti vrnila v Slovenijo. Razgovor bosta vodila prof. Pavle Merku' in Ivo Jevnikar. Posvečen bo njenemu delu, a tudi liku in delu že omenjene matere ter širši javnosti skoraj neznanega očeta, ki ga tudi sama ni srečala, saj se je rodila, potem ko je oktobra 1944 bil žrtev gestapovcev v Ljubljani. Časnikar in obveščevalec Kosta Domazetovič je delal v nekommunističnem odporu proti nacizmu, zato se njegovo ime po vojni v Sloveniji ni smelo izgovarjati in je vdova njegov priimek celo hčerki želela "prihraniti". Prav je, da se ob 60-letnici konca vojne spomnimo tudi njegove žrtve.

Poziv na skupno vajo

Prva skupna vaja združenega pevskega zbora za osrednjo proslavo ob 60-letnici osvoboditve in izhajanja PD bo v četrtek, 5. maja, ob 20.30 v dvorani SKD Igo Gruden v Nabrežini. Proslava, ki jo prirejajo SKGZ in SSO ter Zadruga Primorski dnevnik, bo 15. maja popoldne v Briščikih. Vsi slovenski zbori iz tržaške, goriške in videmske pokrajine so vabljeni k udeležbi. Datumi ostalih skupnih vaj bodo javljeni naknadno.

Dan osvoboditve Rižarna pri Sv. Soboti

Osnove naše svobode segajo v odporništvu

Kraj trpljenja - to je Rižarna pri Sv. Soboti - na tisoče in tisoče Slovencev, Hrvatov, Židov, protifašistov, homoseksualcev in drugih, ki so bili tako ali drugače nasprotni nacifašistični besnosti, je bil minuli ponedeljek, 25. aprila, res nabit poln. Taka množična udeležba je kajpada vlila novega elana slehernemu prebivalcu mesta v zalivu, ki z odprtimi in nepristranskim srcem zre evropski prihodnosti v oči. Žal, se tako vzdušje porodi v tovrstni obliki le enkrat letno in nekateri tržaški vladajoči politični krogi ga rade volje zamenjajo, predvsem ko bi radi potvarjali zgodovinski spomin in prid le eni izmed komponent našega mesta. To so sicer že stare tržaške afere, ki pa nezno tlačijo našo prihodnost. Če pa je prežgodaj za skupni spomin, se moramo kljub vsemu podati

z majhnimi koraki do našega cilja", se je pred mikrofonom izrazil tržaški župan Roberto Di Piazza, ki pa ni žel istega odobravanja s strani občinstva kakor njegov zgoniški kolega

odražale pozitivno naravnost do dneva, "ki ni le dela prost dan, a je dan, ki vzbuja veselje in optimizem (...). Danes smo tu, da potrdimo in poudarimo zvestobo tistim vrednotam in tistim načelom, ki nam omogočajo, da živimo dostojno življenje, brez katerih je človek

izvor obeh je v enem samem zlu - fašizmu in nacizmu". Zgoniški župan je obenem označil izsledke slovensko-italijanske zgodovinske komisije kot temelj za mirnejše sprejemanje preteklosti. Kaj pa sprava? "Stalno ponavljanje, da Slovenci ne potrebujemo dodatnih pravic, da Slovencev v mestu ni, kratenje jezikovnih pravic na teritoriju, kjer smo od vedno doma, molk o grozotah fašizma in

enačenje antifašistov s teroristi ne peljejo nikamor. Na teh osnovah bo t.i. sprava, če bo do nje prišlo, lažna". Opomnil je še, da osnove demokratičnih držav Italije, Slovenije in Evrope segajo v odporništvu.

Dan osvoboditve pa je tudi dan molitve. Tržaški škof Evgen Ravignani, srbsko-pravoslavni pop Raško Radović in grško-pravoslavni dušni pastir Georgios Ntagkas so se pred koncem sporeda z molitvijo obrnili na Boga. Še prej pa so razne delegacije (med temi obe krovni organizaciji) položili vence na kraj, kjer je pred 60 leti krematorij končno 'utihnil'.

Igor Gregori

Foto Kroma

Mirko Sardoč. Kar nekajkrat je namreč publika prekinila Sardočev poseg in ga nagradila z iskrenim aplavzom. Razlog za tako široko odobravanje gre iskati predvsem v sporočilnosti njegovih besed, ki so

manj človek". Sardoč je jasno začrtal mejo "med tistimi, ki so prinašali svobodo, in tistimi, ki so vedno prinašali smrt in uničenje." "Verjetno je res, da sta za naše kraje značilna dva spomina, vendar je tudi res, da

Igor Gregori

Slovenski raziskovalni inštitut Občni zbor

Finančne težave pogojujejo prihodnost ustanove

V četrtek minulega tedna je Slovenski raziskovalni inštitut sklical svoj redni občni zbor, ki je suvereno prestal vse formalne obveznosti. Poudarek večera, ki je potekal v Gregorčičevi dvorani, pa je bil predvsem na finančnem položaju, ki tare delovanje inštituta, obenem pa sili njegov kader v razmislek, kako usmeriti strategije v prihodnost, da bo SLORI ohranil kakovostno stopnjo pri izpolnjevanju svojih nalog. Predsednik znanstvenega sveta inštituta Milan Bufon je podčrtal prodornost SLORI-ja

v okviru manjšinskega delokroga, predvsem pa se je inštitut podal z odličnimi rezultati tudi v širšo deželno stvarnost in načelno sodelovanje tudi na slovenski strani meje. "To nakazuje proces normalizacije delovanja v okolju, kjer mora SLORI postati akter", se je izrazil predsednik znanstvenega sveta inštituta Bufon. Proces tovrstne normalizacije delovanja pa je pod vprašajem zaradi vedno bolj skromne finančne podpore. Na teh majavih temeljih se sedaj poraja dvom, ali naj inštitut nadaljuje s širše zasnovanim načrtovanjem ali naj se usmeri po po-

ti racionalizacije (se pravi ozkega raziskovalnega dela). Najprej pa je po predsednikovem mnenju treba "skrbeti, da se poveča delež rednega financiranja s strani Italije (oziroma dežele F-Jk) in Slovenije (naša matična država bi morala dosledneje slediti zamejskim inštitutom)". Bufon je vsekakor dodal, da SLORI razpolaga z določenimi rezervami in jih označil v iskanju sinergij z drugimi slovenskimi inštitucijami: v prvi vrsti s krovno organizacijama, s katerima je treba oblikovati strategijo manjšinskega razvoja. Ravnatelj SLORI-ja, Emidij Su-

sič, je nato predstavil poročilo upravnega odbora glede lanskega delovanja. "V letu 2004 sta bili za SLORI značilni dve smeri raziskovalne dejavnosti", je obrazložil prof. Susič, in sicer: raziskovalna dejavnost, v sklopu katere so raziskovalci in sodelavci vseh sedežev nadaljevali oz. zaključili nekatere lastne projekte, ki so jih znanstveni svet in drugi odgovorni organi Inštituta priporočili Upravnemu odboru in za katere je slednji odobril financiranje in sofinanciranje ter izvajanje vrste projektov, ki jih je Inštitut prijavil na razpise programov Interreg IIIA in Ministrstva za kulturo RS. Prisotnim je poročilo proraču-

Foto IG

na za tekoče leto zapustil tančico grenkobe, saj je za leto 2005 že predviden primanjkljaj v višini 47 tisoč evrov. V razpravi, ki je sledila, je prišlo do različnih pogledov glede bodoče strategije Inštituta: nekateri bi raje privilegirali ožjo raziskovalno dejavnost SLORI-ja in

obenem zreducirali število mest na inštitutu na enega samega, namesto štirih; drugi (se pravi Videmčani) pa se s tovrstnimi predlogi ne strinjajo in istovetno probleme predvsem z vprašanjem o strategiji, ki si jo manjšina hoče izbrati.

IG

Mosp Peterlinova dvorana

Plesna delavnica spet navdušila

V Peterlinovi dvorani v Trstu, na ulici Donizetti 3, je v soboto, 16., in nedeljo, 17. aprila, potekal vikend na nekoliko drugačen način. Po zamisli Mladih v odkrivanju skupnih poti (MOSP) se je v prostorih, ki so ponavadi namenjeni raznim srečanjem, debatam, razstavam in kulturnim

večerom, odvijala 2. delavnica gibalne umetnosti in osnov sodobnega plesa. Prvič se je ta ideja porodila mospovcem januarja letos, ko so organizirali delavnico prav v istih prostorih. Zaradi pozitivnega odziva udeležencev na tisti delavnici in želje nekaterih izmed njih, da bi se ta izkušnja nadaljevala, je bila zdaj tu nova priložnost za gib,

opazovanje in kreativnost, ki nima meja' v letih ali v telesni zmogljivosti vsakega. Pomladni čas pa je kot naročen za uravnovešanje našega telesa in duha, ki delujeta vedno skupaj kot eno. Delavnico je prav tako kot januarja vodila Raffaella Petronio. Po diplomu na Profesionalni šoli za sodobni ples in gledališče na Dunaju (The Vienna Contemporary dance/theatre education), je dobila štipendijo za študij na Plesni akademiji v Arnhemu na Nizozemskem, kjer je sledila tečajem na koreografskem odseku

akademije, prejšnji mesec pa je zaključila tečaj koreografije na SNDD (School for the New Dance Development), koreografski sekciji Plesne akademije v Amsterdamu. Delavnica je bila odprta za vse, ki se zanimajo za ples in delo na lastnem telesu, za odkrivanje lastnih sposobnosti in težav ter reševanje le-teh. Vrstile so se vaje, ki jih plesalec in igralec opravlja na začetku svoje poti in jih ponavlja stalno, a so koristne za vsakega, ki išče boljše počutje in ravnovesje v telesu. Naše telo ima že ustaljene razvade, še posebno

zaradi stresa v življenju. Teh razvad se ponavadi ne zavedamo in ko pridejo z določenimi vajami ali gibi na dan, ne moremo verjeti, da hodimo, tečemo ali stojimo na tako nenaraven način. Včasih je torej koristno se ustaviti in pogledati vase in če najdemo problem, ga skušati rešiti. Tudi z vajami masaže damo telesu možnost, da se sprosti napetosti, ki se naberejo v mišicah in še globlje, in se obenem naučimo, kako to masažo izvesti tudi sami. Udeleženci so se obenem približali osnovam sodobnega plesa s kratkimi tehničnimi vajami in kombinacijami, preizkusili so ples s partnerjem z osnovami tehnike kontakta (Contact improvisation), ne kot zadnja pa je bila stimulirana kreativnost vsakega s pomočjo koreografskega ustvarjanja. S pomočjo določenih navodil in partnerja so sami sestavili koreografijo, ki so jo na koncu delavnice predstavili ostalim udeležencem.

Razporejen na delavnici je bilo prijetno; osebno raziskovanje s pomočjo skupine, v odkritosrčnem vzdušju, je vedno lepa izkušnja in priložnost za osebno rast ter sprostitve. Zaradi precejšnjega zanimanja za delavnico, ki so ga pokazali udeleženci, jo bo Mosp verjetno v kratkem ponovil. Vsi zainteresirani, ki se tokrat niso utegnili udeležiti delavnice, bodo tako imeli v kratkem novo priložnost. Datum in kraj bosta pravočasno sporočena preko medijev. Vabljeni bodo vsi dosedanj udeleženci; vsak nov, ki se bo hotel vključiti v skupino, pa bo dobrodošel. V Peterlinovi dvorani, na ul. Donizetti št. 3, je zdaj na ogled razstava likovnih in fotografskih izdelkov udeležencev natečaja, ki sta ga organizirala Slovenski kulturni klub in Mosp za mlade ustvarjalce. Za vsako informacijo lahko kličete urad Slovenske prosvete, tel: 040 370846, ulica Donizetti 3, Trst.

TRŽAŠKA KNJIGARNA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Tatjana Rojč

POGLEDI NA NOVE RAZSEŽNOSTI SLOVENSKEGA PESNIŠTVA OD PREŠERNA DO KOSOVELA

Ob prisotnosti avtorice bo o delu govoril Miroslav Košuta

Tržaška knjigarna, Ulica sv. Frančiška 20 v Trstu
petek, 6. maja 2005, ob 18. uri

Slovenska skupnost

Sekcija Sv. Ivan, Lonjer, Katinara, Rocol in Kjadin
vabi vse občanke in občane na

JAVNO SREČANJE

ki bo v nedeljo, 1. maja, ob 11.30 v Marijinem domu
v ulici Brandesja

Tržaški škof Ravignani ob izvolitvi novega papeža

Nadaljeval bo pot, ki jo je začrtal njegov predhodnik

Predragi bratje in sestre doživeli smo boleče dni zaradi smrti papeža Janeza Pavla II. in globoka molitev nas je spremljala v dneh pričakovanja. Sedaj pa je srce polno radosti in globoko smo Gospodu hvaležni, da je vesoljni Cerkev dal novega Pastirja, Benedikta XVI. Njemu se vdajamo, njemu zagotavljamo svojo zvestobo in njemu ponujamo svojo ljubezen. Ne moremo zakriti sledečega: doživeli smo pravo emocijo, ko se je pojavil na loži bazilike sv. Petra: bil je skoraj neobgljen v preprostosti svojega pozdrava, ki pa je bil hkrati velik objem. Začudila nas je preprostost njegovih besed, s katerimi se je po eni strani spominjal veličine Janeza Pavla II., po drugi pa je prosil za pomoč v molitvi celotnega Božjega naroda v oporo njegovi šibkosti.

Lahko gladko izpovemo, da smo bili ob tako nagli izvolitvi papeža presenečeni; ravno tako nas je presenetilo ime, s katerim je želel novi sveti oče biti imenovan. Verni človek ni prezrl posega Svetega Duha, ki je med konklavom usmeril

glasove kardinalov na kardinala Josepha Ratzingerja. Vendar tudi kdor nima milosti vere, se težko ne vpraša, kako je bilo

mogoče, da je v tako kratkem času uspelo pridobiti potrebnih večino glasov. Pa še ime, ki si ga je sveti oče nadel, zagotovo ni sodilo med tiste, ki smo si ga bili mislili, pričakovali in morda tudi želeli. Treba je bilo upreti pogled nazaj v Bene-

dikta XV., da bi dojel sporočilnost, ki ga ime v sebi hrani. Za časa tragedije prve svetovne vojne, ki jo je označil za "nesmiselni pokol", je bil neutrudljivi pobudnik miru. Morda bo tudi to razlog za izbiro imena, se pravi nakazovanje zaščite in spodbujanja miru, za katerega se bo novi papež zavzemal.

V homiliji sv. maše za izvolitev novega papeža je kardinal Ratzinger pozval Cerkev k zvestobi do Kristusa, k jasni in pogumni veri, taki, ki naj se sooča z agnosticizmom in relativizmom, ki prežemata današnjo kulturo in usmerjata način življenja. Zdi se nam, da se nam ni treba bati, da bi to prekinilo pot, ki jo je med svojim papeževanjem začrtal Janez Pavel II. Jasno in iskreno izpričevanje lastne vere ne zapira, temveč odpira resničen in lojalni dialog, naj si bo ta ekumenski, medverski ali trajno soočanje z različnimi izražaji

sodobnega mišljenja. Novi papež je več kot dvajset let sodeloval z Janezom Pavlom II. in z njim delil branjenje prave vere in hkrati pravično odprtost do dialoga. Gotovo bo nadaljeval pot, ki jo je začrtal njegov predhodnik.

Zagotovil bo tudi nadaljevanje očetovske pastorale Janeza Pavla II. Res je, da je njegova intelektualna širina odprla pot do srča velikih problemov našega časa s priznanim ugledom. Res je, da je bila njegova izkušnja kot Münchenski nadškof kratkotrajna. To ga vendar ni odtujilo od poznavanja in udejstvovanja pri življenju cerkvenih skupnosti. Prav minuli teden so mu mladi in verniki rimske župnije, ki jo je vodil kot kardinal, spontano izpričali svojo predanost. Veselili so se, ker so njega imeli za svojega, ki jih je z leti prevzel zaradi njegove človečnosti, zaradi preprostosti njegovega nastopa in neposrednosti, zaradi nežnosti njegovega nasmeha, zaradi njegove ljubezive domačnosti. Cerkev bo v njem imela močnega vodjo: to se bo izkazalo v veri. Vendar v njem bo imela tudi očeta. Ob sebi bo on, Kristusov vikar in naslednik apostola Petra, zgradil svojo enotnost v milosti in postal bo upanje enotnosti celotnega človeštva.

Evgen Ravignani, škof

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev, Donizettijeva 3 v Trstu, vabi v ponedeljek, 2. maja, ob 20.30 na srečanje s pianistko in glasbeno pedagoginjo Marino Horak. Razgovor z njo bosta vodila glasbenik prof. Pavle Merku' in časnikar Ivo Jevnikar, Marina Horak pa bo imela krajši klavirski koncert.

Darovi

Ob 30. obletnici smrti brata

Govor dr. Draga Štoke ob odprtem grobu

"Dr. Artač, mnogo ste dali naši skupnosti!"

Objavljamo tople besede dr. Draga Štoke, ki jih je bil izrekel minuli teden ob odprtem grobu ob slovesu od umrlega prijatelja, prof. Ivana Artača, ki je bil dejaven in zavedan član naše narodne skupnosti.

Dragi doktor!

Pred kakimi tremi tedni sva si končno vzela čas in sedla, kakor sva to sicer pogosto delala po moji priselitvi na Opčine, k miži v baru v naši vasi. Kakor vsakokrat, tako sva tudi tisto sončno marčno dopoldne, ko smo se intenzivno pripravljali na velikonočne praznike, obdelala vrsto vprašanj, ki so nam od nekdaj bila skupna: rast ali padec naše narodne zavesti, narodna in verska zavzetost za prihodnost naših ljudi, vasi in krajev v zamejstvu, skrb za naše šole. Pa še dlje sva šla v našem pogovoru tistega lepega marčnega dopoldneva na Opčinah: na najino prvo poznanstvo v onih oddaljenih petdesetih letih, ko sva oba bila polna idealizma in vere v jutrišnji dan s srcem in dušo tako zelo delavna pri Radijskem odru. In mimo naju so šli obrazi tolikih, ki jih danes ni več med nami, in tolikih, ki smo še tu v delu in skrbi za narodni obstoj na Tržaškem, na Krasu, na Opčinah posebej, ki tako zelo spreminjajo svoje narodnostno obličje, zgodovinsko identiteto, tradicionalni sestav prebivalstva. Vas je skrbela bodočnost nas vseh, Vam ni bilo vseeno, kaj bo z našo skupnostjo jutri, saj ste s svojim konkretnim pogledom, tudi pogledom strokovnega izvedenca in zgodovinarja, ki je bil izredno občutljiv na to temo, videli morda mnogo dalj od mene: izkušnje, bogate, lepe, a tudi grenke izkušnje, so bile pač vse na Vaši strani, in meni ni ostalo drugega, kakor da vestno sledim Vašemu razmotrivanju, analizi našega sedanjega časa in problemom, ki jih naš čas kdaj pa kdaj tako kruto

prinaša v naše narodno in versko tkivo. Bili ste resnično v skrbeh, dragi profesor, med najnim zadnjim poglobljenim govorom in ves moj žal pretirani idealizem Vas ni mogel odvrti od globlje zavzetosti in bojznosti na naš narodni in verski jutri.

Vi ste mnogo dali naši skupnosti, na šolskem področju, na kulturnem področju, kjer ste vedno bili v prvi vrsti v boju za naš narodno-kulturni razvoj. Kot član pastoralnega sveta župnije sv. Jerneja na Opčinah ste svoji župniji dali svoje srce, svoje najbolj bogato pisanje tako v Naši besedi, kakor tudi v knjigi Opčine - zgodovinski oris naše narodne zavesti, narodna in verska zavzetost za prihodnost naših ljudi, vasi in krajev v zamejstvu, skrb za naše šole. Pa še dlje sva šla v našem pogovoru tistega lepega marčnega dopoldneva na Opčinah: na najino prvo poznanstvo v onih oddaljenih petdesetih letih, ko sva oba bila polna idealizma in vere v jutrišnji dan s srcem in dušo tako zelo delavna pri Radijskem odru. In mimo naju so šli obrazi tolikih, ki jih danes ni več med nami, in tolikih, ki smo še tu v delu in skrbi za narodni obstoj na Tržaškem, na Krasu, na Opčinah posebej, ki tako zelo spreminjajo svoje narodnostno obličje, zgodovinsko identiteto, tradicionalni sestav prebivalstva. Vas je skrbela bodočnost nas vseh, Vam ni bilo vseeno, kaj bo z našo skupnostjo jutri, saj ste s svojim konkretnim pogledom, tudi pogledom strokovnega izvedenca in zgodovinarja, ki je bil izredno občutljiv na to temo, videli morda mnogo dalj od mene: izkušnje, bogate, lepe, a tudi grenke izkušnje, so bile pač vse na Vaši strani, in meni ni ostalo drugega, kakor da vestno sledim Vašemu razmotrivanju, analizi našega sedanjega časa in problemom, ki jih naš čas kdaj pa kdaj tako kruto

Osebnost sem Vas poznal in cenil natanko pol stoletja, toliko časa je namreč minilo od prvega našega srečanja pri Radijskem odru, kjer smo pod vodstvom profesorja Jožeta Peterlina skušali na kulturnem nivoju dati še kaj mnogo več od navadnega igranja, recitiranja, interpretiranja: radijskim poslušalcem smo skušali predvsem posredovati ljubezen do naše slovenske plemenite besede, ljubezen do našega žlahtnega in pojočega stavka, ljubezen do slovenskega jezika.

Za vse to hvala, dragi doktor, Bog naj Vam bo v onstranstvu bogat plačnik za vse, kar ste nam tu, na Krasu, na Opčinah in v mestu, dali lepega, žlahtnega in trajnega.

ZAHVALA

†
Zapustil nas je naš dragi
prof. IVAN ARTAČ

Hvala za izraze sožalja in sočutno bližino vsem, ki ste nam v teh težkih dneh stali ob strani.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste zanj molili in ga pospremili na zadnji poti, zlasti gospodom duhovnikom somaševalcem, openskem župniku Francu Pohajaču, Tonetu Bedenčiču in dr. Jožetu Markuži, cenjenima govornikoma dr. Dragu Štoki in časnikarju Ivo Jevnikarju, cerkvenemu pevskeemu zboru Sv. Jernej in moški pevski skupini, ki mu je zapela v slovo ob odprtem grobu.

Žena Srečka, sin Boris, hči Majda z družino in ostalo sorodstvo

Opčine, Brezovica pri Ljubljani, Solkan, Mendoza, 20. aprila 2005

Društvo slovenskih izobražencev Ponedeljkov večer

Slovenski ustvarjalni prostor je širši od državnih meja

Tradicionalni ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev je bil minuli teden posvečen razvoju slovenske literarne zgodovine v Italiji. Srečanje je bilo zasnovano na vzporednem soočanju z raziskovalnim in širše kulturnim delovanjem dveh slovenistov, ki sta si s stvarnega in obenem idealnega gledišča podala štafetno palico pri proučevanju nekoliko bolj obrobne slovenskega književnega prostora: zamejskega predvsem, pa tudi zdomskega. Večer je bil tako posvečen prof. Martinu Jevnikarju in prof. Lojzki Bratuž.

Najprej je prof. Bratuževa predstavila občinstvu Peterlinove dvorane neprecenljivo vlogo, ki jo je prof. Jevnikar več kot 50 let odigral v središču Solskega in literarnega dogajanja v Italiji. Njegova zavzetost pri delu je obrodila kar nekaj publikacij, ki pričajo o živahnosti tako zamejskega kot zdom-

skega prostora. Prof. Bratuževa ni mogla gotovo mimo monumentalnega Primorskega biografskega leksikona, ki ga je

Foto Kroma

prof. Jevnikar z velikim trudom leta in leta sestavljal s pomočjo širokega kroga prijateljev. "Proste ure je prebijal v arhivih in knjižnicah ter brskal

po redkostih" in zaradi strokovne pripravljenosti na šolskem področju je bil takoj soudeležen pri sestavljanju šolskih učbenikov in pri poučevanju samem, najprej na zav-

predsedoval je številnim komisijam literarnih nagrad in utiral pot zdomskemu pisateljem v matično domovino, in to še takrat, ko državni ustroj Slovenije ni bil demokratičen. Vnemo prof. Jevnikarja je na univerzitetnem področju naše dežele nadaljevala prof. Lojzka Bratuž. Prof. Marija Pirjavec je v svojem posegu poudarila predvsem tri raziskovalna žarišča prof. Bratuževa, ki sovpadajo z ravno tolikšimi publikacijami. Leta 1993 je prof. Bratuževa zbrala za tisk slovenske pridige goriškega nadškofa Attemsa; leta 1996 je izšla njena obsežna študija z naslovom Goriška v slovenski književnosti; pet let zatem pa je bralcem predala knjigo Iz goriške preteklosti, to je izbor 14 najpomembnejših raziskav, ki zaobjemajo pestro kulturno življenje Posočja od srede 16. stoletja do danes. S svojim strokovnim delom je prof. Bratuževa novo postavila temelje proučevanja našega prostora, ki ga osrednji slovenski akademski krogi rade volje zanemarjajo.

du, ki je nato dobil ime po Žigi Zoisu, nato kot pristojni za slovensko književnost na univerzah v Italiji. Književnost je bila vseskozi njegov zenit:

IG

AL

ZSŠDI 34. redni občni zbor

Z optimizmom v nov mandat

Četrtek, 21. t.m., so se predstavniki članic Združenja slovenskih športnih društev v Italiji zbrali na 34. rednem občnem zboru, ki je bil tokrat volilnega značaja. Dvorano Ljudskega doma v Trebčah so napolnili poverjeniki posameznih društev in številni gostje, ki so ZSŠDI-ju prinesli pozdrave ter bodrilne besede v imenu zastopanih zamejskih, slovenskih in italijanskih ustanov. Zbrani so se pred začetkom delovnega programa z enomi-

nutnim molkom poklonili spominu pokojnih prijateljev in neutrudnih športnih delavcev Borisa Krapeža ter Evgena Berganta Kukija. Sledili so vedrejši trenutki, in sicer podelitev nagrad za življenjsko delo na športnem področju, ki sta letos šli Miranu Batiču in Egonu Krausu. Predsednik Jure Kufersin je nato v svojem poročilu z zadovoljstvom priznal, da je izvršnemu odboru ZSŠDI-ja v glavnem uspelo uresničiti vse postavke, ki si jih je zastavil na volilnem občnem zboru leta 2001. Naštel pa je tudi svetle

in temne plati zadnjega delovnega leta. Med prve spadajo nedvomno izjemni dosežki zamejskih športnikov, ki so "najprodornejši in najučinkovitejši ambasadorji naše skupnosti". Dalje je Kufersin posebej poudaril utečeno delo na mladinskem področju ter pobude, ki potekajo v sodelovanju s šolami vseh stopenj. Spomnil se je tudi plodnih stikov z deželno upravo in petimi slovenskimi svetovalci, OKS-jem in s slovenskimi športnimi organizacijami na Koroškem in Madžarskem ter italijanskimi v Sloveniji in na Hrvaškem. Med bolečimi točkami pa je omenil nerazumljivo zavlačevanje CONI-ja s priznavanjem ZSŠDI-ja, "v kolikor na krajevni ravni aktivno sodelujemo tako z deželnim kot s pokrajn-

skimi odbori CONI-ja". Svoj poseg pa je Kufersin sklenil s prepričanjem, "da ni razloga, da ne bi z optimizmom zrl v prihodnost, če bomo skupno usmerjali naše sile kot doslej". Volilna skupščina je nazadnje določila še novo vodstvo, ki bo krmarilo ZSŠDI v naslednji mandatni dobi: Jure Kufersin (predsednik), Ivan Peterlin, Vili Prinčič, Gorazd Pučnik, Livio Rožič, Igor Tull, Marjan Vogrič, Andrej Vremec, Robert Zupin (odborniki), Radivoj Pečar (predsednik nadzornega odbora), Edvin Bevk, Benjamin Černic, Peter Fachin, Damjan Pertot (člani nadzornega odbora), Marino Kokorovec, Miran Dolhar, Zdravko Kuštrin, Sonja Milič, Livio Valenčič (razsodišče).

Koroška Še o avstrijski državni pogodbi

Predavanje v Tinjah

Dom Sodalitas v Tinjah je letos priredil, ob priložnosti tako imenovanega jubilejnega leta, niz predavanj na temo avstrijske državne pogodbe (ADP). V petek, 22. aprila, sta o nastanku sedmega člana ADP in o vlogi Jugoslavije spregovorila sopredsednik bilateralne avstrijsko-slovenske komisije zgodovinarjev Arnold Suppan ter profesor za mednarodno pravo na dunajski pravni fakulteti Gerhard Hafner. Omembe vredno je dejstvo, da sta oba predavatelja svoja posega začela v slovenščini. Arnold Suppan je v svojem predavanju pojasnil vlogo Jugoslavije med nastajanjem ADP. Jugoslovanske ozemelske zahteve so se sčasoma zmanjšale, na koncu je Jugoslavija dobila le avstrijsko premoženje v Jugoslaviji ter zagotovilo v obliki sedmega člana ADP, ki naj bi ščitil slovensko in hrvaško narodno skupnost. Povojna leta so bila sicer tudi za Koroško čas velikih in nepredvidljivih sprememb. Jugoslovanska vojska se je iz Koroške umaknila že sredi

maja 1945, kar je po drugi strani bilo povezano še z drugo odprto povojno fronto, in sicer s Trstom. Z razliko od Trsta so na Koroškem leta 1949 začeli s poučevanjem

slovenščine na ozemlju, ki ga je predvidevala posebna šolska odredba. To ozemlje je tudi kasneje, ko je odredba končala veljati, postalo meja veljavnosti sedmega člana ADP.

Po mnenju Suppana so bila v ospredju avstrijsko-jugoslovanskih stikov že od konca druge svetovne vojne predvsem ekonomska

vprišanja, manjšinsko vprišanje pa je bilo vedno nekako na obrobju pogovorov med državama. Profesor Hafner se je dotaknil pravnega pomena avstrijske državne pogodbe. Nekatera določila so v petdesetih letih bila de facto zastarela. V zvezi z vprišanjem

pravnega nasledstva po razpadu nekaterih držav podpisnic ADP Jugoslavije, Češkoslovaške in Sovjetske zveze je Hafner ponovno podkrepil mnenje avstrijske politike, da ADP ne predvideva pristop novih članic. Kot nove članice Avstrija prištevajo npr. Slovenijo, saj se je vključila v mednarodne organizacije, kot

je OZN, Šele po osamosvojitvi. Kljub temu pa je Hafner dejal, da je Slovenija lahko vsekakor zaščitnica slovenske narodne skupnosti na Koroškem, vendar se mora za to vlogo posluževati npr. evropske listine za zaščito manjšin. V razpravi, ki jo je vodil dr. Miro Polzer, je med drugimi spregovoril tudi slovenski veleposlanik na Dunaju dr.

Ernest Petrič, ki je sedanje stališče glede interpretacije nasledstva pri ADP strnil z ugotovitvijo, da se Slovenija in Avstrija glede tega vprašanja strinjata, da se o tem vprašanju ne strinjata. Na moje vprašanje, zakaj se je v času osamosvajanja Slovenije rešilo vprašanje t.i. južnotirolskega paketa (in sicer zaradi močnega zavzemanja Avstrije na ravni zunanjih ministrov), vprašanje sedmega člana in zaščite slovenske narodne skupnosti na Koroškem pa ne, je profesor Hafner odgovoril, da gre za dve povsem različni situaciji. Pravniško je seveda možno to definirati kot dve povsem različni situaciji, vendar v bistvu je šlo - in v tem je koroška situacija zelo različna z našo - za vprašanje različne politične volje.

Peter Rustja

Nova publikacija založbe Mladika

Mario Gariup: Holmar

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla knjiga ukovskega župnika Maria Gariupa Holmar. Voci che si stanno spegnendo s podnaslovom Raccolta di notizie sul canto e la musica degli sloveni della Val Canale e i loro problemi etnico-linguistici [Holmar. Usihajoči glasovi. Zbirka podatkov o pevski in glasbeni dejavnosti Slovencev iz Kanalske doline ter o njihovih etničnih in jezikovnih problemih]. Gre za zajetno publikacijo, delo obsega 368 strani, ki jo bogatijo številne slike in notni zapisi.

Avtor izhaja iz ugotovitve, da sta glasba in petje vestna spremljevalca življenja in dela ljudi iz

Kanalske doline, od rojstva do smrti, mimo njihovih srečnih in žalostnih življenjskih trenutkov, tako pri bogoslužju in pogrebi kot na veseljih. Mario Gariup se je zato odločil, da sistematično zbere glasbene zapise tako verskega kot posvetnega glasbenega in pevskega delovanja v Kanalski dolini in da oriše zgodovino slovenske etnične skupine v Kanalski dolini ter da nakaže težke trenutke, ki sta jih ta skupnost in njen jezik prestali. Predvsem pa je avtorju do tega, da reši iz

pozabe like posameznikov, brez katerih sedanosti ne bi bilo. Delo je zato naslovljeno po Tomažu Holmarju, organistu in pevovodji v Žabnicah, ki sicer po rodu ni bil iz Kanalske doline, a ima zaslugo, da je na začetku prejšnjega stoletja ljudsko petje tehnično izpilil in ga umestil v umetniški prostor. Knjiga Holmar ima dvojno vrednost. Po eni strani je to zbirka cerkvenih in posvetnih

pesmi Slovencev iz Kanalske doline; ker pa je avtor zbirko opremil s spremnim besedilom in še z bogato kroniko o življenju vasi, predstavil je duhovnike, cerkovnike in organiste, ki so delovali v teh krajih, ter dodal zapise o sodobnem de-

lovanju v Kanalski dolini in o današnjih pevskih in glasbenih sestavih, je delo živo pričevanje o življenju in glasbenem delovanju slovenskih ljudi v Kanalski dolini v zadnjih dveh stoletjih. To pa je tudi globlje sporočilo tega dela, kajti avtor je prepričan, da je glasbena tradicija vir združevanja in ohranjanja slovenske dediščine.

Spremni besedi knjigi, ki je napisana v italijanščini, sta pripisala Sergio Dell'Anna in Rafko Dolhar (v slovenščini).

Pomembna pobuda koroških rojakov

S Koroškimi kulturnimi dnevi do občinstva v Sloveniji

Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva letos drugo leto zapored organizira v Ljubljani Koroške kulturne dneve, s katerimi želi pestro kulturno udeleževanje koroških Slovencev približati tudi občinstvu v matični domovini. Kot je na novinarski konferenci povedal predsednik društva, svetnik Jožef Jeraj, bodo dnevi potekali od 26. aprila do 14. maja, organizatorji pa si želijo, da bi si jih v slovenski prestolnici ogledalo kar največje število obiskovalcev.

Koroški kulturni dnevi se bodo začeli s predstavitvijo filma Janka Zerzera z naslovom Po koroških poteh, ki so ga posneli na podlagi istoimenske knjige. Film, ki prikazuje avstrijsko Koroško, so začeli snemati leta 2000, snemanje pa so končali lani. Film si je bilo mogoče že ogledati na avstrijski televiziji; po besedah tajnika Krščansko-kulturne zveze v Celovcu An-

dreja Lampichlerja pa potekajo pogovori, da bi film prikazali tudi na slovenski televiziji. Ob predstavitvi filma bo nastopila tudi moška pevka skupina Vaščani pojo, ki se ukvarja predvsem s koroškim ljudskim repertoarom izročilom.

V Državnem svetu bo 10. maja okrogla miza z naslovom Slovenstvo v Avstriji - 50 let pogodbe z Avstrijo, na kateri naj bi razpravljavci po Jerajevih besedah poskušali poiskati odgovore na več aktualnih vprašanj, med drugim tudi o tem, zakaj je asimilacija na avstrijskem Koroškem tako močna in kaj je ali česa ni Avstrija storila pri uresničevanju avstrijske državne pogodbe.

Tajnik Slovenske prosvetne zveze Janko Malle je na predstavitvi Koroških kulturnih dni opozoril na pomen kulture, ki lahko po njegovem mnenju okrepi sodelovanje vseh Slovencev, čeprav se mediji osredotočajo predvsem na "politi-

Janko Zerzer (foto DPD)

ne težave" Slovencev čez mejo. Na kulturnem področju osrednji dve organizaciji, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza, v kateri je vključenih okoli 60 društev, dobro in brez težav sodelujeta, sta bila enotnega mnenja Malle in Lampichler.

V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa bo med Koroškimi kulturnimi dnevi na ogled tudi likovna razstava slikarja Franca Wievegeleja z naslovom Domovina, mili kraj.

Vstop na prireditve z izjemo nastopa mešanega pevskega zbora Danica bo prost. Za koncert zbora Danica, ki je nedavno na tekmovanju Naša pesem v Mariboru prejel srebrno plaketo in ki bo 12. maja nastopil v Slovenski filharmoniji, bo potrebno odšteti 2000 tolarjev.

Zadnji dan, 14. maja, bo mladinska igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva Radiše uprizorila predstavo Martin Krpan v priredbi Mirana Herzoga. Besedila za songe Svetlane Makarovič je uglasbil mladi in že priznani koroški skladatelj Edi Oraže. Enournno predstavo so bivši in sedanji člani pripravili ob lanskoletni 100. obletnici SPD Radiše.

STA

Svetovalca Špacapan in Paselli pri Cucutu

O slovenski šoli v Krminu

Deželna svetovalca Mirko Špacapan in Maurizio Paselli, iz vrst Slovenske skupnosti in liste Občanov za predsednika, sta obiskala krminskega župana Claudia Cucuta in se z njim pogovorila o problemu slovenskih šol v Krminu.

Zaradi zadnjih novic, da namestna občina zgradi nov otroški vrtec, sta se svetovalca hotela seznaniti s programi, ki jih ima uprava glede slovenskih šol. Špacapan in Paselli sta Cucutu prigovarjala, naj šolam namenijo stavbe nekdanje šole Ippolito Nieve, ki je za ta namen najbolj primerna, pa čeprav v njej danes domuje Univerza za odrasle. V tem poslopiju, ki je arhitektonsko in okoljsko najbolj primerno za šolske namene, saj je nastalo s tem namenom in bilo tudi dolgo časa sedež

osnovnih šol, bi lahko najprej dobil primerno mesto otroški vrtec, ki je v precejšnji prostorski in logistični stiski v sedanji lokaciji, v prihodnje pa tudi osnovna šola, če se bodo krminski Slovenci s tem strinjali. Špacapan je Cucutu pojasnil velike možnosti, ki se ponujajo za šolski slovenski center, ki bi v nekaj letih gotovo postal velika atrakcija po zgledu Ronk in s tem tudi Krminu dal veliko vidljivost in pogoje za nadaljnji razvoj na vzgojno-izobraževalnem področju.

Paselli in Špacapan sta županu zagotovila svoj napor na Deželi, da se občini zagotovijo ustrezna finančna sredstva za posege na šolskih stavbah, in se zavzela za to, da bosta pobudnika posveta o prihodnosti slovenskega šolstva v Krminu še pred koncem letošnjega leta.

Pričevanje

Moji spomini na fašizem (3)

Med eno tako "blokado" so ponoči odpeljali dva moja mlada bratranca, študenta, v copatah in pižami najprej v zapor in nato v Gonars.

Tri mesece nismo vedeli, kaj je z njima, potem jih je teta po neki zvezi izsledila. Moja mama je dobila dovoljenje, da jih je lahko obiskala, jima prinesla nekaj oblek in hrane. Vse tri mesece sta bila v copatah in pižami. V Gonarsu sta ostala do razpada Italije ter preživela, s pomočjo paketov od doma. Na Rabu je pa končal drugi moj sorodnik, ki mu nismo

mogli pomagati. Medtem pa so fašisti divjali po Dolenjskem, kjer so sežigali cele vasi, mučili in morili nedolžne kmete. V hiši je stanoval železničar strojevodja, ki nam je vsak dan prinašal grozljive novice. Dosti znanec in prijatelj smo zgubili in živeli v stalnem strahu. Tisti čas je pri nas stanoval poznejši dermatolog dr. Franjo Zdravič. Še kot študent. Nekega dne ga je obiskala sestra iz Kočevja, ker je bil njen mož v ljubljanskih zaporih. Ostala je pri nas nekaj dni in se tako rešila, kajti pogledom so fašisti v Kočevju

ubili brata in očeta. Morala sta si jamo izkopati, pobili so ju z bajoneti in kopiti pušk, vso domačijo pa zažgali. Zelo nas je pretresla ta strašna novica, Zdravič in sestra se nista nikakor mogla potolažiti. Leta 1942 smo zvedeli po nekih skritih poteh, da smo na seznamu tistih ljudi, ki so se umaknili fašizmu iz Primorske, torej kandidati za odhod v taborišče. Strah nas je prevzel, vedeli smo, kaj so taborišča. Danes vem, kdo nam je pomagal, da smo dobili dovoljenje

za izselitev. Zelo nam je bilo hudo, ko smo zapuščali Ljubljano, sorodnike in prijatelje.

Septembra smo prispeli v Gorico, v čisto čuden nov svet. Moj oče je zopet kupil hišo, ta je imela štiri stanovanja in v dveh straneh fašiste. Moj brat,

štirinajstletnik, se je grozno razburjal, ker mu je eden od teh vedno pravil: "Tu sarai un

parla soltanto italiano", jaz pa nisem znala niti "buon giorno".

Lahko rečem, da so mi fašisti pokvarili življenje in g. Fini bi moral priznati krivde teh zločincev, prositi oduševanja, saj so oni prvi začeli etnično čiščenje, mučili in morili na veliko; v dveh letih okupacije v Sloveniji so umorili 30.000 nedolžnih ljudi. Fojbe so samo posledica vsega hudega, kar je bilo prej. Tudi mi bi morali imeti dan spomina za vse žrtve fašizma.

/konec
Magda Pahor

Tigrovci so bili predhodniki partizanskih borcev, ostajajo pa domoljubna in protifašistična organizacija

Z zakonom tudi proti politično opredeljeni RTV Slovenija

Politiki, tisti v vladi in strankah, so bili v prejšnjih dneh zelo dejavni pri obravnavi in odločanju o predlogih nekaterih zakonov in imenovanju posameznih funkcionarjev. Barbara Brezigar je bila sicer brez večjih zapletov izvoljena za novo generalno državno tožilko, predlogi zakonov o RTV Slovenija, vojnih invalidih, žrtvah vojne nasilja in o vojnih grobiščih pa so spodbudili tako ostre razprave in obtožbe med poslanci vladne koalicije in opozicije, da so se tudi v javnosti obnovile teme iz medvojne in povojne obdobja. Časniki in druga občila spet poročajo o tem, kakšni so bili narava in cilji odporiškega gibanja, ki ga je vodila Komunistična partija, ter domobranske vojske oz. protirevolucije v Sloveniji. Nasprotja pri tolmačenju bližnje preteklosti so se tako razplamtele, da ponovno ni videti nobene možnosti za dosego sprave, ki bi državi končno prinesla notranji mir.

Izredno zasedanje parlamenta, 22. t.m., so namenili prvemu branju predloga zakona o RTV Slovenija, ki sta ga v postopek vložila vlada oziroma minister za kulturo Vasko Simoniti. Osnutek predvideva bistvene novosti in spremembe v vodenju in pri vlogi obeh zelo vplivnih in razširje-

nih elektronskih medijev. Sedanja Svet RTV-ja - vodi ga Janez Kocjančič, nekdanji predsednik Združene liste socialnih demokratov - bo zamenjal programski svet, generalni direktor zavoda bo dobil večje pristojnosti in pooblastila, uvedli pa naj bi tudi tretji televizijski program. Na njem bi prenašali zasedanja državnega zbora in druge informacije o njegovem delovanju. Predlog zakona na nekaj mestih obravnava tudi naloge radia in televizije pri obveščanju pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Predlagatelj zakona so upoštevali pripombe in pobude za izboljšanje besedila, ki so jih dali deli strokovne javnosti, člani društva in sindikata časnikarjev in izvedenci katedre za novinarstvo pri fakulteti za družbene vede. Toda časnikarji javnega oz. nacionalnega radia in televizije še zmeraj zavračajo predlog omenjenega zakona in zahtevajo o njem temeljito razpravo. Minister za kulturo soglaša z nadaljevanjem javne razprave o RTV Slovenija, pri tem pa se čudi, da časnikarji v preteklosti nikoli niso protestirali zoper politizacijo obeh medijev, ki jo je izvajal Svet RTV pod vodstvom nekdanjega predsednika politične stranke, naslednice komunistične partije.

Nastopi nekaterih poslancev opozicije zoper predlog zakona so bili pretežno demagoške narave. Neka poslanka Socialdemokratov je celo zatrjevala, da bi s sprejemom zakona v Sloveniji bilo konec demokracije. Sicer pa naj bi bil po zahtevanju opozicijskih poslancev zakon namenjen temu, da bi javna RTV postala državna, "prevzel pa bi jo Janez Janša."

Stanje in usmerjenost slovenskih medijev so že dalj časa zelo aktualna tema v Sloveniji. V mesecu maju bo o tem razpravljala Zbor za republiko, ki ga tvorijo znani intelektualci in politiki. Vlada bo predložila v parlamentni postopek nov zakon o medijih, vanj pa bo vključen tudi Sklad za medije. Le-ta naj bi omogočil tudi ustanovitev novega dnevnega časnika, ker v Sloveniji, tako opozarja minister za kulturo Vasko Simoniti, še vedno ni dovolj pluralnega poročanja. Kar zadeva nacionalni radio in televizijo, pa se oba soočata s finančno krizo in drugimi težavami. Generalni direktor zavoda Aleks Štakul, ki je bil pred dnevi ponovno izvoljen na omenjeni položaj, težavam v prvih štirih letih svojega mandata očitno ni bil kos. Kot je poročal tedenski Magazin Mag, "je Javna radiotelevizija zaradi dobrih

dveh milijard tolarjev prejetih dividend družbe Eutelsat lansko leto sicer sklenila s 576 milijoni tolarjev dobička, a je kljub temu imela 8,88 milijarde tolarjev izgube od prej. Očitno bo zelo pečeča in boleča kadrovska preobrazba RTV. Na radiu in televiziji naj bi bilo 598 zaposlenih preveč, največ zaposlenih pa je preveč na TV."

Dan upora prvič proslavili na Mali gori nad Ribnico, prizorišču začetka bojev proti okupatorjem
V Sloveniji so 27. april, dan upora proti okupatorju, prvič na državni ravni proslavili na Mali gori nad Ribnico. Tam je prizorišče prvega spopada po okupaciji Slovenije, ki so ga imeli vodilni tigrovci Danilo Zelen, Ferdo Kravanja in Anton Majnik, s patroljo italijanskih in slovenskih orožnikov. V tem boju je bil Danilo Zelen ubit, oba omenjena soborca pa sta se prebila iz obkrožitve, se priključila partizanom in pozneje padla. Okoliščine njune smrti še zmeraj niso povsem pojasnjene. Slovenska javnost se je šele sedaj začela seznanjati z vlogo tigrovcev v boju proti fašizmu in za narodno osvoboditev. Člani te organizacije so bili pogosto žrtev predsodkov, sumničenj in podcenjevanja nekdanjih oblasti. Lani se jim je zaradi tega opravičil Janez Stanovnik, predsednik Zveze borcev Slovenije.

Martijan Drobež

Ob 40. obletnici smrti

Spomin na pomembnega slovenskega glasbenika in duhovnika Stanka Premrla

V Podnanosu bodo v okviru praznika vipavske občine, 26. junija, slavnostno zaznamovali spomin na svojega velikega in pomembnega rojaka Stanka Premrla, duhovnika, glasbenika in skladatelja. Rojen je bil 28. septembra 1880 pri Johanovih, v Št. Vidu, sedanjem Podnanosu, umrl pa 14. marca 1965 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan. Bil je premalo znan in upoštevan v slovenski glasbeni in splošni zgodovini, saj je imel izjemno velik glasbeni talent, ob njem pa še skoraj neverjetno voljo, delavnost in vztrajnost v duhovniški službi in na glasbenem področju.

Po osnovni šoli v domačem kraju je obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, tam pa se je tudi glasbeno izobraževal. Po maturi leta 1899 je stopil v bogoslovje in bil leta 1903 posvečen v duhovnika.

Eno leto je bil kaplan na Vrhniki, med leti 1904-1908 pa se je glasbeno izobraževal na Dunaju. Po vrnitvi v Ljubljano se je pričelo njegovo zelo dolgo, vztrajno in uspešno delo na področju slovenske cerkvene glasbe. Ustvarjal je do visoke starosti, skoraj do smrti. Po njegovih stvaritvah ga doslej ni dosegel še noben slovenski glasbenik in skladatelj. Zato velja za enega najplodovitejših slovenskih glasbenih umetnikov. Njegov opus je zelo obsežen in raznovrsten. Obsega, denimo, kar okoli 1.200 cerkvenih in več kot 800 posvetnih skladb. Njegov rojak Jurij Rosa je v spominskem članku, objavljenem v koledarju Goriške Mohorjeve družbe za leto 2005, zapisal, "da je bil Stanko Premrl vrhunski orgelski koncertant in improvizator. Uveljavil se je kot odlični glasbeni pedagog, ki je deloval v posvetnih glasbenih ustanovah v Ljubljani - na konservatoriju in glasbeni akademiji - glasbene predmete pa je poučeval tudi na orglarski šoli, teološki fakulteti in v semenišču. Cenjen je bil tudi kot glasbeni poročevalec in kritik ter mentor številnim mladim slovenskim organistom in skladateljem. V slovenski cerkveni glasbi je imel osrednjo vlogo organista in "regens chori" ljubljanske stolnice. Kar 32 let je bil ravnatelj orglarske šole v Ljubljani, iz katere so izšli številni organisti in zborovodje, ki so bili temelj glasbenega življenja zlasti na podeželju. Kar 35 let je urejal tudi revijo Cerkevni glasbenik in zanjo tudi prispeval izjemno veliko število člankov". V Podnanosu vodi priprave na obeležitev spomina na duhovnika, glasbenika in skladatelja poseben odbor, ki ga vodi Marjan Furlan, sicer tudi podžupan občine Vipave. V pogovoru za naš časnik je poudaril, da bodo proslavljanju dali državno obeležje. V rojstnem kraju bodo 25. junija odkrili doprsni kip Stanka Premrla, v Ljubljani, kjer je pokopan, pa spominsko obeležje. Prizadevajo si, da bi eno od ljubljanskih ulic poimenovali po velikem glasbeniku in skladatelju. O njem bodo v rojstnem Podnanosu izdali posebno zbirko, pri proslavljanju pa bo sodeloval tudi France Cukjati, predsednik slovenskega parlamenta.

Pripravljalni odbor v Podnanosu bi rad slovensko javnost seznanil in opozoril na dejstvo, ki je premalo znano in upoštevano, da je namreč Stanko Premrl avtor slovenske himne. Prešernove besede v Zdravljici brez Premrlove glasbe niso državna himna, državna himna pa so postale šele z glasbo Stanka Premrla. Zdaj se dogaja, da skladatelja slovenske himne na raznih proslavah in slovesnostih zamenjujejo z njegovim nečakom, narodnim junakom Jankom Premrlom - Vojkom.

Ob tem navajamo, da je besedilo himne slovenske države sedma kitica Zdravljice, velike stvaritve našega pesnika Franceta Prešerna, "Zdravljica" kot melodija pa je vzeta iz istoimenske zborovske skladbe duhovnika, glasbenika in skladatelja Stanka Premrla iz Podnanosa. / M.

Ob trditvah in bojazni, da politika omejuje samostojnost zgodovinske stroke

V Ajdovščini priprave na obeležitev obletnice ustanovitve narodne vlade Slovenije

V Sloveniji je vzbudila različne odmeve izjava šestnajstih zgodovinarjev, ki so zaskrbljeni zaradi razmer, "v katerih se je v zadnjem času znašla slovenska zgodovinska stroke". Menijo, "da sprememba odnosa političnih sil postavlja zgodovinarje pred nove izzive in izbire. Podpisani se ne moremo iznebiti občutka, da se vračajo časi, ko je bila zgodovinska stroke vprežena v voz države in politične oblasti. Bolj kot po uvedbi demokratičnih sprememb na Slovenskem pred petnajstimi leti se je z novo vlado zaostrolo razmejevanje med zgodovinarji, ki s svojo razlago služijo interesom oblastnih krogov, in tistimi, ki slovensko preteklost obravnavajo razvojno brez razmejitev, postavljaje-

nih zaradi političnih koristi". Na omenjene trditve je odgovoril zlasti zgodovinar Jože Dežman, ki naj bi bil imenovan za novega direktorja Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani. Pravi, "da bo muzej spremenil v dom vseh Slovencev, ki morajo biti enakopravni, ne glede na to, na kateri strani so se bojevali med drugo svetovno vojno". Zanimiv je bil razplet v Ajdovščini, kjer je bilo najprej predvideno sodelovanje zgodovinarjev na okrogli mizi, ki bi obravnavali pomen slovenske narodne vlade, ki je bila v središču Zgornje Vipavske doline ustanovljena 5. maja 1945. Pobudniki okrogle mize so pobudo opustili, ker naj bi oblast zahtevala udeležbo zgodovinarjev, ki bi ustrezali njenim

merilom. Zaradi tega bosta srečanje in pogovor zgodovinarjev pripravila dnevnik Primorske novice in radio Koper. Organizatorji so k udeležbi in sodelovanju povabili Slavico Plahuta, nadalje dr. Zdenka Čepiča, dr. Jožeta Pirjevca, dr. Petra Vodopivca in dr. Janka Prunka. "Primorske novice" so javnosti sporočile, da sta organizatorja srečanje in pogovor omenjenih zgodovinarjev želela pripraviti v ajdovski kinodvorani, torej na prizorišču, kjer je bila pred šestdesetimi leti ustanovljena slovenska narodna vlada. Vendar so občinski organi najem dvorane pogojevali s tem, da sklicatelji predhodno predložijo seznam sodelujočih zgodovinarjev. Na takšno zahtevo organizatorja nista pristala. Zaradi tega bo-

sta srečanje in pogovor omenjenih zgodovinarjev o narodni vladi, ustanovljeni v Ajdovščini, v dvorani novega obrtnega doma. Potekala bosta v torek, 3. maja, ob 17. uri. Dva dni pozneje, 5. maja, ob 17. uri, pa bo v dvorani slovenske vlade, to je v obnovljeni kinodvorani, slavnostno zasedanje občinskega sveta. Namečili ga bodo 5. maju leta 1945, torej obletnici ustanovitve omenjene vlade, ki je tudi praznik občine Ajdovščina. Nekdanji borci in aktivisti iz Ajdovščine pa ob sodelovanju bivših partizanov iz drugih občin pripravljajo zborovanje oz. proslavo, namenjeno počastitvi omenjene vlade. Prireditelj bo v soboto, 7. maja, ob 16. uri na Lavričevem trgu v Ajdovščini. Pričakujejo okoli pet tisoč udeležencev iz vse Slovenije.

M.

Za boljši in izrazitejši razvoj Primorske

Štipendijska shema za zmanjšanje bega možganov iz regije

Predstavniki RRA severne Primorske na čelu z novim direktorjem, nekdanjim novogoriškim županom Črtomirjem Špacapanom, so na novinarski konferenci (12.4.) predstavili projekt štipendijska shema Goriške statistične regije, s pomočjo katerega bodo v šolskem letu 2005/2006 v okviru regije podelili 48 kadrovskih štipendij za višje in visokošolske poklice tehničnih strok. Spregovorili so tudi o projektu Vzpostavitev in delovanje Visokošolskega in raziskovalnega središča (VIRS) Primorske, katerega namen je pripraviti organizacijske, kadrovske,

materialne in programske pogoje za začetek delovanja VIRS Primorske, v okviru katerega naj bi že v jeseni v Novi Gorici stekel podiplomski študijski program mednarodnega prava. Za oba omenjena projekta so na RRA severne Primorske pridobili tudi državna sredstva iz neposrednih razvojnih spodbud. Celotna vrednost projekta štipendijska shema Goriške statistične regije znaša skoraj 32 milijonov tolarjev, pri čemer je denarja iz neposrednih razvojnih spodbud 9,7 milijonov tolarjev, preostanek pa bodo zagotovile v projektu sodelujoče občine (13,7 milijonov to-

larjev) in podjetja (8,9 milijonov tolarjev). Za vzpostavitev VIRS Primorske pa je namenjenih skoraj 19,5 milijonov tolarjev, od tega 9,2 milijonov tolarjev iz neposrednih razvojnih spodbud. Kot je povedal Darijan Krpan iz RRA severne Primorske, so že lani podelili pet štipendij za šolsko leto 2004/2005; ker letos pri projektu sodeluje tudi država, pa se je vanj vključilo več občin in podjetij, tako da so prejeli dovolj sredstev za 48 štipendij. Pojasnil je še, da bodo štipendije za študente znašale okvirno 52 tisoč tolarjev mesečno, za dijake pa okoli 38 tisočakov. Razpis bo junija objav-

ljen v javnih občilih in na spletnih straneh regijske razvojne agencije, v septembru pa bodo štipendije podelili izbrancem. Črtomir Špacapan je med glavnimi cilji projekta izpostavil pomoč malim in srednje velikim podjetjem v regiji pri pridobivanju ustreznih kadrov, usmerjanje

mladih v pridobivanje znanj, ki jih potrebuje gospodarstvo v regiji in posledično zmanjšanje bega možganov, ki je na severno Primorskem še kako očitno. Napovedal je tudi, da bi radi v prihodnje vzpostavili še dve obliki štipendiranja. Po zgledu obstoječih fundacij nameravajo

pripraviti sistem financiranja oziroma štipendiranja študentov iz socialno šibkejših družin, pri čemer računajo na podporo podjetij v regiji, s Klubom mednarodnih študentov biznisa Slovenije pa se dogovarjajo o ustanovitvi posebnega sklada, v katerem bi se zbirala sredstva za študente s tega območja, ki študirajo v tujini.

V zvezi z že večkrat predstavljenimi cilji in nalogami Visokošolskega in raziskovalnega središča Primorske ni bilo povedanega nič novega. V.d. direktorja VIRS Primorske Uroš Saksida je izrazil le zadovoljstvo ob tem, da so k omenjenemu projektu pristopile tudi občine, ki niso ustanoviteljice VIRS-a. Poudaril pa je, da se oba predstavljeni projekta dopolnjujeta, saj oba težita k usposabljanju deficitarnih kadrov v regiji.

Nace Novak

Ameriški veleposlanik v Sloveniji na obisku v Novi Gorici

Pozdravil je čezmejno sodelovanje obeh Goric

Veleposlanik ZDA v Sloveniji Thomas B. Robertson je v petek (15.4.) obiskal Mestno občino Nova Gorica. Na srečanju z županom Mirkom Brulcem sta govorila predvsem o možnosti, da bi v Novi Gorici pripravili z gospodarstveniki iz ZDA srečanje, na katerem bi skušali izboljšati gospodarsko sodelovanje med ameriškimi podjetji in podjetji iz Goriške regije. Novogoriški župan Mirko Brulc je veleposlaniku Robertsonu med pogovori predstavil tudi zgodovinsko ozadje območja ob meji in skupni čezmejni projekt Sabotin - Park miru, katerega cilj je, da postane Sabotin simbol združevanja in premagovanja mej ter pomembna rekreacijska in izletniška točka z velikim turističnim potencialom. Robertson je po srečanju z županom povedal, da je za Novo Gorico in njeno specifično obmejno situacijo slišal, še preden je bil imenovan za veleposlanika. Povedal je tudi, da podpira projekt Sabotin - Park miru in vse ostale projekte, ka-

terih cilj je združevanje prebivalcev z obeh strani meje, ki je, kar zadeva Novo Gorico in Gorico, zgleden primer sprave.

V nadaljevanju je povedal, da se je med obiskom Nove Gorice srečal tudi s predstavnikoma Iskre Avtoelektrike in Hiita, s

katerimi se je pogovoril o možnostih okrepiteve sodelovanja na gospodarskem področju ter obljubil, da bo še naprej podpiral sodelovanje na področju kulture, ki se kaže v številnih nastopih ameriških glasbenikov in drugih umetnikov na goriškem koncu.

Po srečanju z županom se je veleposlanik v spremstvu sooproge udeležil še otvoritve fotografske razstave fotoreporterja Primorskih novic Lea Caharije v avli Mestne občine Nova Gorica. Med ogledom cikla fotografij o "padanju" meje med obema mestoma je

spoznal tudi goriškega župana Vittoria Brancatija, po ogledu razstave pa je imel v načrtu še obisk skupnega trga ob meji, na katerem je na predvečer 1. maja 2004 potekala osrednja slovesnost ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

Nace Novak

Z 2. strani

Le utrditev naveze...

Za to pa ta gospod doslej ni odgovarjal pred nobeno pristojno oblastjo, temveč je bil z imenovanjem za ministra v novi vladi celo nagrajen!

Iz sestave nove vlade predvsem izhaja, da se je okrepila naveza Forza Italia - Lega Nord (torej Berlusconi - Bossi), kar upravičeno sklepamo s Tremontijevo prisotnostjo in z njegovim mestom podpredsednika. Potrjeni so bili tudi vsi trije doseženi ministri, ki politično pripadajo Severni ligi. Pri tem velja

omeniti predvsem pravosodnega ministra Castellija in ministra za ustavne reforme Calderolija, ki sta oba ohranila svoja resorja. Znano pa je, kako sta se tako UDC kot AN hudo spotikala nad njunim delom, pri čemer je treba omeniti zlasti reformo republiške ustave, katere zakonski osnutek je parlament v prvem branju že odobril.

Ne glede na Berlusconijsva izvajanja v parlamentu lahko mirno trdimo, da je Italija v tem trenutku pred začetkom enoletne zelo vroče volilne kampanje,

medtem kot bi kočljivo družbeno-gospodarsko stanje zahtevalo vrsto korenitih ukrepov za sanacijo gospodarstva in za njegovo nadaljnjo rast. Ne gre namreč prezreti dejstva, da znaša letošnji proračunski primanjkljaj kar 3,6% BNP, prihodnje leto pa naj bi znašal celo 4,6%, kar ni v skladu ne s Paktom stabilnosti ne z zahtevami tržišča. Evropski komisar Joaquin Almunia je zato že napovedal ustrezne ukrepe, ki naj bi jih sprejel že v letošnjem juniju. Kako bo v takih razmerah Berlusconi mogel izpolniti obljubo, da bo Italijanom zmanjšal davke za 12 milijard evrov? *Mala tempora curunt* ali po naše: slabo se piše!

Z 2. strani

Železna Rice...

Odkar je na oblasti Vladimir Putin, ki je ponovno vzel v roke razstave pa je imel v načrtu še obisk skupnega trga ob meji, na katerem je na predvečer 1. maja 2004 potekala osrednja slovesnost ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

membrno vlogo pri tranzitu energijskih virov iz območja Kaspijskega jezera in iz same Rusije proti zahodnim trgov (beri: "žametna revolucija" v Gruziji in "oranžna revolucija" v Ukrajini), kar sicer ne gre v prid samo ZDA, ampak tudi nam v Evropi, kjer bomo v prihodnje vse bolj odvisni od nabave sibirskega plina. Hiter pregled energetske karte stare celine svetuje, naj se pozorno sledi bodočim političnim spremembam v Belorusiji, kjer, kljub temu da Lukašenko vlada vse od razpada SZ, se o njem začenja več go-

voriti prav v zadnjih časih. V to smer vodi tudi novica, da sta se v dneh neformalnega srečanja zunanjih ministrov zveze NATO gospa Riceova in predsednik Evropske komisije Barroso srečala s predstavnikoma opozicije Lukašenkovega režima z niti ne pretirano prikritim namenom, da jim sporočita njuno podporo in pripravljenost nuditi potrebno pomoč. Res je, da je za Rusijo značilno, da vidi prav v vsakem koraku zahodnih držav grožnjo proti lastnim interesom, nedvomno pa je tudi, da je imenovanje izvedenke za območje bivše SZ za državnega sekretarja najmočnejše države na svetu vendarle pomenljiva izbira.

Minister Podobnik v Novi Gorici zasadil drevo

Ob svetovnem dnevu zemlje

Minister za okolje in prostor Janez Podobnik je minuli petek, na svetovni dan zemlje, obiskal Goriško. Že zjutraj je v okviru akcije Turistične zveze Slovenije na zeleni površini med Goriško knjižnico Franceta Bevka in Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica skupaj z učenci osnovnih šol Frana Erjavca in Milojke Štrukelj iz Nove Gorice, ki sodelujeta v projektu eko šol, zasadil drevo. S tem je ob svetovnem dnevu zemlje simbolično povabil k razmišljanju ter osebni prizadevanju za trajnostni odnos do našega planeta.

Podobnik je ob tej priložnosti opozoril na pomen spoštovanja ekoloških standardov in varovanja okolja ter pozdravil delovanje eko šol. Skupaj z učenci je zasadil hrast graden, drevo, ki raste tudi na goriškem območju in lahko doseže visoko starost, tudi do 700 let. Učenci obeh novogoriških osnovnih šol so za to priložnost pripravili krajski kulturni program, za svoja prizadevanja na področju varovanja okolja, pa so ob zaključku prireditve prejeli priložnostna darila.

Po jutranjem srečanju z otroki eko šol je Podobnik v dopoldanskem času obiskal še družbo Soške elektrarne in si ogledal potek pripravljanih del za grad-

njo prve črpalne hidroelektrarne v Sloveniji, ČHE Avče. Po ogledu je pohvalil načrtovalce in inženirje ter izrazil pričanje, da bo projekt zaključen v predvidenem roku, torej do leta 2008. "Vesel sem, da je umestitev takega projekta v okolje potekala brez konfliktov z okoljskimi prebivalci," je še povedal Podobnik. Sledil je obisk podjetja Salonit Anhovo, kjer se je minister z vodstvom podjetja in županom občine Kanal ob Soči, Miranom Ipavcem, pogovarjal o okoljskih investicijah v cementarni. Po srečanju je povedal, da je cementarna pod sedanjim vodstvom odlično voden sistem, ki za

okoljske izboljšave v podjetju namenja zelo veliko denarja. Kot pomembno je ocenil tudi srečanje s predstavnikoma Mestne občine Nova Gorica, na katerem so govorili predvsem o problematiki čistilne naprave. "Sez-

nanjen sem bil s pobudo z italijanske strani, da se preuči možnost o postavitvi skupne čistilne naprave na Goriškem," je povedal Podobnik in izrazil pričanje, da je treba hkrati peljati tudi projekt pridobitve čistil-

ne naprave za ožjo Goriško, ki naj bi jo postavili na območju Vrtojbe. V zvezi s tem je povedal še, da je na pogovorih ponudil strokovno pomoč ter znanje in izkušnje zaposlenih na ministrstvu, in dodal, da bi bila najbolj realna čistilna naprava za 45 tisoč populacijskih enot. Ker je za pogovor o strategiji prostorskega razvoja, poplavni ogroženosti na Goriškem in o več drugih pomembnih temah zmanjkalo časa, je minister obljubil, da bo obisk čimprej ponovil, potem pa se je udeležil še podelitve certifikatov ISO 19001 in 14001 družbi Solkan-ska industrija Apna, ki je potekala v dvorani mestne občine Nova Gorica. Pred vrnitvijo v Ljubljano se je udeležil še okrogle mize o zakonu o graditvi objektov.

Nace Novak

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 26. aprila, ob 14. uri.

SNG Nova Gorica 10. obletnica premiere

Plešasta pevka

Kar grenko kupico so izpili tisti gledalci, ki so si v torek, 19. t.m., nadejali, da bodo v dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica spet uživali ob absurdnostih in vsesplošnem razpadanju v igri Plešasta pevka Evgena Ionesca v vrhunski izvedbi bleščečega igralskega seksteta (Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Stane Leban, Peter Musevski), ki so jo odrske luči premierno obzarile 20. aprila 1995 v nenadkriljivi režiji Vita Tauferja; temu so pri uredništvu predstave, ene izmed najuspešnejših v SNG Nova Gorica, pomagali dramaturginja Marina Postrak, scenograf Aljoša Kolenc, kostumograf in oblikovalec Alan Hranitelj in oblikovalec luči Samo Oblokar. Izvedba ob 10-letnici še vedno žive predstave, ki je obredla pod sveta, je odpadla zaradi boleznih v ansamblu. V ponedeljek, 18. t. m., so na tiskovni konferenci o tej imenit-

ni odrski stvaritvi razpredli nekaj misli in vtisov igralci Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Stane Leban in Iztok Mlakar. Starina je povedal, da se v vseh teh letih predstava ni bistveno preoblikovala, rastla je le znotraj v nekaterih detajlih, ravno zato je zanimiva in je zdržala deset let. Šaljivo je pripomnil, da jo je takrat igral z umetnim trebuchom, sedaj pa jo bo s svojim. Igrati igro toliko časa v isti zasedbi je res velik izziv. Dobro uro in pol so izvajalci nenehno pred očmi publike in vsak detajl mora biti na svojem mestu, drugače zmoti prenos gledalčeve pozornosti, ker je predstava razpotejena gnetiva čez cel oder. Pri 160 ponovitvah se Starina najbolj spominja različnega odziva publike. V Buenos Airesu je v neki stari operi bilo kar 800 gledalcev, ki so ob koncu skočili pokonci in glasno vzklikali in ploskali. V Sloveniji so bili izredni gledalci srednješolci; zelo sproščeno so spremljali dogajanje na odru, ki

je zgrajeno tudi iz veliko nena-ravnih pavz. Ivo Barišič je razkril, da mu je hudo, ker je prav ob tem jubileju prejel sporočilo o hudi bolezni slikarke Karoline Koglot, slovenskega rodu, ki jih je ob gostovanju v Venezueli tako prijazno sprejela. Kot povsod so bili tudi tu zelo uspešni. Dejal je, da se ni naveličal igrati iste vloge deset let, sicer pa si ni nikoli niti mislil, da bo eno vlogo igral toliko časa. Vesel je, da je zdržala toliko let, kar je zasluga tudi vodstva gledališča. Igralski odnos do vloge, gospe Smith, se je vsa ta leta dograjeval in pridobil nianse v prid predstave. Stane Leban, služkinja Mary, je dejal, da mu ni obremenitev igrati žensko, saj že sedemdeset let opazuje ženske. V samo vlogo je z velikim veseljem vložil kar nekaj truda. To žensko dušo je širše zastavil oz. doživel, saj je vsak od štirih nastopov njegove služkinje nekoliko drugačen. Vsaka ponovitev te predstave mu je bila lep in poseben dogodek. Na vprašanje, če mu je bilo težko tolikokrat izgovarjati vedno iste besede, podarjati ista čustva, je Radoš Bolčina priznal, da se res

pojavi prenasičenost, še posebej, če je predstava na sporedu vsak dan, ali celo dvakrat na dan. Monotonijo je treba na neki način razbijati. Toda prav s tem se ubada sam tekst, njegova poanta je namreč govoriti in nič povedati. Ko so jo postavljali na oder, si ni pričakoval takega odziva publike. Prepričan je, da je že tekst sam predpogoj za izrednost te predstave. Iztok Mlakar je šegavo povedal, da mu je desetletno soočanje z gospo Martin podarilo žulje na prstih. V isti sapi je dodal, da je prvič v življenju igral žensko; to je bilo lep izziv in krasno delo. V začetku je vanjo vstopil z nekaj zadržka. Toda prav publika, ki je merodajna, je potrdila pravilnost njegove vloge. Ni izpostavil kake posebne ponovitve Plešaste pevke, povedal je le, da je ta drama absurda komunikativna, da so jo vsi lepo sprejeli, od kolektiva kmečkih žena do tujejezične publike. Kot primer je navedel, da so v Braziliji študentje igre prišli na predstavo s tekstom v roki in z njim spremljali odrsko izvajanje. Pristavil je tudi, da je spominov na 160 ponovitev veliko; težko bi bilo vse naštevati.

Iva Koršič

OSEM OD TISOČ: TVOJ PODPIS PRINAŠA VEDNO DOBRE SADOVE

Kdor nameni osem od tisoč katoliški Cerkvi, naredi veliko. Za mnoge.

Osem od tisoč katoliški Cerkvi. Sporočilo že prihaja redno od leta 1990. Odtlej je že ogromno Italijanov izvajalo svojo pravico in podpisalo v okence "Chiesa cattolica" svoje davčne prijave. Milijoni davkoplačevalcev (kar osem na deset med tistimi, ki so izrazili svojo izbiro) so na tak način izrazili svoje zaupanje in spoštovanje do katoliške Cerkve. In so naredili prav. Kdor namreč podpiše, se vedno bolj zaveda dejstva, da so za tem dejanjem pomembne vrednote, kot npr. vrednota občestva, soodgovornosti, solidarnosti, izenačenja. To so verske vrednote, v luči katerih je vsak podpis motivirano dejanje. Dovolj je vzeti v poštev cilje in porazdelitev prispevkov iz sklada osem od tisoč. Ta je namreč namenjen integriranju dohodkov 39.000 škofijskih duhovnikov, je dodeljen vsem škofijam za potrebe obredov in pastorage ter za karitativna dejanja. Glede na slednja ne smemo pozabiti, da se prihodki in solidarnost delijo tudi revnejšim državam: prek misijonarjev, prostovoljcev in ljudi dobre volje prihaja pomoč tja, kjer je najbolj potrebna.

S svojim podpisom v obrazcu osem od tisoč za katoliško Cerkev podpiraš akcije pomoči za najbolj potrebne v Italiji in tujini, prizadevanja duhovnikov, zaščito in ovrednotenje umetniške dediščine naše države. Gre za stalno prizadevanje, ki ga je treba obnavljati iz leta v leto. Tako, tudi po tvoji zaslugi, ne bomo nikdar nehali delati dobro.

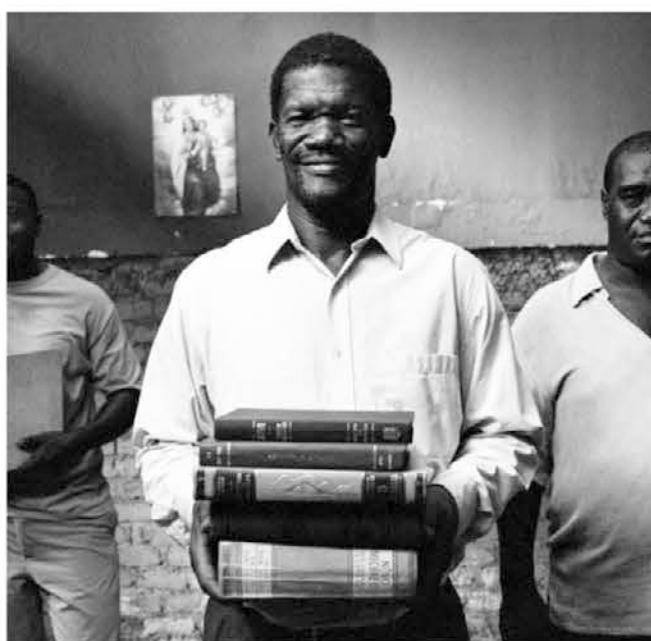
Tudi v letu 2005 bo potekala televizijska kampanja, nekako popotovanje skozi uresničene projekte s podporo osem od tisoč, ki bo orisala nekaj značilnih zgodb o tem, komu so bila namenjena sredstva iz sklada, in sicer obrednim in pastoralnim potrebam, vzdrževanju duhovnikov ter karitativnim dejanjem v Italiji in Tretjem svetu. Letos bomo med drugim spoznali nekaj prostovoljcev župnijske Karitas, ki v predmestju Milana pomagajo ostarelim v ljudskih stanovanjih; v dolini Vara v Liguriji bomo spoznali g. Luigija Lavagnina, ki kljub svojim 89 letom še vedno skrbi za svoje vernike in svojo zemljo, ki je vedno bolj neobljudena; v kraju Mola di Bari bomo obiskali cerkev sv. Marije iz Loreta, ki je bila restavrirana tudi s pomočjo sklada osem od tisoč; v Forliju bomo spoznali eno izmed skupnosti, ki pripadajo združenju Giovanni

XXIII.: njeni člani sprejemajo mlade, ki imajo težave z odvisnostjo. Naše popotovanje se v tujini nadaljuje v Braziliji, v Casa do minor, ki je že več let odprta za zapuščene otroke na cestah in kjer jim želijo pomagati si zgraditi novo življenje, in pa v Argentini, kjer je radio g. Sergia Martinellija, več kot 25 let tamkajšnjega župnika, edino komunikacijsko sredstvo daleč naokrog.

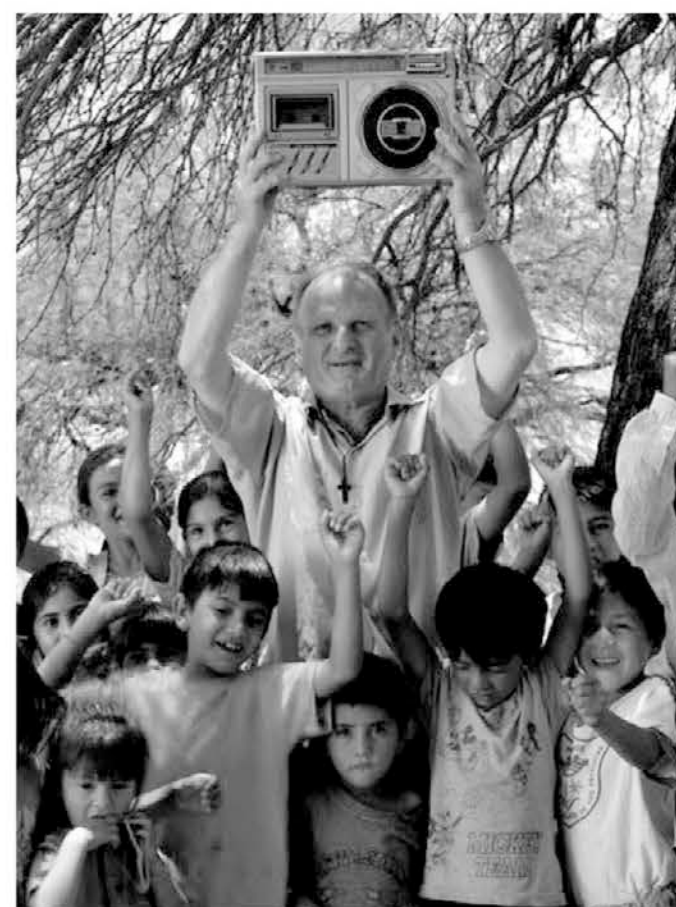
Informativne kampanje, ki jih je v zadnjih letih organizirala Italijanska škofovska konferenca, so skušale opisati celotno zadevo, čeprav jo je bilo zaradi velikih razsežnosti in zemljepisne porazdelitve na tisoče in tisoče posegov in projektov zelo težko analitično prikazati. Toda prek slik, zgodb, krajev in zglede oseb so pri omenjeni konferenci vseeno želeli prikazati pomen in konkretno vrednost prav vsakega podpisa. Tako so prispevali k temu, da se oblikujeta zavest in občutek pripadnosti veliki Cerkvi, da se ljudje čutijo soodgovorni, da sodelujejo pri njenem poslanstvu tudi s tako preprostim dejanjem, kakršno je lahko podpis za osem od tisoč. In to niso samo lepe besede. Naj navedemo nekaj primerov. V Italiji veliko ljudi v težavah, ostareli, mladi, terminalni bolniki za AIDS-om, izrinjenci, ženske in drugi so po zaslugi koordinacije raznih škofijskih postojank Karitas našle nekoga, ki bi jih poslušal, jim pomagal in stal ob strani; v najbolj zanemarjenih predmestjih so zgradili več cerkev in sprejeli več mladih; z večjo mero pozornosti je bilo mogoče zaščititi italijansko umetniško dediščino, ki je skupna dobrina vseh; več spoštovanja, podpore in dostojanstva so bili deležni tudi starejši in oboleli duhovniki; z večjo močjo sta bili podprti tudi promocija in osebna formacija ljudi, ki živijo v deželah t.i. Tretjega sveta. Več, več, več. Več vsega. Da bi lahko nadaljevali z vsemi temi "več", je nujno, da vsakdo potrdi, tudi v letu 2005, svojo zavestno izbiro in nameni osem od tisoč katoliški Cerkvi.

Maria Grazia Bambino

TUDI LETOS LAHKO NAMENIŠ OSEM OD TISOČ KATOLIŠKI CERKVI NA VEČ NAČINOV:

- potrdilo ali vzorec CUD (nekdanji 101 in 201) oddajte v zaprti ovojnici na poštne uradu ali poverjenih bankah do 31. julija 2005. Tudi kdor ni dolžan predložiti davčne prijave, in sicer pretežno upokojeanci in odvisni delavci, ki nimajo drugih dohodkov ali odtegljivih stroškov, lahko vseeno namenijo osem od tisoč katoliški Cerkvi prek obrazca CUD. Informacije lahko najdete v župnišču, predvsem upokojeanci pa lahko kličejo na brezplačno zeleno številko 800 348 348 (vsak delav-

nik od 9. do 18.30, ob sobotah od 9. do 17.30); povedali vam bodo, na kakšen način lahko s svojim vzorcem CUD sodelujete pri izbiri osem od tisoč;

- vzorec Unico morate predstaviti do 31. julija 2005, če ga oddaste na banki ali poštne uradu; do 31. oktobra 2005, če ga nameravate predstaviti na telematski način;

- vzorec 730-1 kot priložo vzorcem 730 morate predstaviti do 15. junija, če ga oddaste v poverjenem središču za davčno svetovanje (CAF - Centro di Assistenza Fiscale).

Ko je teorija o relativnosti do konca relativna...

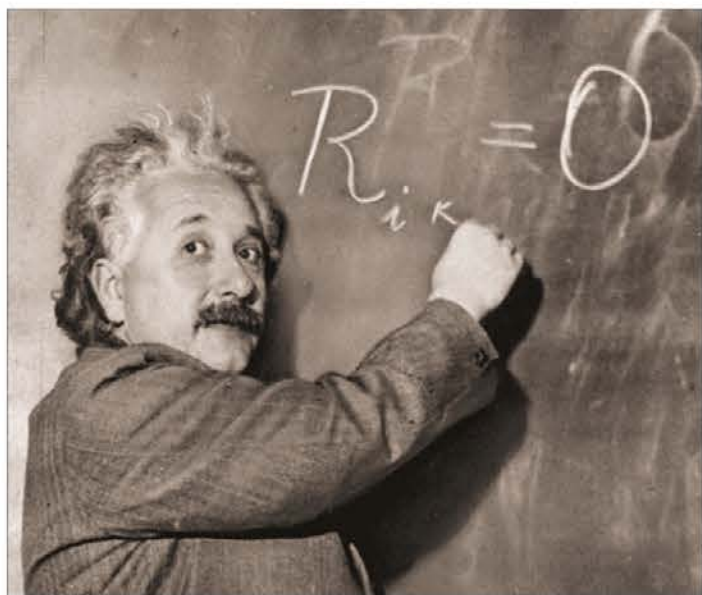
Einstein in Ratzinger ter njuna domovina - Nemčija

V ponedeljek, 18. aprila, je Nemčija obhajala pomembno obletnico: 50-letnico smrti Alberta Einsteina in obenem 100-letnico njegove teorije o relativnosti. V Sikstinski kapeli v Rimu so popoldne kardinali začeli z glasovanjem o novem papežu. Na večer istega dne se je iz dimnika pokadil črn dim. Zakaj vzporejam ta dva dogodka? Najprej zato, ker sta na simbolni ravni. Osebo sem si želel, da bi se Einsteinova obletnica in izvolitev novega papeža ujemale. Toda zgodilo se je en dan kasneje. Prav na to zaporedje bi rad navezal pričujoče razmišljanje o novem papežu, Josephu Ratzingerju, Benediktu XVI.

Ko smo po odmevni smrti papeža Janeza Pavla II. v krogu duhovnikov in tudi laikov po naših verskih občestvih v Nemčiji govorili o njegovem nasledniku, so večkrat padala imena, marsikdo pa je rekel: pričakujem presenečenje! In presenečenje je res prišlo. Ne tako, kot ga je marsikdo pričakoval, reči moram, tudi sam osebno: da se bodo kardinali volilci odločili za predstavnika vitalnejših delov vesoljnega celotnega, za Latinsko Ameriko ali morda celo Afriko. To bi bil drzen in preroški korak Cerkve. Predlog? Morda res. Še zadnje minute, preden se je odprl škrlatno rdeči zastor nad baziliko sv. Petra, sem si rekel: kako lepo bo videti zagorel, rjavkast obraz v beli pontifikalni obleki, pravzaprav, še bolj izrazit bi bil črn obraz v beli obleki.

Prikazalo se je čisto nekaj drugega: presenečen, mil in skoraj boječ sivolasi starček, ki ga je bila ena sama dobrohotnost in ponižnost. Joseph Ratzinger, kurijski kardinal, "brat Joseph", kot ga je po nemško (Bruder Joseph) rad imenoval papež Janez Pavel II.

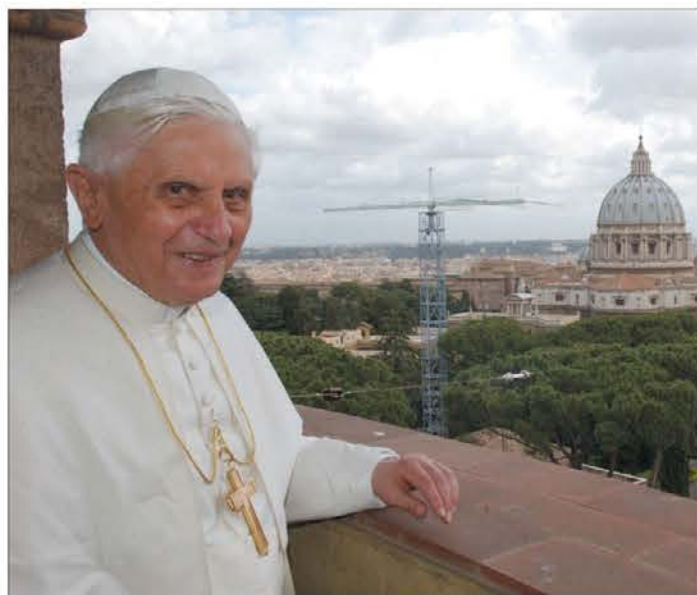
Kako je to mogoče, je završalo po vsej Nemčiji. In ta "kako je pa to mogoče" je v medijski vasi našega planeta v nekaj minutah obšel ves svet, tudi Latinsko Ameriko, ki je s tem doživela, človeško gledano, frustracijo; tudi Afriko, kjer so na naslovnih pomembnejših časopisov nekaj dni zaporedoma že objavljali slike svojih, črnih favoritov. Da, kako je to mogoče... To čudenje in presenečenje obenem je zajelo tudi mene, ki sem se moral že po nekaj minutah po tej novici znati v cerkvi sv. Konrada, kjer sem maševal za nemške vernike. Med mašo sem jih opazoval in v njih bral veselje. V njih? Da, v tistem malem občestvu preprostih vernikov, ki redno prihajajo k maši, ki so veseli, da se v njihovi cerkvi med tednom sploh še mašuje, medtem ko že v sosednji dolgo časa ni več maše; celo cerkev, lepa Marijina cerkev, je na prodaj. Ob koncu maše sem v kratkem nagovoru želel z njimi deliti veselje: veselje, da imamo novega sv. očeta, in veselje, da prihaja iz njihove dežele. Takole sem jih nagovoril z mislijo, ki sem jo v nemščini imel pripravljeno že prej, a sem jo spontano prilagodil temu velikemu dogodku: "Moje ovce poslušajo moj glas; poznam jih in one poznajo mene ter gredo za menoj. Jaz jim bom dal večno življenje... Te besede smo slišali v današnjem evangeliju. Prvotno krščanstvo je

prikazovalo Jezusa kot dobrega pastirja, ki na ramah nosi izgubljeno ovco. To je najstarejši in najpogostejši motiv rimskih katakomb. Če je kdo od prvih kristjanov želel potocem povedati, da je bil kristjan, je na svoj nagrobni kamen napisal takole: Sem učenec svetega pastirja, ki pase črede svojih ovac na planotah in v pogorjih in ima lepe, velike, vsevidne, vsepregledne oči." S to mislijo sem na koncu izrazil željo: "Te velike, lepe in vse pregledne oči Jezusa Kristusa, našega dobrega pastirja, naj spremljajo vse poti novega papeža Benedikta XVI."

Veselite tiste peščice nemških vernikov se je srečalo z veseljem, recimo ne toliko človeškim, ampak predvsem z veseljem moje vere. Ko sem dan zatek govoril z nemškim žu-

še tole mi je rekel moj nemški delovni kolega: Ratzinger, novi papež Benedikt XVI., bo imel največ težav v Nemčiji. Kolikor poznam razmere v nemški cerkvi, mu lahko le pritrdim. Dan po papeževi izvolitvi sem intenzivno spremljal komentarje v nemških medijih in ugotavljal, da je Nemčija sprejela novega papeža z zelo mešanimi občutki. Pozitivne sem že opisal z doživetjem večerne svete maše na dan papeževe izvolitve, v torek, 19. aprila 2005. Takih občutkov je pravzaprav v Nemčiji veliko, le da v medijih nimajo prostora in torej ne pridejo dovolj do izraza. Veliko bolj so razpiti odmevi nekaterih teologov in teologin, ki jih je Ratzinger kot varuh prave in čiste vere, kot voditelj svetega oficija prisilil k odstopu od profesorske

prihaja iz Nemčije, saj to po besedah kardinala Karla Lehmana, predsednika nemške škofovske konference, po šestih desetletjih od konca druge svetovne vojne pomeni, da je nemški narod spet normalno sprejet v družino vseh drugih narodov. V zavesti nemške javnosti pa vendarle obstajajo trije vozli, v katerih je bil vpleten novi papež, prej kard. Ratzinger, prefekt Kongregacije za vero. Prvi vozle je odnos med katoliško in evangeličansko Cerkvijo. Z doktrinalnim dokumentom Dominus Jesus je leta 2000 razburkal nemško in tudi svetovno javnost in si naredil vtis konservativnega, nepopustljivega, integralističnega teologa, ki hoče za vsako ceno, proti pričakovanjem naprednih mislecev ekumenizma, opredeliti katoliško

cija misli drugega vatikanskega koncila, ki pa je predvsem v Nemčiji naletela na ogorčenje. Prav s tega vidika pričakujejo Nemci več odprtosti, novih korakov, ki bi potrdili "ekumenizem vsakdanjika", kot tu pravijo dobri in konstruktivni odnosom med katoliško in evangeličansko cerkvijo.

Drugi vozle, v katerega je vpleteno ime Ratzingerja, je vprašanje družinskih posvetovalnic, ki jih je katoliška Cerkve v Nemčiji desetletja dobro in strokovno vodila. Katoliška posvetovalnica je imela v določenih primerih zelo omejenih po številu - pravico, da materi, ki je zanosila brez načrtovanja otroka ali ki je v brezizhodnem položaju, ne le ekonomsko, predvsem osebno in psihološko, dati potrdilo, s katerim je pri gi-

pirali. Prefekt kongregacije za vero, takratni Ratzinger, jih je prisilil k preklicu in zahteval, da uradno ukinejo take posvetovalnice. Je storil prav? Ne vemo... Tudi to se bo pokazalo v prihodnosti.

Tretje vozlišče se pleče okrog vprašanja statusa žene v Cerkvi, bolj konkretno, v nemški katoliški Cerkvi. Vedeti moramo, da je Nemčija že več kot petsto let, približno toliko, kot je preteklo od zadnjega nemškega papeža na Petrovem prestolu, versko pluralna, katoliško-evangeličanska. To je zagotovo močno vplivalo na zavest laikov v katoliški Cerkvi. Tu mislim tudi na zavest in vlogo žensk v Cerkvi. Tokovi ženske emancipacije so tako kot povsod na Zahodu in v Ameriki še posebej močni v Nemčiji. Če je v Sloveniji šele pred kratkim študij teologije odprt tudi ženam, se je to v Nemčiji zgodilo že kakih petdeset let poprej, tudi v katoliški Cerkvi. Razumljive so torej zahteve po večjem priznanju ženske tudi na področju službenega opravljanja poslanstva: ženske kot pastoralne referentke ali pastoralne asistentke že opravljajo službo in jim je marsikaj zaupano tudi v vodenju župnij. Ženske kot diakonise, ženske kot duhovnice? V Nemčiji vlada občutek, da bo kmalu prišlo do tega koraka. Prejšnji prefekt kongregacije za vero, kard. Ratzinger, je to večkrat načelno in ostro zanikal in s tem ostal v želodcu predvsem ženskemu delu nemške cerkve.

Da bo novi papež Benedikt XVI. uspešen na področju ekumenizma drugod, npr. v odnosu s pravoslavnimi, bi Nemci takoj pritrdili. Kako pa bo s tem v Nemčiji, tega se bojijo. Da bo njegovo vztrajanje na področju spolne etike na liniji prejšnjega papeža, Janeza Pavla II., je dovolj jasno. Ali bo s tem rasel razkorak med strogo načelnostjo katoliške morale in vsakdanjo prakso današnjih ljudi, tudi vernikov? To odprto vprašanje si zastavljajo Nemci ob svojem rojaku, novem papežu Benediktu XVI. Ali bo ženi tudi službeno omogočil več, kot se je to zgodilo pod Janezom Pavlom II.? Tudi to vzne- mirja nemško javnost.

Einstein je bil rojen v nemškem mestu Ulmu. Po rodu je bil Jud. Iz rodne Nemčije je zaradi nacizma zbežal v Ameriko. Einstein je imel sto procentni inteligentni kvocient. Petdeseta obletnica njegove smrti je bila dan pred izvolitvijo nemškega papeža, Benedikta XVI. Duh inteligence, ki je obdaril in obogatil svet po Einsteinu, je duh srečnih socialnih, družbenih, osebnostnih okoliščin. Sveti, božji Duh pa si je vzel še en dan časa. Da nadgradi človeško z Božjim. Da temu možu, po inteligenci podobnemu Einsteinu, podari obzorja in šanse vesoljnega božjega kraljestva, kjer se človeško "nemogoče" spreminja v "mogoče", kjer se "staro" použiva in se "rojeva" novo..., kjer je teorija o relativnosti do konca relativna! Zaupajmo, ne Ratzingerju, zaupajmo Svetemu Duhu. Pred 26 leti je tisti, ki so ga takrat v Nemčiji slabšalno imenovali le "Der Pole" (Poljak), prav s tem popolnim zaupanjem osvojil srca vseh ljudi. Tudi Nemcev.

Zvone Štrubelj

pnikom, je dogodek takole komentiral: nisem zadovoljen z izbiro Ratzingerja, ker že dolgo nisem odobral njegovih posegov v krajevno, nemško cerkev. Sem neprijetno presenečen. Toda moja vera in zaupanje v cerkev sta tako velika, da odločitev kardinalskega zbora sprejemam in ostajam odprt za posege Svetega Duha. Videli bomo,

službe na teoloških fakultetah. Zelo glasni in negativno nastrojeni so številni laiki, predvsem žene, ki so v cerkvi aktivne in se borijo za enakopravni status žene v cerkvi. Prav tako skeptični so evangeličani, ki v novem papežu ne vidijo kdo ve kakšnega zagrednega ekumenskega delavca. Na splošno je nemška javnost izrazila veselje, da novi papež

Cerkve kot edino cerkev, ki ima v sebi uresničene vse elemente resnice, tisto polnost, ki opredeljuje Kristusovo Cerkve. Z drugo besedo: le katoliška Cerkve je cerkev po Kristusovi zamisli. Vse druge krščanske cerkve imajo v sebi sicer več elementov resnice, vendarle niso tako kot katoliška Cerkve, cerkve v polnosti. To je pravzaprav aktualiza-

nekologu lahko zaprosila za splav. Pri tem je potrebno poudariti, da se je katoliško vodstvo posvetovalnic vedno zelo trudilo, da v takih primerih ne pride do odločitve splava, zato je noseči materi nudila vse možne usluge, od psihoterapevtskega svetovanja do materialne pomoči in duhovnega vodstva. Nekateri katoliški škofje so to pod-